

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERÇUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

SLOŽNO IN ENOTNO!

Ob občnem zboru Sveta slovenskih organizacij bomo strnili nekaj misli, ki so se nam porajale, ko smo sledili poročilu predsednika SSO Sergija Pahorja ter kasnejšim pozdravom in posegom uglednih gostov. SSO je osrednja slovenska organizacija v Italiji, v okviru katere deluje tudi Novi glas.

Predsednik Pahor je v svojem govoru pravilno pognil črto pod opravljenim delom t.i. civilne družbe, ki jo v našem prostoru poleg SSO predstavlja sestrška ustanova Slovenska kulturno gospodarska zveza. Organizaciji sta odraz nekdanjega in tudi sedanjega stanja pri nas, saj odražata tudi dvojno dušo naše skupnosti. Naj se še tako trdi, da so časi delitev minili, dejstvo je, da se nekateri iz naših vrst še danes ne morejo prepoznavati v eni krovni organizaciji in nekateri ne v drugi. V samem bistvu tudi ne gre za velike delitve, kakršne so včasih v našem prostoru veljale, ampak za ohranjanje nekaterih značilnosti, tudi posebnosti. Zelo preprosto: SSO združuje v sebi predvsem vse tiste ljudi in sile iz naše srede, ki imajo svoje korenine v krščanskem izročilu, kar pa ne pomeni, da ne bi s SKGZ mogla in smela, včasih tudi naravnost morala sodelovati, ko gre za skupne potrebe in cilje slovenske manjšine. Sodelovanje je potrebno in nujno, ker nas čas in družba silita v to, kot bi bilo potrebno najti večje sodelovanje predvsem na političnem področju pred deželnimi volitvami, na kar je predsednik Pahor opozoril, kot bo to gotovo storil njegov kolega Rudi Pavšič na bližnjem občnem zboru SKGZ.

Upamo si zatrditi, da sta naši krovni organizaciji, ki sta za dosego zaščitnega zakona opravili temeljno delo, v sedanjem trenutku dobesedno prehiteli politične stranke, v katerih se Slovenci prepoznavamo. Tega seveda predstavniki naših strank ne bodo priznali, dejstvo pa je, da sta sedaj pri nas skoraj edini krovni organizaciji, ki prek svojih predsednikov javno govorita, kako bi morali slovenski volivci strnjeno in s svojimi kandidati na bližnje deželne volitve. Stranke za zdaj še molčijo, kandidatov še ni, tudi dogovorov najbrž ne. Samo upamo lahko, da ne bomo spet deležni sramote, ki smo je pred kratkim že bili. Polom na bližnjih deželnih volitvah bi namreč bil velikanska škoda kot tudi velika sramota za vso našo skupnost!

FOTO BUMBACA

Prvi del občnega zbora SSO je torej bil pregled dela, predvsem pa prva javna politična tribuna naših vidnih predstavnikov. Vsi nastopajoči so povedali, da sta nujna sodelovanje in enotnost, ko gre za pomembne stvari; čas pa bo pokazal, ali bo res tako, ali pa je kdo tudi na občnem zboru SSO držal figo v žepu.

Medtem ko to pišemo, drugega dela občnega zbora SSO še ni bilo, ker bo šele v četrtek, 27. l.m., v Devinu. Neradi dajemo delegatom, ki bodo na občnem zboru volili novo vodstvo, nasvete, a bomo enega vseeno zapisali in tudi ta govori o slogi in o tem, kako smo samo složni in enotni močni. Še nikdar ni v naši skupnosti namreč nihče ničesar dosegel, če je volil proti, kot so se tudi v naši narodni manjšini vedno izkazali za zgrešene "veliki tektonski premiki" in razne brce nekaterim namesto zahvale!

Preprosto: srednja pot je zlata pot. Tudi za SSO!

JURIJ PALJK

OBČNI ZBOR SVETA SLOVENSkih ORGANIZACIJ V GORICI

"NAUČIMO SE ŽIVETI KOT SKUPNOST!"

FOTO BUMBACA

V Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici je bil v petek, 21. l.m., deželni občni zbor Sveta slovenskih organizacij (SSO). Občni zbor je potekal pod geslom Z zaupanjem v prihodnost in so se ga udeležili delegati slovenskih ustanov, društev in kulturnih, športnih ter gospodarskih združenj iz videmske, goriške in tržaške pokrajine, a tudi veliko uglednih gostov. Največje zanimanje je seveda vladalo za govor predsednika SSO Sergija Pahorja, ki je spregovoril takoj po formalni izvolitvi predsedstva občnega zbora in krajši kulturni prireditvi, na kateri so nastopili pevci vokalne skupine Akord pod vodstvom dr. Mirka Špacapana.

"Vsaka tri leta ima SSO priložnost pregledati stanje v organizaciji in preveriti opravljeno delo ter obenem preučiti stanje in položaj v manjšini, ki se spreminja in je podvržena zunanjim vplivom in dogodkom. To je tudi priložnost za razmišljanje o potrebnem, možnem, nujnem dialogu med nami ter med nami in drugimi, drugačnimi... Od besed pa moramo k dejanjem. Dialog pomeni odpirati se drugačnim, pomeni pa tudi biti odprti za spremembe. To pomeni, da moramo razvijati ne samo svoje sposobnosti poslušanja, temveč tudi spoznavanja in razumeva-

nja drugih," je takoj v začetku dejal Pahor, ki je povedal, da se je v teh treh letih marsikaj zgodilo in kot manjšinska skupnost smo Slovenci v Italiji doživeli pomembne novosti, saj smo pred dvema letoma končno dobili zaščitni zakon, ki pa se po Pahorjevem mnenju še danes premalo udejanja v vsakdanji praksi.

Pahor je nato povedal, da je Italija z načrtnim zavlačevanjem izvajanja zaščite za našo manjšino strahovito pritisnila na slovensko manjšino, saj je postavila pod vprašaj celo delovanje nekaterih življenjsko pomembnih slovenskih ustanov. Prav takrat sta SSO in Slovenska kulturno gospodarska zveza (SKGZ), kot predstavnika civilne družbe naredila izjemno veliko pri iskanju rešitev tam, kjer so politični predstavniki odpovedali, še posebej ob zmagi desničarskih sil v Furlaniji-Juljski krajini.

"V težkih odnosih z državnimi in krajevnimi institucijami smo naleteli tudi na sistematične poskuse zmanjševanja že dosežene in utrjene dosežene ravni zaščite," je dejal Pahor in omenil znano afero z dvojezičnimi izkaznicami, ki je tako močno razburila javnost. "Italijanska država je zavestno kršila veljavne meddržavne sporazume in celo okrnila t.i. vidno dvojezičnost v

trenutku, ko je zaščitni zakon bil na tem, da jo potrdi. Jasno je, da je šlo za načrten poseg, ki naj umetno ustvari klimo napetosti. Prav tako so bile načrtno izzvale nedavne polemike, ki so spremljale slovenske ob dnevu spomina v tržaški Rižarni," je še povedal Pahor, ki je nato dejal, da je bila tudi izguba tako imenovanih gorskih skupnosti za slovensko manjšino izjemno slaba. Pahor je tudi ožigosal namero tržaških desničarjev, da bi na Krasu ustanovili Kraški park, ki bi ga upravljala tržaška pokrajina.

"Če bomo hoteli obstati in preprečiti, da bi se zgodilo tisto, kar si je postavil za cilj fašizem v 20-ih in 39-ih letih, bomo morali bolj kot doslej zbrati vse svoje sile in enoglasno kot en mož in brez pomišljanja zavrniti poskuse, da bi nas odstranili od naše zemlje, ki so jo v preteklih desetletjih hudo oklestile velike razlastitve, razprodaje, za katere smo, resnici na ljubo, tudi sami odgovorni, in slabo javno upravljanje!" je dejal Pahor. Dotaknil se je tudi odnosov z matično državo Slovenijo: "V preteklih letih so se odnosi med manjšino in matico utrdili na ravni stikov med slovenskimi javnimi institucijami in manjšinskimi organizacijami."

JUP / STRAN 16

NOVI PROBLEMI

PARIZ IN NOVA EVROPA

Iz dneva v dan se v Evropi postavljajo problemi in mejniki, mimo katerih seveda ne moremo. Gotovo je kot nekaj podobnega izzvenel polemični poseg francoskega predsednika Jacquesa Chiraca, ki je prejšnje dni bral levite državnim kandidatkam (med katerimi je tudi Slovenija) za vstop v Evropsko unijo, češ da se preveč udinjajo politiki ZDA glede Iraka in s tem nastopajo proti politiki, ki sta jo v Evropski uniji v glavnem nakazali Francija in Nemčija. Tako predsednik Chirac kot kancler Schröder sta v zvezi z iraško krizo močno zavrnila politiko ZDA oziroma predsednika Busha s tem v zvezi.

Proti koncu 18. stoletja je politični filozof Jean Jacques Rousseau pisal o neki takrat novi poljski ustavi, pri čemer je podčrtal več še danes aktualnih misli v zvezi z Evropo, njenim razvojem in prihodnostjo. Francosko-švicarski mislec je med drugim temeljito analiziral takratno stopnjo evropske demokracije. Pri tem pa je tudi iznesel več misli o Evropi narodov in zgodovinskem razvoju ter se zavzel (kot že njegov sodobnik Voltaire) za neko nadnarodno družbo, za zvezo oz. povezavo med evropskimi narodi, za nekako "republique des lettres", za državo oz. skupnost, ki bi povezovala predvsem elitne duhove tistega časa. O vsem tem francosko-švicarski duhovni velikan 18. stoletja.

Kaj Francija danes? Po drugi svetovni vojni je tu zlasti na koncu petdesetih let začrtal svoje evropsko stališče general Charles De Gaulle, nato dolgoletni nesporni voditelj povojne Francije. Sledili so mu med drugimi v Elizejski palači predsedniki, kot so bili Georges Pompidou, Valéry Giscard d'Estaing, z leve pa Francois Mitterand. Pariški *Le Monde* je v eni izmed zadnjih števil pisal o evropski kakofoniji, ki da je po zadnjem vrhu v Bruslju zaživela.

STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

Obletnica

Pred sto leti se je pri Sv. Ivanu v Trstu rodil književnik Vladimir Bartol. (stran 7)

Obletnica

V Sovodnjah ob Soči so se spomnili 50-letnice smrti Petra Butkoviča-Domna. (stran 10)

03 Ivan Žerjal / intervju IGOR STARC

04 Harjet Dornik PREDSTAVITEV DRUŽINSKEGA CENTRA BETANIJA

05 Danijel Devetak ZAKAJ JE CERKEV ZA MIR?

06 Iva Koršič SSG: UKRADENO OTROŠTVO V NOREM SVETU...

16 Primož Sturman DOLOMITSKA IZJAVA, PRELOMNICA V NOB

VSEBINA

SVET OKROG NAS

ZAGREB SE JE ODLOČIL

TUDI HRVAŠKA ŽELI
V EVROPSKO UNIJO

ALOJZ TUL

Ko je evropski vrh minulega decembra potrdil seznam desetih držav, med temi Slovenije, ki bodo 1.5.2004 postale polnopravne članice EU, je Hrvaška pospešila svoje napore, da čimprej zaprosi za pristop v evropske integracije. Tako je prejšnji teden (21. februarja) predsednik hrvaške vlade Račan v Atenah predal grškemu premierju Simitisu, ki trenutno predseduje EU, prošnjo za članstvo Hrvaške. Ob tej priložnosti je predsednik države Mesić podaril, da je "Evropa naš veliki cilj in tudi naša usoda".

Da je bila ta poteza Hrvaške nujna in potrebna, potrjuje dejstvo, da vse politične

stranke v državi podpirajo vstop Hrvaške v EU in prav tako tudi velika večina prebivalstva. Očitno se zavedajo tega, da se bo čez dobro leto zunanja meja Unije premaknila na slovensko-hrvaško mejo z vsemi posledicami glede nadzorstva nad prehajanjem te meje. Hrvaška je tako za Slovenijo druga država z območja nekdanje Jugoslavije, ki se poteguje za pristop k EU. Za ta korak naj bi bila pripravljena do konca leta 2006 in se formalno vključila v Unijo skupaj z Romunijo in Bolgarijo v naslednjem letu 2007.

Vzpodbudna je vsekakor okoliščina, da je Hrvaška pred izročitvijo prošnje dobila v vseh zainteresiranih evropskih državah načelno podporo za približevanje Evropi. Po objavljenih informacijah je med temi državami tudi Italija, s katero ima Hrvaška odprta še nekatera vprašanja. Kot znano, italijanska diplomacija v določeni meri podpira zahteve ezulskih organizacij po vračanju zapuščene imovine v Istri. Pred kratkim se je z njimi srečal italijanski zunanji minister Frattini in jim poročal o poteku pogovorov s hrvaško vlado. Slednja naj bi vztrajala na načelu spoštovanja veljavnih sporazumov o zadevnem vprašanju. Italija pa pritiska, da bi nekaj iztržila v smislu ezulskih zahtev. Za zdaj vprašanja ne povezuje s hrvaško prošnjo za vstop v EU, kot je to storila leta 1994 v primeru Slovenije. Vemo pa, kako je lahko rimska diplomacija tudi nezanesljiva. Vsekakor ne gre spregledati, da se v Italiji stalno vodi medijska kampanja v zvezi s fojbami in povojnim eksodusom, kar je razumeti kot politični pritisk na Zagreb oz. Ljubljano.

Kaže, da hrvaška stran ne pristaja na pritiske Rima, da bi se obstoječi veljavni dogovori spreminjali. Italijanska stran pa stalno ponavlja, da ji gre za rešitev tistih primerov, ki niso zaobjeti v omenjenih sporazumih. Kaj to konkretno pomeni, ni še jasno.

AVSTRIJA
ZAČETEK
POGAJANJ O
OBLIKOVANJU
NOVE VLADE

Tri mesece po parlamentarnih volitvah v Avstriji so ljudska stranka (OeVP) in Svobodnjaki (FPÖ) v ponedeljek, 24. t.m., začeli pogajanja o oblikovanju nove črno-modre vladne koalicije, je poročala STA. Pogovori naj bi trajali približno teden dni, tako da bi lahko nova vlada predvidoma zaprisegla 6. marca, so sporočili ob pričetku pogajanj na Dunaju.

Po propadu koalicijskih pogajanj med OeVP in Zelenimi ter intenzivnih pogovorih "na štiri oči" med avstrijskim kanclerjem Wolfgangom Schüsslom (na sliki) (OeVP) in vodjo avstrijskih svobodnjakov Herbertom Hauptom ter predsednikom socialdemo-

kratov (SPO) Alfredom Gusenbauerjem se je predsedstvo OeVP konec minulega tedna odločilo za koalicijska pogajanja s svobodnjaki. Kot je odločitev komentiral Schüssel, so namreč z njimi pač "dosegli večja soglasja".

Črno-modro vlado je imela Avstrija sicer že tudi pred zadnjimi parlamentarnimi volitvami, vendar pa je zaradi hudih sporov in nemirov znotraj FPÖe lani jeseni razpadla. Na parlamentarnih volitvah 24. novembra lani je OeVP prepričljivo zmagala, njena dotedanja koalicijska partnerica FPÖe pa je doživela hud poraz, saj je izgubila skoraj dve tretjini svojih volivcev. Socialdemokrati so postali druga najmočnejša stranka, v parlament pa so se prepričljivo uvrstili tudi Zeleni.

IRAŠKA KRIZA / DIPLOMATSKA DEJAVNOST

JE ŠE MOŽEN MIR?

BREDA SUSIČ

Dva velika razloga za napetost čakata v tem tednu javnost, ki z zaskrbljenostjo spremlja razvoj iraške krize: prva se tiče nove resolucije proti Iraku in njene predložitve Varnostnemu svetu. Druga pa se tiče ultimata, ki ga je vodja inšpektorjev OZN za razorožitev Iraka Blix postavil Husseinu. Iraški diktator bi moral do 1. marca uničiti rakete vrste al-samud 2, ki imajo daljši dolet od dovoljenega.

ZDA in Velika Britanija bodo Varnostnemu svetu predložile novo resolucijo sredi tekočega tedna. Britanski tisk je v nedeljo napovedal, da naj bi VS o novi resoluciji glasoval sredi marca. Resolucija bo dala iraškemu predsedniku Husseinu na voljo tri tedne za razorožitev, sicer se bo moral soočiti z vojno. Ameriška diplomacija je bila ves minul teden angažirana s prepričevanjem članic VS o nujnosti sprejetja resolucije. Zdi se, da je o tem prepričala marsikatero nestalno članico, ameriški državni sekretar Colin Powell pa

se je odpravil tudi na Kitajsko, kjer je vodilne državnike skušal prepričati, naj ne bi svojega zadržanja proti vojni v Varnostnem svetu pretvorili v veto, pač pa da bi se vzdržali. V kolikšni meri je Powellu pre-

Medtem se množijo tudi manifestacije in diplomatski pritiski proti vojni. Zunanji ministri 114 držav članic Gibanja neuvrčenih so sprejeli skupno stališče proti enostranskemu vojaškemu posredovanju

ZDA v Iraku in so pozvali Irak, naj aktivno sodeluje z mednarodnimi inšpektorji. Papež Janez Pavel II. je britanskega premierja Tonyja Blaira, ki je bil pri njem na obisku, skušal pregovoriti, naj se svet posluži mednarodnega prava, da se izogne vojni. Ves krščanski in nekrščanski svet je pozval, naj na pepelnico sredo, 5. marca, moli in se posti za mir v svetu. Pet tisoč neposlušnih je pripravljenih na

manifestacij v Pisi in na akciji proti strukturam ameriške vojske v Italiji. Francija pripravljala nov predlog za podaljšanje mandata inšpektorjem ZN.

Vsi pozivi za mir pa se zdijo kot boj proti mlinom na veter v luči dejstev, ki govornijo o prisotnosti 221.000 ameriških vojakov na območju, katerim je treba prišteti še britanske in avstralske enote.

S 1. STRANI

PARIZ IN NOVA

Z drugo besedo gre za to, da ni prišlo do kakega blagovlasja med prizadetimi državami, posebej v odnosu nekaterih članic do bodočih držav kandidat.

Države vzhodne, srednje in južne Evrope - kot že omenjeno - od Estonije in Litve do Slovenije, Češke, Poljske pa še južnih, kot sta Ciper in Malta, so pred časom v glavnem mestu Litve Vilnius sprejele skupen dokument (od tod Vilnišova izjava) ob skorajšnjem vstopu v EU leta 2004. No, in prav te so sedaj prejele zausnico francoskega predsednika. Ali ta morda misli še z mentaliteto svojega davnega predhodnika kot državnega poglavarja Francije, namreč Ludvika XVI., po katerem naj bi bil on država?!

Naj bo tako ali drugače, države, tudi če so bile nekdanje zgodovinske velike in imajo še danes pravico veta v OZN, seveda ne morejo danes diktirati drugim svoje volje.

Sedanje ravnovesje sil v Evropi je pač tako, kot je. Zato lahko tudi večje ali majhne države prosto izbirajo svojo zunanjo politično pot in si ne dovoljujejo lekcij bolj ali manj samozvanih naslednikov Burbonov...

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

SLOVENIJA V VRTINCU NATA

Morda se nismo več kot toliko tehtno vprašali, kakšni so najnovejši občutki Slovenije v času odločanja za vojaški poseg proti Iraku. Še pol leta nazaj se je zdelo opredeljevanje za ali proti NATU zgolj notranje politično vprašanje. Znano je, da je bila cela vladajoča levica ob tem vprašanju razdeljena. Nekdanji predsednik države Milan Kučan je dolgo časa izražal resne pomisleke zoper prehitro in premalo premišljen vstop v atlantsko zvezo, na drugi strani je vladni predsednik Janez Drnovšek kazal večjo pripravljenost. Opozicija je v takšnem vzdušju ugotavljala, da pomeni NATO ob vključevanju v Evropsko unijo tisto legitimacijo, ki Slovenijo dokončno vključuje v svet razvitega zahodnega sveta. Toda potem je iraška kriza segla mnogo globlje in čas za mimo ter razvejano politično razpravo je minil. Sedaj se je treba odločati naglo in se tudi odločiti.

Slovenija se je še z nekaterimi drugimi državami znašla dobesedno v vrtincu dogodkov. Pokazalo se je, da je bilo donedavno načelno razpravljanje o NATU koristno, ker je lahko v miru pretehtalo vse ugodnosti in dolžnosti. Koristno je tudi, da bo referendum o tem vprašanju le posvetovalne narave, sicer bi se že tako zožen manevrski prostor povsem zaprl. Čez noč namreč izbire skoraj ni več in to gotovo ni lahka situacija. Ni lahka situacija za mlado in celo novo državo. Ni lahka situacija v času, ko vse bolj prevladuje vojaška logika in se praktično ves zahodni svet obrača proti Bližnjemu vzhodu z do-

končnim stališčem, ki ne dopuščata več nobenega popuščanja. Vse to ustvarja močne sile, ki želijo pod seboj vse poenotiti. Priprave na vojno vse bolj potiskajo v stran druge notranje probleme vsake države posebej. Za ukvarjanje z notranjimi, da ne rečemo vsakdanjimi stvarmi, je v takšnih razmerah vse manj časa in moči, to pa pomeni, da dobiva NATO vse večjo, če že ne absolutno prednost. In v takšnem vzdušju ni lahko za nikogar, toliko manj za tiste, ki bi raje videli povsem drugačen razvoj dogodkov.

Trditve, da se je Slovenija znašla v vrtincu NATA, zato verjetno ni pretirana. Kako velik je sploh prostor odločanja za ali proti? Verjetno za majhne države zelo majhen, če sploh še obstaja. Po drugi strani pa prav majhne države v največji meri občutijo nevarnost sedanjih globalnih odločitev. Po zgodovinski izkušnji namreč vejo, da v takšnih trenutkih izključno prevladajo večje in močnejše države - če smo natančnejši, prevladajo države z večjo vojaško močjo. Manjše države so zato v primeru razsežnih vojaških priprav med vsemi najbolj zdržane in Slovenija pri tem ni izjema. Točno se namreč zaveda, da veliki preobrati niso v resnici še nikoli koristili niti največjim, vselej pa so dosledno najbolj škodovali malim in manjšim, ki so pač postali del igre velikih. Toda istočasno se Slovenija zaveda, da so dani in vsiljeni pogoji pač dejstvo in da je zato o njih nujno razmišljati modro, po možnosti brez bistvenih notranjih razhajanj.

NOVI
GLAS

UREDNIŠTVO

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK

IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA;

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN.

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV,

INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

34170 GORICA, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 532 052
FAX 0481 548 808
E-MAIL gorica@noviglas.it34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

INTERVJU / IGOR STARC

KNJIGARNA KOT MULTIMEDIJSKI PROSTOR

IVAN ŽERJAL

Zakaj ste se odločili za dvojezično izdajo Kosovela? Menda ni ravno prvenstvena naloga knjigarne, da izdaja literarna dela...

Ne, ni prvenstveno delo knjigarne, da izdaja literarna dela, s tem se strinjam. Je pa prvenstveno delo knjigarne, da se zaveda, kje so na tržišču luknje. Žal je knjigarnar posebna oseba, ki se ukvarja s kulturo, vendar to kulturo prodaja. Torej ima tukaj neko dvoлично, shizofreno vlogo, kjer po eni strani mora biti poznavalec kulture, po drugi pa mora iz te kulture iztržiti kaj za svoje življenje. Kot knjigarnar sem opazil, da je bila na tržišču v zvezi z italijanskimi prevodi Srečka Kosovela luknja. Kot Slovenca in kulturnega človeka me je ta luknja bolela, ker se Slovenci vedno pritožujemo, da italijanski someščani ne segajo po slovenskih prevodih. Prvi Kosovlov prevod v italijanščino je namreč izšel pri založbi Asterisco leta 1972 (z uvodno besedo Aurelie Gruber Benco, pri knjigi je sodeloval tudi Pavle Merku'), potem je izšel prevod Gina Brazzodura *Fra il nulla e l'infinito* leta 1989 pri ZTT, nato pa dvojezična knjiga Jolke Milič *Ves svet je kakor*, ki jo je izdala občina Sežana leta 2000, a ki je bila v Italiji skoraj nedosegljiva. Tako, kot že rečeno, me je ta luknja na področju italijanskih prevodov Kosovela bolela. Jolka Milič je imela prevode v bistvu že pripravljene, ker je na njih delala že od leta 1972. V predalu je imela skrite - kot normalno vsak prevajalec, ki mu nek avtor ugaja (do Kosovela ima Jolka posebno simpatijo) - še preko 50 prevodov. Prof. Marija Pirjevec je

Kot knjigarnar sem opazil, da je bila na tržišču v zvezi z italijanskimi prevodi Srečka Kosovela luknja.

tudi z velikim navdušenjem sprejela predlog, občina Sežana nam je velikodušno odstopila tiskarsko postavitev že objavljenih pesmi. Tako smo Kosovela, kot pravim jaz, končno vrgli "čez Sočo", čez meje "avstroogrškega imperija" in upam, da bo to šlo med italijanske bralce.

Kako sta nastajali knjigi? S katerimi težavami ste se morali ukvarjati in katerega trenutka se še posebej spominjate?

Tu gre za "porod" dveh knjig. V prvi knjigi je Kosovela impresionistična poezija, zato se knjiga imenuje *Il mio canto - Moja pesem*. V

Tržaška knjigarna je pred kratkim skupaj s tržaško italijansko založbo Il Ramo d'oro izdala dve popolnoma dvojezični publikaciji - *Il mio canto - Moja pesem* in *Kons* - v katerih je zaobjeta lirika Srečka Kosovela v prevodih Jolke Milič in z daljšim novim uvodnim esejem Marije Pirjevec. Širši opus pesnika Krasa bo tako na voljo italijanskemu bralcu ne le v Trstu in Furlaniji-Juljski krajini, pač pa tudi širom po Italiji, kjer bo za distribucijo skrbel mreža knjigarn Feltrinelli. Izid teh dveh publikacij je bil povod, da se z upravnikom Tržaške knjigarne Igorjem Starcem pogovorimo bodisi o tem podvigu, bodisi o vlogi knjigarne ter o kulturi branja in o prihodnosti knjige.

drugi knjigi so poezije iz *Integralov*, naslov pa je *Kons*. Obe knjigi imata okrog 280 strani. Čisto slučajno se je zgodilo, da ima vsaka knjiga 126 poezij. Jolka Milič je zelo zabavno pripomnila, da ima tukaj prste vmes kabala: Kosovela je umrl leta 1926, v vsaki knjigi je 126 poezij, skupno 252, kar se po njenem mnenju numerološko lepo izide, pa še predstavitev v Trstu je bila slučajno na Jolkin rojstni dan. V prvi knjigi je čisto nova obširna študija prof. Marije Pirjevec z naslovom *Kosovelovo pesniško izročilo*, v drugi knjigi pa smo ponatisnili krajši uvodni esej prof. Janeza Vrečka z naslovom *Kosovel, kraški poet in avantgardist*.

Sicer je bil porod obeh knjig dolg. Načrt sega že v leto 2001, ko smo se na takratnem tržaškem Gutenbergovem knjižnem sejmu srečali z urednikom založbe Il Ramo d'oro Francescom Cenetiempom. Takrat smo imeli na sejmju 20 izvodov Kosovlovega prevoda, ki je izšel v Sežani, ki so seveda takoj pošli. Izvod je kupil tudi Cenetiempo, ki je dejal, kako je mogoče, da Slovenci ne znajo ponuditi tega na italijanskem tržišču. Ker ima založba Il Ramo d'oro pogodbo z mrežo Feltrinelli, nam je ponudil, da bi Kosovela dali v italijansko distribucijo. Jaz sem seveda takoj zagrabil to priložnost. V začetku leta 2002 smo začeli tudi konkretno delati na tem. Medtem se je nekaj stvari zakomplikiralo, kot se pri knjigah vedno godi: v družini se nam je rodil sin, vmes je prišla tudi nezgoda, tako da se je pač zavleklo. Knjiga je bila pripravljena za izid v začetku decembra, potem se je - normalno - zataknilo v tiskarni, da je končno izšla proti koncu januarja.

Kar se tiče posebnih trenutkov, to so bili ti, ko smo, oba založnika, prof. Marija Pirjevec in prevajalka Jolka Milič, imeli vsak svoje poglede na to, kaj naj knjiga objame in katerim bralcem naj bo namenjena. Pogledi založnikov so vedno bolj komercialne narave, pogledi prevajalcev in esejistov pa so bolj plemenite narave. Različne poglede je bilo treba seveda uskladiti. Ti pogovori so bili zanimivi, razgibani in so mi ostali v spominu.

Tržaška knjigarna prireja ali gosti številne kulturne dogodke (predstavitve knjig, razstave...). Kaj je torej za vas knjigarna, kako bi definirali ta prostor?

Moja želja je, da bi knjigarna bila multimedijski pro-

stor. Mi imamo izredno hvalježno vlogo: smo namreč edina in daleč največja slovenska knjigarna v Trstu! (smeh) Kot taki smo poznani tudi pri italijanskih someščanih, ker ne nudimo samo knjig. Naša vloga je namreč ta, da nudimo tudi italijanskim someščanom katerokoli informacijo oz. možnost, da se s Slovenci zblížajo in nas spoznajo. Imamo bogat izbor umetniške obrti, tako domačih, lokalnih avtorjev kot u-

Govorimo toliko o slovenskem enotnem kulturnem prostoru, jaz pa polemično pravim, da ta prostor ne obstaja.

metnikov iz Slovenije in Avstrije. Za kateregakoli turista, ki želi npr. pomorsko karto za Dalmacijo ali pa katerokoli informacijo o Sloveniji, je najbližja pot, da pride "nella libreria slovena", kot pravijo Tržačani (nekoč so pravili "nella libreria slava", zdaj je "libreria slovena"). Ko rečeš "nella libreria slovena", je to za vse Italijane v Trstu točno definiran kraj, kjer si lahko pričakujejo, da bi dobili katerokoli informacijo o Sloveniji, o Slovencih in o vsej bivši Jugoslaviji. Smo taka stična točka, kjer lahko porabnike teh informacij usmerjamo do katerekoli druge ustanove (npr. Slorija, Narodne in študijske knjižnice, knjižnice Dušana Černeta idr.) oz. lahko nudimo italijanskim porabnikom, ki nas kličejo, nam pišejo, nam pošiljajo sporočila po elektronski pošti, npr. zgodovinske knjige, knjige o Slovencih, normalno vse knjige, ki izidejo v Trstu in v deželi, vse informacije o Sloveniji, vodnike, kartografijo itd. Poleg tega imamo krasen razstav-

ni prostor, ki ga vrednotimo z razstavami in predstavitvami knjig. To je torej živahen prostor, kjer se vedno nekaj pretaka in dogaja.

So velike in male knjigarne. Vaša spada v drugo skupino z dodatno specifikko, da ste slovenska manjšinska knjigarna. Na kaj morate biti predvsem pozorni?

Delno sem že odgovoril prej. Žal moram povedati, da so tukajšnji kulturni trendi v zamejstvu različni od kulturnih trendov v matični domovini, zato moramo biti pozorni tudi na politično in kulturno dogajanje v Italiji. Žal smo tukaj razdvojeni in nimalokrat se mi zgodi, da s premajhno pozornostjo sledim kulturnim dogajanjem v eni ali v drugi državi. Naši bralci oz. obiskovalci jasno živijo v privilegiranem območju Slovencev v Trstu in tako poznajo tako slovensko kot italijansko realnost, tako moram jaz poznati oba kulturna, knjigotrska in politična položaja v obeh državah. Kot slovenska knjigarna moramo nuditi podatke o nas Slovencih in o naši zgodovini v Trstu.

Povej mi, kaj bereš in povedal ti bom, kaj si. Kako bi kot knjigarnar komentirali ta stavek? Ko opazujete stranke, ki prihajajo v Tržaško knjigarno, kaj pritegne njihovo in vašo pozornost?

Mojo pozornost pritegne, kot sem že prej povedal, predvsem dejstvo, da smo žal Slovenci v Trstu kulturno nekoliko handikapirani glede na Slovenijo. Govorimo toliko o slovenskem enotnem kulturnem prostoru, jaz pa polemično pravim, da ta prostor ne obstaja. To zato, ker so slovenski televizijski mediji izredno slabo prisotni v zamejstvu, televizija pa je da-

nes najbolj prodoren medij. Pomanjkanje sprejema slovenske televizije povzroča velikansko škodo slovenski manjšini v naši deželi. Edino kulturno dogajanje, ki mu sledi slovenska manjšina intenzivno na televiziji, je italijansko. Zaradi tega prihaja do razhajanja s tem, kar nudi slovenski kulturni trg - ker kultura je tudi tržišče, ne pozabimo na to. Tako je naša manjšina, pa tudi ljudje, ki živijo v primorskem pasu Slovenije, pod velikanskim vplivom italijanske televizije, ki je blazno nekvadratna. Ta situacija se tudi odraža pri okusu bralcev, ker niso seznanjeni z novostmi, ki jih nudi slovenska literatura, niti s slovenskimi kulturnimi trendi (ki nimalokrat prehitujejo italijanske).

Nekateri pa tudi ne berejo. Že neštetokrat smo slišali pritožbe glede upadanja kulture branja, za kar smo Slovenci verjetno še posebej občutljivi, če pomislimo, kaj je za naš vsestranski razvoj pomenila pisana in tiskana beseda. Kako nato gleda in reagira človek, ki živi od knjige in za katerega je slednja tudi duhovna in narodna vrednota?

Kot sem že povedal, človek, kot sem jaz, gleda na knjigo s shizofrenega vidika. Prvič, na knjigo gledam kot na Bunuelov "skrivnostni predmet poželenja". Priznati moram, da, ko sem v knjigarni, berem vedno manj, ker časa ni oziroma ga je vedno manj na razpolago. Večkrat sežem po srednje kvalitetnem časopisu, ker me to razbremeni, v nekaterih revijah pa naletim na kup podatkov, ki so za moje profesionalno delo izredno važni in potrebni, ker moram vsaj zaslutiti, kaj se novega dogaja. Drugi problem pa je, kako gledamo mi Slovenci na knjigo. Knjižna ponudba, ki prihaja iz Slovenije, je vezana na različne kulturne trenutke, kot ga poznamo mi v zamejstvu. Prihaja torej do razhajanj med potrebami in željami Slovencev v zamejstvu in tem, kar nudi knjižno tržišče v Sloveniji. Želje tukajšnjih bralcev so različne od slovenske knjižne ponudbe. Naši bralci sežejo po knjigi, ki je lokalno definirana. Radi sežejo po avtorju, ki je "domač" (Pahor, Rebula, Jelinčič, Košuta, Kravos in vsi zamejci) ali po knjigi, ki obravnava našo tematiko. Zaradi odsotnosti vpliva slovenskih medijev, v prvi vrsti televizije, prihaja do razhajanja med kulturnim osveščanjem

zamejstva in Slovenije. Tu je tudi problem knjižnega tržišča v Sloveniji, ki se nahaja v nekem posebnem trenutku in ki bo z vstopom v Evropo moral dobiti neko svojo stabilnost, ker je distribucija preveč razdrobljena.

Ste glede prihodnosti optimist ali pesimist? Kaj bo s knjigami in knjigarnami?

Knjige in knjigarne bodo še naprej obstajale. Strokovnjaki so pravili, da po letu 2000 knjig ne bo več, da si bo človek stiskal knjigo z interneta in podobne pravljice, ki se niso in se ne bodo uresničile. To iz enostavnega razloga: prvič, ljudje smo različni od računalnika in nimamo samo vida in sluha, ampak tudi druga čutila, kot npr. dotik. Ko človek vzame knjigo v roke, vzame konkreten, otipljiv predmet. Danes gremo v trend naravnih materialov: knjiga ni narejena iz plastike, ampak je še vedno sestavljena iz velikega odstotka naravnih materialov in

Knjižna ponudba, ki prihaja iz Slovenije, je vezana na različne kulturne trenutke, kot ga poznamo mi v zamejstvu.

je zato prijetna na pogled in dotik. Kvalitetna knjiga je skupek pozitivnih občutkov: knjigo pogledaš, se je dotakneš, potem pa, če še zašelestijo strani, čuješ, da ima kakovosten papir različen zvok od slabega papirja. Potem je tu še užitek, da naletiš na lepo sliko, na lepo reprodukcijo, na umetniško lepo opremljeno knjigo. Prepričan sem namreč, da je knjiga celoten sklop dogajanj, ki jih bralec doživi. To ni samo gledanje in semantično dešifriranje črk, še zdaleč ne! Zato bo knjiga, v taki obliki, kot jo danes poznamo, na papirju, še vedno obstajala in še vedno vidimo, da bralec rad seže po lepi knjigi. Priti moramo do pametne ponudbe, ki bo nudila dobro vsebino v lepi obliki. Paziti je treba tudi, da bralec ne seže pregloboko v žep, saj mora danes knjiga v družinskem budgetu sobivati z računalnikom, mobilnim telefonom in kupom drugih vrst, ki ji odvzemajo življenjski prostor. V bralcu, predvsem pri mladih bralcih, in to že od otroštva naprej, moramo vzbuditi estetski občutek, da je knjiga nekaj, ki se ne spreminja iz tedna v teden ali iz meseca v mesec, temveč da je to estetska in kulturna investicija ter investicija dobrega počutja za bralca do dolgo obdobje. To je po mojem mnenju cilj knjige in če bomo šli v to smer, bo knjiga obstala in mi z njo.

SD SONČNICA / PREDAVANJE

PREDSTAVITEV DRUŽINSKEGA CENTRA BETANIJA

HARJET DORNIK

Družinski center Betanija je v slovenskem prostoru prisoten že dvajseto leto. Pomenovali so ga po kraju, kamor je Jezus rad zahajal k prijateljem. Tak prijazen kraj naj bi za ljudi v stiskah postalo tudi ljubljansko središče. Pred dvajsetimi leti se je za pomoč družinam in mladostnikom navdušilo štirideset visokoizobraženih prostovoljcev in nekaj duhovnikov. Od takratnega kroga jih je ostalo le še sedem in ena redno zaposlena oseba. To potrjuje, kako je spremljanje ljudi v stiski zahtevno. Betanija in frančiškanski družinski center p. Gostecnika sta pravzaprav edini aktivni središči, ki sta preživeli med vsemi, ki so se v tem obdobju zasnovala.

Središče je odprto za trpeče in iščoče. Ljudje pa iščejo najrazličnejše, zato so tudi strokovne ponudbe centra raznolike. Njihovi programi obravnavajo naravne metode uravnavanja splošnih, priprave na zakon, vzgojo za družino po šolah in delavnice za zakonce. Predvidevajo tudi samopomoč žalujočim, ločenim, razočaranim in osamljenim. V centru redno pripravljajo mesečno oddajo za Radio Ognjišče in odgovarjajo na vprašanja ljudi v stiski po pošti. Zbira se tudi skupina za samske Novo upanje (4 do 6 parov letno se tudi poročijo) in skupina za starejše osamljene.

Veliko se v centru posvečajo svetovanju in spremljanju. Za to se dodatno izobražujejo, saj svetovanje nikakor ne more biti amatersko. Za vzor jim je v tem Jezus. Poglobljajo se v njegovo svetovalno prakso, ki se v mnogih segmentih prekriva z današnjimi svetovalnimi

Četrto predavanje skupnosti družin Sončnica v Gorici je bilo 17. t.m. namenjeno predstavitvi družinskega centra Betanija v Ljubljani. O njegovem pomenu sta spregovorila predsednica Marija Mavčec, diplomirana teologinja, in jezuit Jože Pucelj.

oprijemi. Kristus je v svoj odnos pustil pritekati resnico iščočega, nič ni silil, ni pustil se voditi od predsodkov, ostal je pri iščočih in jih skušal razumeti, vendar ob tem ni zanimal lastnega pogleda na problem in ga ni razvrednotil. Motiviral je ljudi k spreminjanju vedenja in jih krepil. Zdravil je celostno, se pravi celotne socialne odnose.

Svetovanje je postalo nepogrešljiv spremljevalec pastoralnega življenja, kar je potrdila tudi slovenska sinoda "Izberi življenje". Slovenske škofije so ga povsod vključile, vendar, je ugotovila predsednica, ne dovolj uporabljajo usposobljenih ljudi.

V center sprejmejo vsakogar, vernega ali ne. Razlika je v tem, da z vernimi tudi molijo. Predsednica je ugotovila, da so ljudem, ki prihajajo v center, potrebni trije osnovni pogoji: pritisk trpljenja mora biti dovolj velik, človek mora biti pripravljen za komuniciranje in za spreminjanje. Včasih je ljudem težko premagati predsodke, kot so tile: poiskati pomoč je sramotno, ali saj tako ali tako ne bo nič pomagalo, ali najbolje je kar vse potrpeti, pa še - bo že samo od sebe bolje.

Letno gre skozi Betanijo 40 parov, za vsakega je potrebnih 10 do 14 obravnav. Tudi v slovenski družbi se podoba družine in njene okolice spreminja. Čeprav je družina kot vrednota na visokem mestu v vrednostni lestvici, število porok pada, ločitve pa naraščajo. Vse več je parov, ki živijo na koruzi, in ti so na slabšem od tistih, ki so sklenili vsaj civilni zakon. Neve-

zani pari gredo prej narazen, čeprav enako trpijo. Vzroki za stiske so nezvestoba, nevzdržnost zaradi alkoholizma, nasilja ali brezposelnosti in dolgov - tega je po osamosvojitvi več -, nezadovoljstvo s spolnostjo v zakonu, nesposobnost dveh generacij živeti pod isto streho, preveliko pričakovanj od zakonca, nezrelost za zakon, ekonomska samostojnost osveščenih žena, ki niso pripravljene potrpeti. Nekatere pare s posebnimi težavami napotijo v druga središča (droga, alkoholizem) in tudi na cerkveno sodišče.

P. Jože Kucelj se je posebej zaustavil pri mladostnikih, ki zaidejo v težave predvsem zaradi samote, ki je posledica preobremenjenosti in napetosti staršev. Mlad človek nima, da bi se s kom soočil, in nima opore. Njegovi problemi so problemi družbe in družine. To je družba brez očeta in matere. Družina ni več dom, ni več občestev, prevladuje bivanjska praznina postmoderne dobe, ko tudi z razumom ni več nič. Ljudje so sicer fair play, pod tem videzom pa je stalna tekma, kdo bo koga. Lepa površina, ki skriva meč.

Nazadnje je pater izpostavil zahtevnost delovanja v takem centru. Nujno potrebna je dobra team ekipa z dobrim supervizorjem in duhovnikom. Prostovoljni delavec mora biti sposoben dati parom zrcalno sliko in vzdržati velike pritiske. Pri takem delovanju je potrebno izredno veliko vlagati in biti pripravljeni tudi na neuspehe.

ZBIRANJE GRADIVA

PRIPRAVA ZA BEATIFIKACIJO MISIJONARJA BARAGE

Frančiškanski pater Bruno Korošak, znani katoliški mislec, teoretik in pisec ter doktor znanosti, ki je bil tudi profesor za dogmatično teologijo na Antonianumu in Urbanianu v Rimu, ki zdaj živi v samostanu na Kostanjevici v Novi Gorici, je opravil novo veliko delo. Raziskal je namreč življenje Friderika Barage (1797-1868), znanega slovenskega misijonarja, nabožnega pisatelja in škofa v Michiganu, ZDA. Deloval je med Indijanci in tudi pisal v njihovem jeziku, očipva in otawa.

V slovenski Cerкви že dalj časa obstaja predlog, da bi misijonarja in škofa Friderika Barago beatificirali, to je razglasili za blaženega. P. Bruno Korošak je dokumente in drugo gradivo, ki bi dokazovalo utemeljenost omenjenega predloga, več let zbiral v slovenskih in tujih knjižnicah, arhivih in v drugih ustanovah. Med listinami so tudi take, ki so napisane v indijanskem jeziku. O Frideriku Baragi je zbral skupaj 466 najrazličnejših dokumentov in pričevanj, gradivo pa opisal v treh knjigah. Vsa ta pričevanja je poslal kongregaciji za svetnike, ki deluje pri Svetem sedežu.

M.

SKRIVNOST ZAKONSKE LJUBEZNI

P. MIRKO PELICON

KAKŠNE VREDNOTE?

"Svoje otroke sem vzgojila v duhu slovenskosti. Doma smo bili Slovenci in bomo to ostali do zadnjega! Ali veste, p. Mirko, ne morem se sprijazniti z dejstvom, da so se mi otroci poročili z Italijanko oz. Italijanom. Slovenska kri bo izginila! Pri nas v družini ni bilo debate o tem, kar si; prva stvar je bila, je in bo, da si Slovenec, potem vse ostalo!" Gospo sem vprašal, kako so se v šoli obnesli otroci. Odgovorila mi je, da kar dobro oz. odlično, in dodala, da jih ni nikoli silila k učenju, ker je opazila, da se jim vse obrne proti in gredo prav v nasprotno smer, če jih preveč siliš. "V slovenščini - je z velikim ponosom poudarila - so bili moji otroci odličnjaki. Matematika jim ni bila toliko pri srcu, toda veste, ker sem videla, da se je niso prav radi učili, nisem silila, ravno toliko so se je naučili, da je bilo za 8. Najmlajšega sem zelo silila pri latinščini in se mu je zato priskutila". Poslušal sem in zdelo se mi je skoraj nemogoče, da gospa ne razume, zakaj so se njeni "otroci" morda poročili z Italijani (kot duhovnik poudarjam, da poroka z Italijanom ne spada med grehe). "Pa povrh še ne hodijo več v cerkev!" je ogorčeno ugotovila. "Regula pri nas doma je, da greš vsako nedeljo k maši. Tako dobro sva jih vzgojila z možem, sedaj pa so sadovi čisto drugačni" - "Gospa, ali mi lahko poveste, katera je največja vrednota za vas?" sem vprašal. Odgovorila je: slovenstvo, družina, Bog, prijatelji itd. In me nato vprašala: "Saj mislim prav, gospod pater?" Moram reči, da sem se začudil, ker me je to vprašala, saj je prej z veliko samozavestjo trdila, da je edina najpomembnejša stvar narodna identiteta! Očitno se za njeno gotovost in zahtevnost skriva velika negotovost, ki je bivanjske narave: ogroženost. Po eni strani je razumljivo, po

drugi pa se nam postavlja vprašanje pravilne vzgojne drže posebno do otrok. Znotraj družine je edino in absolutno počelo ljubezen med možem in ženo in njune do otrok. Znotraj tega ljubezenskega odnosa, ki je od Boga, se moremo učiti z ljubeznijo vzljubiti našo kulturo, jezik, zgodovino in posebnost zamestva, ki je kraj srečevanja, sobivanja, različnosti. Slovenstvo ni vrednota, za katero bi človek moral živeti in se ji podrediti. Ni človek za soboto, ampak je sobota za človeka, je zatrdil v evangelju Kristus. Biti Slovenec je sestavina njegove vraščanja in dozorevanja v nekem kulturnem prostoru. Gospa ne more biti vsekakor absolutna in preminente komponenta neke celostne vzgoje pri otroku, ker absolutna komponenta je samo ljubezen, ki jo starši živijo in posredujejo otroku. Otrok naravno vsrka ljubeč odnos, ki ga imajo starši do okolja, besede, jezika, kulture; in če ta ljubeči odnos izhaja iz ljubezenskega odnosa med možem in ženo, potem je narodnost nekaj lepega, dobrega, tvojega. Če že ni greh se poročiti z Italijanom, je tej izbiri verjetno botrovala tudi vaša zahtevnost in zgrešeno poudarjanje slovenstva, kar je psihološko obremenilo sinove, ki so našli po vsej verjetnosti osvobajajočo pot s tem, da so se poročili z "drugacnim". Na take izbire lahko vpliva naše celotno okolje, ki je zelo načelno. Vsekakor dejstva kažejo, da tam, kjer v mešanih zakonih veje ljubezen, je medsebojno spoštovanje različnosti zelo prisotno, kar otroke teh zakoncev lahko samo obogati in jih ne obuboža. Obstaja torej tudi pozitivna plat tega vprašanja!

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU B

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

8. NAVADNA NEDELJA

"S teboj se zaročim na veke" (Oz 2, 21).

"Gospod je milostljiv in usmiljen" (Ps 103, 8).

"Črka namreč ubija, Duh pa oživilja" (2 Kor 3, 6).

"Novo vino v nove mehove" (Mr 2, 22).

Ime Bog je marsikomu vir resnih težav. Sam se jim izogne, se marsikateri izgovarja, da saj Boga ni še nihče videl. Tudi Jezusovo vstajenje se mu zdi nekam oddaljeno od vsakdanjega življenja. Tako in podobno misli, da se je rešil problema Boga.

In vendar se je Bog sam predstavil človeku, Mojzesu, ko ga je ta spraševal po imenu. Odgovoril mu je: "Jaz sem, ki sem" (2 Mz 3, 14). Toda tudi ta odgovor ne zadovolji človeka. Zdi se mu prej filozofija kot pa stvarnost. Saj večina ljudi ni nikoli študirala filozofije ali se bavila s teologijo, vedo o Bogu.

Toda z "Jaz sem, ki sem" je Bog Mojzesu le razodel, da ga bomo spoznavali po delih, ki jih bo delal med svojim ljudstvom. In Mojzes je zato potoval skozi puščavo kar dobrih štirideset let in vodil ljudstvo proti obljubljeni deželi tako, "kakor bi gledal Nevidnega" (Heb 11, 27). Pri imenu Jahve ali "Jaz sem, ki sem" ni prišla v poštev ne filozofija ne čisti nauk o

Bogu, pač pa samo odprto srce za spoznavanje, priznavanje in ljubezen Boga, ki je vedno pri človeku s svojo mogočno ljubeznijo. A take vere so zmorni samo tisti, ki so čistega srca (Mt 5, 8). Bog se da namreč spoznati in najti samo ponižnemu in zvestemu človeku, ubogemu v duhu (Mt 5, 3). Takega pa svet prezira. Kot prezira tistega, ki ostane zvest dani zakonski besedi ljubezni in zvestobe do konca.

Sv. pismo pa poudarja, da je prav take Bog od vekomaj izvolil zase, kakor izbere ženin svojo nevesto.

Prvo današnje berilo je vzeto iz preroka Ozeja, ki primerja Boga z ženinom, svoje ljudstvo pa z nevesto. Nič ne skriva, kako in kolikokrat je ta nevesta postala nezvesta. Boli ga zlasti, prav kakor poštenega moža, ženina nezvestoba v veri. Ljudstvo se je že v puščavi, tedaj ko je Bog dajal zapovedi, postavilo življenja na gori Sinaju Mojzesu, zato da bi ljudi varneje vodil v srečo, izneverjalo Bogu. Ljudje so se namreč vdajali malikovanju, poželjivosti oči (1 Jn 2, 16), vidnemu mamonu bogastva, materiji. Vdali so se pohlepu po zlatem teletu, vdali so se lakomnosti. Kar se ponavlja do konca sveta. Ker je namreč pomanjkanje gledanje v to, kar presega naš mali, omejeni svet vidnega. S tem pa spregledamo celo lepoto in čudež vsega ustvarjenega, vidnega. Bog pa zahteva ljubezen do vsega, še posebej do ubogega, nemočnega, zaničevanega.

Zato zahteva spreobrnitev, ki ustvarja novega človeka. Želi novega človeka v novi, čisti notranjosti srca. Ker naj bo kakor novo, čisto vino, naj bo pristno človeško. Saj Bog je ljubosumen. Zato daje zvestobo sredi zapeljivega nasprotja javnega

mnenja, ki razglasa za nekaj nemogočega zakonsko ljubezen in zvestobo. In zahteva poštenost tudi v vsem javnem življenju. Nekatere pa bodo še naprej ponavljali: "Saj ni Boga", ki jih pa Sv. pismo, Božja beseda imenuje krivičnike, nespametne, neumneže, bedake (Ps 10, 4; 14, 1). Saj prav Bog drži vse v svojih rokah, vse prešinja, vsemu daje življenje (1 Kor 12, 6).

Novo vino vere in vsega življenja nam dajeta molitev in cerkveno učiteljstvo. Celita nam notranje rane, opogumljata nas za reševanje življenj nedolžnih, otrok in takih, ki si sami ne morejo pomagati. Visoko cenita daritev trpljenja po Jezusovem zgledu.

Že zdaj nas odpirata za milostni dar postnega časa. Že gledamo Nevidnega, kako je pripravljen vedno znova odpustiti nezvestobo svoje neveste, nas ljudi, zato ker je on zvest samemu sebi (2 Tim 2, 13). "Je milostljiv in usmiljen" (Ps 103, 8). Je ženin vsega človeštva. Prireja poročno gostijo za vse človeštvo. Ko zmanjka vina, daje novega, še več in tudi boljšega (Jn 2, 10). Ta gostija naj bo že zdaj podoba one, druge, v Božjem kraljestvu, kjer bomo, če ga bomo vredni, z Jezusom pili novega (Mr 14, 25).

Pomagajmo drug drugemu odkrivati novo vino veselja. Molitev mora delati čudeže ljubezni po odpustčanju, pomoči sočloveku v stiski. Tedaj bomo izkusili bližino Boga, Nevidnega. Jezus je ženin, ki razdaja veselje in vse najboljše okrog sebe. A kot preizkušen v trpljenju, ne zakriva prihajajočih težkih dni žalosti in trpljenja, ki je pa edini kos s svojo tolažbo: "Jaz sem svet premagal" (Jn 16, 33).

GLOBALNA MOBILIZACIJA MIROVNIKOV

APOSTOLSKI NUNCIJ GIUSEPPE LEANZA ODHAJA V BOLGARIJO

Vatikansko državno tajništvo je 22. t.m. objavilo novico, da je papež Janez Pavel II. dosedanjega apostolskega nuncija v Republiki Sloveniji, nadškofa msgr. Giuseppa Leanza, imenoval za novega apostolskega nuncija v Bolgariji.

Msgr. Leanza je bil za apostolskega nuncija v Sloveniji imenovan 15.5.2002. Hkrati je opravljal službo apostolskega nuncija v Bosni in Hercegovini ter Makedoniji. Velja za dobrega poznavalca ekumenskih in medreligijskih razmer in odnosov v Jugovzhodni Evropi, kar je bilo morda odločilno pri njegovem imenovanju za apostolskega nuncija v Bolgariji, kjer je velika večina ljudi pravoslavne vere, katoličani in muslimani pa so v manjšini. Msgr. Leanza je v kratkem obdobju službovanja v Sloveniji dobro spoznal razmere v Cerkvi in širši slovenski družbi. Kot dekan diplomatskega zbora je dejavno povezoval tuje diplomate v Sloveniji. Kdaj bo imenovan novi apostolski nuncij v Sloveniji, še ni znano.

ZAKAJ JE CERKEV ZA MIR? (1)

DANIJELE DEVETAK

Zdi se, da bo do vojne v Iraku res prišlo. Tako so odločile ZDA in po vsej verjetnosti ne bodo storile koraka nazaj. Vprašanje je samo, kdaj se bo spopad začel. Kljub vsemu smo v zadnjih tednih pričeli zelo dinamičnim družbenim spremembam na svetovni ravni, ki so - in še bodo - predmet socioloških razprav in študij. Velike nenasilne mirovne manifestacije, ki so združile najrazličnejše ljudi po vsem svetu, so bile še dokaz več, ki potrjuje krizo javnih institucij; govorijo namreč o tem, kako so tudi najvišje javne uprave daleč od čutenja ljudi, kako je politika lahko okostenela in ne zna več predstavljati novih miselnih in bivanskih tokov sodobne družbe. Ker imajo, kot kaže, zastopniki Organizacije združenih narodov zavezane roke in

omejene kompetence, so stopili na ceste sveta združeni narodi z željo, da bi s skupnimi močmi rešili prihodnje rodove pred uničujočo vojno.

Veliki boter in protagonist vsesvetovnega mirovnega vrenja je gotovo bila neobvladljiva svetovna elektronska mreža, ki se je spletla med najrazličnejšimi skupinami

mirovnikov, jih povezala in koordinirala, motivirala in sploh ustvarila. Znotraj te globalne družbene mobilizacije pa predstavlja veliko novost tudi katoliška Cerkev, ki znajo mnenju strokovnjakov smotno prilagajati svojo institucionalno strukturo spreminjajočim se časom. Ne gre za strogo hierarhično in ver-

tikalno urejeno (2.000 let staro!) Cerkev, na kakršno smo bili vajeni v preteklosti, ampak za ustanovo, znotraj katere se v istem duhu, na različnih ravneh, zbirajo različni dejavniki, kot npr. župnijske skupnosti, verska gibanja, katoliško navdihnjena združenja prostovoljcev, nove oblike meništvaja ipd. In ta Cerkev "malih ljudi", ki se prepoznava v pogumni in hkrati odločni drži svetega očeta Janeza Pavla II., je tokrat stopila na ulice in jih preplavila v upanju, da bi vladarji tega sveta le slišali njihovo sporočilo: mir ni abstrakcija ali zasebna zadeva, ampak absolutna vrednota!

Toda Cerkev ni bila vedno taka. Velik korak je bil storjen v zadnjih 40 letih, ko je prehodila pravi "eksodus" od moralističnega pojmovanja vojne do oznanjevanja evangelija miru. Prehod ni bil sam po sebi umeven in je bil po svoje tudi boleč. Ta pot je namreč postavila na glavo odnose Cerkev do družbe in politike,

predvsem pa je vplivala na pojmovanje bistva vere, ki je živa oseba - Kristus. Temeljni kamen na začetek "nove dobe" je brez dvoma postavila enciklika *Pacem in terra*, ki jo je podpisal "dobri" papež Janez XXIII. aprila 1963. Že pred njim so Petrovi nasledniki zavrnili vojno in jo označili za "nepotrebno morijo" (Benedikt XV.) ali pa so izjavili: "Vse je izglubljeno" (Pij XII.). Toda šlo je za izključno moralne sodbe ustanove, ki je ostajala politično nevtralna. V povojnem času, po Hirošimi, holokavstu in v času hladne vojne, ko je svetu grozilo atomsko uničenje, pa to ni več moglo zadostovati. Janez XXIII. je zaslutil, da mora iti dalje. Zato je oktobra 1962, ob krizi na Kubi, spremenil svojo držo: ni se skliceval na moralo, ampak je poslal svoje osebno sporočilo tako Kennedyju kot Hruščevu in ju prosil, naj prisluhmeta ljudem in njihovemu hrepenenju po miru.

DALJE

ANALIZA SODOBNE SLOVENSKE DRUŽBE

KULTURNA VLOGA KATOLIŠKIH MEDIJEV (4)

BRANE SENEGAČNIK

Ali to ne pomeni, da so besede o avtonomiji umetnosti zavajajoče, saj je prejel eno najvišjih evropskih nagrad umetniško nevreden film zaradi svoje tematike (ki je bila seveda sprejeta brez najmanjše sicer tako opevane kritične distance kot suho zgodovinsko zlato)? Ali to po svoje ne dokazuje kulturno bojno držo določenih ideoloških sil v Evropi, ki si prilaščajo "čisti" medij umetnosti za svoje zelo stvarne, neumetniške cilje? Slovenska kritika v dokaz svoje avtonomnosti celo zagodrnja nad umetniško ničevostjo, a koga umetnost sploh zares briga - in se pokloni pravi stvari. Umetnost v službi ideje, torej. Zdaj pa si predstavljajte nekaj nepredstavljivega: predstavljajte si, da bi, denimo, neki slovenski režiser posnel film o nečem, česar pri nas ne imenujemo zgodovinska sramota, ampak napaka: o pomorih desetisočev ljudi na naših tleh takoj po drugi svetovni vojni. Recimo, da bi bil ta film brez izpovedne moči in bi predvsem dokumentiral ali veristično razkazoval trpljenje žrtev in okrutnost partijskih morilcev: katere nagrade bi dobil? Kdo bi ploskal njegovi tematiki, ki bi bila nedvomno močna? Si lahko zamislimo, da bi tudi o takem filmu Delov kritik zapisal, da je zaradi svoje teme z družbenokritičnega stališča nepogrešljiv?

In nadalje: kako nenavaden posluš za demokracijo izraža časnik *Delo* v protinatovski kampanji z vse meje presegaajočo promocijo ultra-

levičarskih anonimnežev in obrobnežev, ko razglasi glasnico neke združbe, znane po kršenju zakona, otročjem provociranju in poimenovane po eni velikih temnih postav zgodovine! Samoimenovana "predstavnica odrinjenih" tako rekoč dežura na straneh tega časnika: sprva so se njene slike pojavljale v enakem formatu kot slike ministrov, danes ministra že stisnejo v ozko črno-belo podobico in napravijo prostor politični protinatovski aktivistki.

To so zgolj naključno izbrani drobci, kakršnih bi lahko vsak dan napaberkoval na desetine v vseh vodilnih medijih. In to niti ne najhujši (namenoma se nočem dotikati politične pornografije, kakršno uteleša npr. *Mladina*). Nemogoče je pri njih spregledati dvoje: prvič njihovo "idejno" uglašenost, skladnost z vrednotami ene kulturnopolitične opcije, to da so izrazito "formativnega", delovanja oziroma indoktrinacije; in drugič, njihovo ne-resničnost, ki ima seveda mnoge oblike in stopnje: kadar ne gre za popolno neustrezanje dejstvom, gre za zamolčevanje "ustreznih" (bistvenih) delov konteksta, za "narativno" perspektivo, v kateri se družbeno razmerja popolnoma popačijo, in v subtilnejši različici za uporabo izrazov, ki učinkovito ideološko konotirajo posamezne osebe, institucije in pojave. Kakor je težko dvomiti o tem, da se monolitna ideološkost sodobnih slovenskih medijev močno razlikuje od neizbežne idejne opredeljenosti vsakega javnega glasila, je tudi

težko zagovarjati tezo, da gre pri tem zgolj za neizbežno omejenost vsakega pogleda na resničnost: eklatantna odstopanja od dejstev in očitna preurananost na točno določen učinek jasno pričata o ideološki formatiranosti prevladujočega medijskega uma.

Slovenski mediji so torej v nedopustni meri in na še bolj nedopusten način ideološko orožje v rokah oblasti, v rokah sil, ki se utemeljujejo na dveh navidez protislovnih vrednotah: na komunističnem izročilu in brezobzirnem liberalizmu. V resnici je, kot vemo, v teku zgodovine prvo omogočilo drugo, drugo pa svoj vrednotni vakuum polni z zlaganimi ali vsaj sumljivimi legendami prvega, a ga na ta način samo še povečuje. Stanje, kakršno je, pa ni samo rezultat delovanja medijev; ti so samo orodje in tudi sami izražajo iz neke vrednostne osnove, še več, potrebujejo neko vrednostno osnovo pri sprejemnikih, ki jim s svojim pozitivnim odnosom omogočajo obstoj. Res je, da se liberalkomunistični sistem ne bi mogel ohraniti brez medijev, a tudi ti bi ne bili, kar so, brez njegovih vrednostnih osnov, ki se ohranjajo in učinkujejo še skozi mnoge druge institucije: šolo, inštitute, nacionalna društva. Dejanska demokratizacija medijskega prostora je že sama na sebi zelo težko izvedljiva, poleg tega pa sama tudi še ne zagotavlja povečanja duhovne prostosti. Mogoča in učinkovita bi bila le pri vsestranskih duhovnokulturnih premikih, pa tudi ob tistih spremembah, ki zadevajo družbene strukture in razmerja ekonomske moči. Takšen proces je seveda zelo zahteven in obsežen, predvsem pa dolg in negotov.

DALJE

PRIČEVANJE IZ SVETE DEŽELE

PISMO IZ IZRAELA (22)

TEREZA SREBRNIČ

18.8.2002 - Križev pot se vije po znanih in starodavnih ulicah, ki so tlakovane in zlizane od brezštevilnih stopinj. Posamezne postaje so zaznamovane z napisi in rimskimi števkami. Ni nas veliko pri tem obredu, zato pa je manj drenjanja in več zbranosti. Patri frančiškani po zvočniku prebirajo kratka razmišljanja v angleščini, arabščini in italijanščini. Policist budno spremlja spredov in skrbi za nemoten potek. Zadnjih pet postaj je združenih v kapelici križanja na Kalvariji, torej že v baziliki božjega groba.

Po končanem obredu se brž podam do avtobusne postaje št. 17 za Ain Karem. Pravzaprav mi ni znal nihče povedati, kdaj odpelje zadnja vožnja, preden nastopi "šabat" - to je sobotni počitek, ki se začne kot znano ob sončnem zahodu na petek in traja do sončnega zahoda v soboto. Avtobusi v tem času mirujejo.

Tako sem sedla na polomljeno plastično klopeco in nekoliko nestrpno opazovala, kdaj se bo izza ovinka prikazal avtobus. Vsemogoča vozila so švigala mimo, tudi veliko avtobusov, a ne "ta pravi". Prazni taksiji so mi hupali in ponujali vožnjo, a se zanje nisem zmenila. Naenkrat se je pred mano pojavil moški srednjih let, pozdravil "šabat šalom" in me vabil k sebi domov, čes da "ni mame, ne očeta, a je glasba, kava". Tako resno sem ga pogledala, da je v hipu izginil, a v meni je vrtala misel: kako si upajo nekateri na dan s takimi ponudbami! In vendar nisem bila "nespodobno" oblečena, našminkana, da bi dala povod za kaj takega, obratno moje rožasto krilo je segalo skoraj do tal, resno sem se držala, pa vendar... Ker avtobusa ni bilo na spregled, sem se v Ain Karem sk-

lenila podati kar peš. Ulice so postajale vse bolj prazne, le vsemogoče smeti je veter odnašal sem in tja. Taksiji so se mi seveda še vedno oglašali s hupanjem. Kar hitro sem hodila po razgretem asfaltu, da bi bila čimprej doma. Ko sem se približala Jad Vašemu, sem izbrala bližnjico, ki pelje skozi park, med vrstami borov in cipres. Nato sem se po makadamski poti spustila v Ain Karem in se bližala St. Vincentu. Nedaleč od vhoda sem srečala rešilec. Mislila sem si, da spet pelje koga od otrok v bolnišnico. A ni bilo tako. Sestre so mi povedale, da sta se dve arabski delavki grobo sprli in se je ena celo onesvestila. Z obema sem večkrat delala, obe sem poznala: mlado, prijazno Gadir in elegantno, samozavestno Samiro. Sprli sta se, ker je bolj izkušena Samira komentirala Gadir in način hranjenja nekega otroka. Od žaljivih besed sta prešli na "ročno obračunavanje" in zadeva se je zelo klavrno končala v bolnišnici, za eno dekle. Zaradi tega je seveda prihitela policija, da bi razjasnila dogodek. Redovnice so bile zelo užaloščene, prizadete. Brž so odpovedale manjši praznik, ki je bil na sporedu po maši v parku, saj ni bilo več primerne vzdušja. Sama sem zamišljeno odšla v svojo sobo in začela urejati potovalko. Grenak občutek se me je pollaščal, zato sem raje še enkrat šla k otrokom, da bi jih pred spanjem pozdravila. Za nekaj mesecev se ne bomo več videvali...

Počasi je legal mrak; na kamnitem dvorišču so se zbirale skupine mladih prostovoljcev in palestinskih uslužbencev. Vsi so se pogovarjali o neljubem dogodku. Poslovlila sem se in se raje ognila komentiranjem. Pripeljal se je tudi Samir in mi zaklical: "Velja odhod ob treh?". Pričrdila sem

in se vrnila v svojo sobo. Legla sem, a sem stalno pogledovala na uro, ali bo zvonila pred tremi. In res je, a sem jo takoj "utišala". Čimbolj tiho in po prstih sem uredila še zadnje stvari. Samir je že čakal pri avtu in z njim s. Salma, da bi se poslovila od mene. Ona namreč vstaja ob taki uri, da do šestih pripravi vso zmiksano hrano za zajtrk otrok. Prisrčno sva se pozdravili in si zazeleli "na svidenje".

Avtocesta proti Tel-Avivu je bila skoraj prazna, a vseeno je bil na kakem vogalu ustavljen policijski avto. Samir je povedal, da velikokrat kontrolirajo hitrost, in če voziš prehitro, imaš lahko velike težave z njimi, posebno če si Arabec, je hudomušno dodal, a pri tem povedal splošno znano resnico. To se je pokazalo tudi pri vходу na letališče. Šofer je moral ustaviti, izstopiti, dvigniti roke v zrak, da so ga vsega pregledali. Pa tudi avto so dodobra prebrskali in s posebnim ogledalom kontrolirali tudi spodnji del. Samir je bil izredno umirjen in stvar se je dobro, kar hitro končala. Pred vhomom v samo letališče mi je še rekel: "Bolje, da te ne spremim, saj bi gotovo imela še dodatne sitnosti!" Pozdravila sva se kot stara znanca in prijatelja. Seveda sem mu naročila tudi pozdrave za obe ženi in vseh... devet otrok. Vem, da trdo dela zanje, da bi imeli boljše življenje, kot ga je bil deležen on sam. Prenehaj je tudi kaditi in le občasno kadi "narghilé". Samir je pomahal in odpeljal, saj ga je čakal še preostali del nočne službe v St. Vincentu. Ko sem že udobno nameščena sedela v letalu in smo leteli nad Izraelom, sem še enkrat pozdravila vrsto bogatih dogodkov, ki so se bili zvrstili. Nato sem še enkrat objela s pogledom to drago "sveto deželo" in ji srčno zazelela: Shalom, Izrael!

KONEC

UKRADENO OTROŠTVO V NOREM SVETU ODRASLIH

IVA KORŠIČ

"...želim si, da bi *Nemogoči otrok* bil komedija (...). Če se publika ne smeje, potem sva jaz ali gledališče doživela poraz." Tako pravi sodobni norveški novinar in prevajalec Petter Rosenlund v zvezi s svojim dramskim prvencem, črno komedijo *Nemogoči otrok*, ki je bila prevedena v več jezikov in izvedena na različnih odrih. Zanj je dobil leta 1998 Ibsenovo nagrado, kar pa ni še jamstvo za uspeh pred široko publiko. Česar si v avtor ne želi v citatu, povzetem po gledališkem listu, se je zgodilo na slovenski krstni izvedbi njegovega dela v petek, 21. t. m., v tržaškem Kulturnem domu. Slovensko stalno gledališče je namreč črno komedijo v prevodu Darka Čudna ponudilo kot tretjo predstavo v letošnjem abonmaju v režiji italijanskega režiserja, tržaškega rodu, Alessandra Marinuzzija in z njim naleto na različne odmeve gledalcev, ki se bodo ob ponovitvah gotovo izostrili.

Publika se ni imela čemu smejati, saj izrazito komičnih odtenkov ni bilo, mogoče pa so se le-ti režiserju razblinili ob sami postavitvi dela, ali pa celo v tekstu niso dovolj razvidni. Vsebinsko se ob koncu izkaže kot novica iz črne kronike: osemletni otrok, ubijalec očeta, matere, dedka in bolničarke v hladni ambulanti. Glavni protagonist je prav on, otrok, Jim (Gregor Geč), ki ga privede mati v bolnišnico, čes da je gluha. To pa še zdaleč ni res, Jim noče komunicirati s tistimi, ki grdo ravnaajo z njim. To je v prvi vrsti njegov ded Oddvar (Vladimir Jurc), grob surovež, ki tepe tudi svojo hčer Silvijo (Lučka Počkaj), otrokovo nezakonsko mater, in ima z njo ter z

do konca odra (v drugem delu se nanj zarišejo črte in črke), na katerem stala le ordinacijska miza in pručka. Iz vsega veje ledena praznina, ki se sicer povsem ujema s paranoičnimi liki. Gledalec se ob predstavi počuti nekako votel in ravnodušen oz. prešine ga vprašanje brez odgovora: zakaj mora že tako skrčen zamejski gledališki ansambel tritati svoje fizične energije in ustvarjalne moči za take "umetniške" izbire?

vnukom amoralna razmerja, pa njegov oče, zdravnik Henrik (Janko Petrovec), ki med delom ljubimka z medicinsko sestro Cecilijo (Maja Blagovič), medtem ko odgovarja po telefonu svoji nevrotični ženi. Jim naj bi bil pacient, a vsi skupaj z zdravnikom vred se izkažejo kot bolne, skrajno izprijene osebe, zaverovane vase, nezmožne ljubiti in bolj infantilne kot otrok sam. V tem okolju vzklijeta v otroku odpor in agresivnost, ki ga privede do zločinov.

Tematsko igra ne predstavlja nikakršne posebnosti ali novosti - stvarnost je še bolj strašna od odrske fikcije -, nič novega ni tudi v režijskem konceptu. Marinuzzijeva vse prej kot izvirna in inovacijska, nekako pogreta, že videna režijska interpretacija namreč prikazuje like kot lutke, robote, obravnavane z določeno distanco, tako da se izoblikujejo v groteskne, absurdne, nerealne figure. Z njimi gledalec ne vzpostavi stika, čeprav so igralsko precizno naštudirani.

Neka odtujena nedorečenost se vije skozi celoto in konec, ki naj bi presenetil gledalca, ostane neučinkovit. Prizorščice scenografija Andrea Staniscija je odeto z belim zaslonom, podaljšanim

do konca odra (v drugem delu se nanj zarišejo črte in črke), na katerem stala le ordinacijska miza in pručka. Iz vsega veje ledena praznina, ki se sicer povsem ujema s paranoičnimi liki.

Gledalec se ob predstavi počuti nekako votel in ravnodušen oz. prešine ga vprašanje brez odgovora: zakaj mora že tako skrčen zamejski gledališki ansambel tritati svoje fizične energije in ustvarjalne moči za take "umetniške" izbire?

OKROGLA MIZA O MEJAH DIALOGA

FOTO KROMA

Meje dialoga: tak je bil naslov izredno množično obiskane okrogle mize, ki jo je prejšnjo sredo, 19. februarja, priredil urad za kulturo tržaške škofije v konferenčni dvorani visoke šole modernih jezikov v prostorih Narodnega doma v Trstu. Protagonista večera sta bila beneški patriarh in bivši rektor papeške lateranske univerze msgr. Angelo Scola ter znani tržaški pisatelj in germanist Claudio Magris. Na osnovno vprašanje, kakšne oz. katere so meje dialoga v vedno bolj globaliziranem svetu, kjer vedno bolj prihajajo v stik različne etnije, kulture in vrednostni sistemi, sta Scola in Magris odgovorila vsak s svojega zornega kota,

krščanskega in razsvetljenskega. Beneški patriarh je med drugim predvsem poudaril krščansko načelo edinosti v različnosti, medtem ko je Magris spregovoril med drugim o potrebi, da se kljub vsemu ohranijo neke določene temeljne vrednote, neke meje, preko katerih ni mogoče iti, niti v tem tako zrelativiziranem svetu. Izreden obisk večera (dvorana Narodnega doma ni bila nikoli tako nabito polna) je potrdil pravilnost izbire škofijskega urada za kulturo, ki je s sredino okroglo mizo začelo niz t.i. "srečan z mestom", posvečenim najrazličnejšim aktualnim tematikam.

DAN MATERINŠČINE

Minister za šolstvo, znanost in šport Republike Slovenije Slavko Gaber je ob mednarodnem dnevu maternih jezikov, ki je bil minuli petek, 21. t. m., vsem slovenskim šolam poslal okrožnico, v kateri ravnatelj, profesorje in učitelje poziva, da na svoj način prispevajo k razumevanju pomena jezika, "še posebej v okoliščinah, ko se narodi pogumno in samozavestno odpirajo drug drugemu in se med seboj povezujejo, ne da bi se odrekli lastni identiteti".

Kot je v omenjeni okrožnici zapisal minister, je dan materniščine tudi posebna priložnost in dolžnost, da si na vseh slovenskih šolah vzamejo čas za premislek o jeziku,

zato je tudi zaprosil učitelje, da posvetijo dnevu materniščine vso potrebno pozornost in se o njem pogovorijo s svojimi učenci. Minister je še poudaril, da sta jezik in znanje jezika eden stebrov identitete, skupne slovenske in tudi posamezne, kajti: "Samo človek s trdno identiteto je lahko odprt k drugim, strpen do drugačnih in enakovreden tudi ljudem iz številnejših narodov."

Dan materinega jezika je bil po poročanju Slovenske tiskovne agencije v Sloveniji deležen tudi drugih pobud, prav pa bi bilo, da se tudi pri nas vsaj omeni, ker je to mednarodni dan, na katerega se spomnimo vseh materinih jezikov.

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 28.2. DO 6.3.2003)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored:

- Petek, 28. februarja (v studiu Anka Černic): Prislunhimo zborovski glasbi: MePZ Jacobus Gallus iz Trsta. - Svetnik tedna: Sv. Roman, opat (28.2.). - Za prijeten konec tedna: slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba.

- Sobota, 1. marca (v studiu Anka Černic): - Od vzhoda do juga: Različni glasovi sveta. Gostja oddaje: Dunja Badnjevič - Glasba od vsepovsod.

- Ponedeljek, 3. marca (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: zanimivosti in informacije.

- Torek, 4. marca (v studiu Matjaž Pintar): - Ali veste, da ... glasbena oddaja z Matjažem.

- Sreda, 5. marca (v studiu Danilo Čotar): - Pogled v dušo in svet: Pust in post. - Izbor melodij.

- Četrtek, 6. marca (v studiu Niko Klanjšček).... - Zvočni zapis. - Glasba iz studia 2.

ABONMAJSKI KONCERT V NOVI GORICI

V sredo, 5. marca, s pričetkom ob 20.15 bo v Veliki dvorani Kulturnega doma v Novi Gorici koncert za abonma in izven. Koncert bodo oblikovali Orkester mariborske filharmonije, violinistka Alina Pogostkin, čembalist Johannes M. Bogner in koncertni mojster Saša Olenjuk. Izvajali bodo skladbe A.Honeggerja, B.Brittina in A.Vivaldija. Violinistka Alina Pogostkin je že navdušila kritiko in občinstvo v številnih prestižnih dvoranah širom Evrope in je zmagovalka številnih prestižnih nagrad na mednarodnih tekmovanjih. Čembalist Johannes M. Bogner, ki se je po končanem študiju v Salzburgu izpopolnjeval v New Yorku, je profesor na Mozarteumu v Salzburgu in na Dunaju.

ČE JE A = B + (IN) JE B = C, =....

Jakec: Si prebral povzetek od govora od Pahorja?

Mihec: A, gotovo, sem ga prebral.

Jakec: In ...

Mihec: In..., kaj? Se mi zdi, da je povedal, kar mora povedati predsednik. Narodu je analizo stanja, kuker ga sam vidi, ma se mi zdi, da ni bistveno stresno članstva jen naše širše družbe. Neč nouga, se mi zdi.

Jakec: Ma, dej. Kaku neč nouga. Denmo reč glede dialoga je Pahor rjeko, da je treba jet od besed k dejanjem in da dialog pomene odpirati se drugačnim, pomeni pa tudi biti odprt za spremembe. Mene se zdi posrečeno, kar prave, "da nam mora že sama drugačnost drugega, našega sogovornika, pomagati, da globlje spoznamo in presodimo tudi lastne misli, da preverimo

svoja stališča in celo svoja čustva" jen da je cilj dialoga jeskanje "resnice in medsebojnega spoštovanja. Z dialogom moramo vstopati v konkretnost, in v tej konkretnosti so težave..." Se ti ne zdi tu lepu jen pametno povedano?

Mihec: Ja, dragi muj, se zna, da je Pahor pameten, umirjen človek. Ma sez dialogen v civilni družbi, je kuker sez dialogen u politiki, al da ti bo bolj jasno, u družini. Keder ti žena reče, poslušme, jest in ti se mueremo nekej poment..., kaj tu pomjene?

Jakec: Jejš, muj Buh. Če je taku, smo šli!

Mihec: Ekolo, sej ti pravem. Denmo reč, de Pavšič rječe Pahorju: "Poslušme, jest in ti se mueremo nekej poment"..., kaj čješ, da reče

ta buogi človek. Če je pameten, kar nedvomno je, bo rjeko: "Ben, povej mi..., kuker verjetno rječe ženi in ži vna-

prej ve, da bo pač treba nekaj pospraviti, narediti, kupiti ali jo kam peljat, tudi če ni prou potrebno in nujno.

Jakec: Ja, ma vsegljih se mi zdi, da ne mueremo primerjet držinske zadeve sez odnosi med našima krovni-ma organizacijama. Ni pr-glihe, se mi zdi.

Mihec: Ma, zakaj ne?! Enostavno. Če je A = B in je B = C, je A = C!

Jakec: Čaki, čaki, če mi govoriš u formulah, ki znaš, da jest nisem naredo več ku tretje srednje, jen teh stvari ne znan.

Mihec: Sej ni važno! Ti znaš mislit in če ti rječen, da če je rjes, da je družina osnovno jedro družbe, ki

ga lahko označimo sez črko A, jen je SSO, ki je označena sez črko B, del civilne družbe, in če je res, da naši dve krovni organizaciji predstavljata zamejsko civilno družbo, ki jo označimo sez črko C, lahko celoto obravnavamo tudi po njenem delu. Zatu pravem, da je mogoče primerjet dinamiko odnosov v družini (A) sez dinamiko odnosov v SSO-ju (B), zatu se da primerjet to dinamiko med A in B sez našo civilno družbo (C). Torej, da sem jasen, če je A = B in je B = C je A = C, si me zastuopo?

Jakec: Jejš, muj Buh, se mi zdi, da poslušem muojo ženo, ki mi kej razlaga. Ma, če ži govorimo ued odnosov u družini, zakaj niso na otvortiveni del občnega zbora SSO-ja namesto Pahorja strili govorit kašnega ued društva Sončnica, glej, ki ti so že prehiteli obe krovni organizaciji, kar se dialoga tiče.

Mihec: Zakaj?

Jakec: Videš, ki ne bereš vsega. Ne vješ, da so ti ued Sončnice organizirali v Gorici ana super zanimiva predavanja o zdravih in ljubečih odnosih v družini, o svetlih jen temnih dnevih v družini, o razvajenih otrocih, o ...

Mihec: Čaki, čaki, malo. Se mi zdi, da malo mešaš pojme...

Jakec: Ma, kaku mešam

pojme... če so odnosi v družini (A) enaki odnosom SSO-ju (B), ki so enaki odnosom v civilni družbi (C), je A=C...

Mihec: Ekolo, jen smo tam, kaj smo govorili o dialogu ... bulše de govorimo ued baluona...

Jakec: A, bravo! Tudi ana misel od Pahorja, da bi blo se treba usmerit bolj ku v tekmovalne športe, pri katerih je uspeh bistven, v netekmovalnost oz. rekreacijo, se mi je strašno dopadla. Jen ti povem, da ima popolnoma prav!

Mihec: Ma, kaj so ti to povedali na predavanjih ued Sončnice, al' od Foruma?

Jakec: Zmerez polemčen. Pestmo stat. Tudi sez tabo je kuker sez dialogom v družini. Ta pametnejši odneha...

PREDSTAVITEV PREVODOV JOLKE MILIČ V GORICI

VEČNO MLADI KOSOVEL

Že nekaj časa je vidno zanimanje italijanske publike za prevode slovenskih literarnih del. Tako sta Goriška mestna knjižnica in društvo Ars pripravila nekaj večerov z dvojezičnimi predstavami raznih avtorjev. Prejšnji je bil na vrsti Boris Pahor in njegov roman *Vila ob jezeru - La villa sul Lago*, v sredo, 19. februarja, pa se je odvijala predstavitev italijanskih prevodov pesmi Srečka Kosovele. Založbi Tržaška knjigarna in Il ramo d'oro sta pripravili lično dvojezično izdajo dveh knjig, *Moja pesem - Il mio canto* in *Kons* v prevodu Jolke Milič.

FOTO BUMBACA

Večer je uvedla prof. Lojzka Bratuž, ki je prisotne pozdravila, nato sta spregovorila predstavnika obeh založb in razložila vzgibe za prevod Kosovelovih poezij, ki so že zdavnaj pošle, in je bila zanje potrebna ponovna izdaja. Zatem je prof. Marija Pirjevec v splošnih obrisih predstavila življenje in delo Srečka Kosovele. Precej konvencionalen izbor Kosovelovih lirik (pogrešali smo - sicer težko berljive - Konse) pa sta podala

Luisa Gergolet (v slovenščini) in Mariolina De Feo (v italijanščini).

Čisto ob koncu je spregovorila prevajalka Jolka Milič in razložila sestavo dveh knjig. V prvi so zbrane t.i. Kosovelove "baržunaste pesmi" s spremnim esejem Marije Pirjevec, v drugi pa Kosovelove konstrukcije in avantgardistične pesmi s prevodom esejja prof. Janeza Vrečka z ljubljanske filozofske fakultete.

Jolka Milič je v mladostnem slogu spregovorila o mladem pesniku Kosovelu in pričarala pristno vzdušje med poslušalci, ki so zagotovo odšli s kančkom večjega spoštovanja do tega kraškega pesnika. Škoda, ker ni bilo časa za širšo debato, saj je Kosovel lahko vir različnih interpretacij in zagotovov eden izmed ustvarjalcev evropskega kova, ki jih je dala slovenska književnost.

DB

ROMAN ALAMUT PREVEDEN V PETNAJST JEZIKOV

100-LETNICA ROJSTVA VLADIMIRJA BARTOLA

ALENKA VESENJAK / STA

V ponedeljek, 24. t.m., je minilo 100 let od rojstva pisatelja Vladimirja Bartola, ki s svojim preroškim romanom *Alamut* sodi med najbolj prevajane slovenske književnike. Ko je roman *Alamut* leta 1938 izšel, ga je slovenska kritična javnost sprejela z dobršno mero skepticizma, zdaj, nekaj desetletij kasneje, bralci od očaranosti nad likom in delom Vladimirja Bartola govorijo le še v presežnikih.

Vladimir Bartol se je rodil na pustni torek, 24. februarja, leta 1903 pri Sv. Ivanu v Trstu. Oče Gregor je bil poštni uradnik, mati Marica pa učiteljica, pisateljica in urednica prve slovenske ženske revije *Slovenka*. Če se je Bartolova mati kasneje svojim feminističnim načelom v praksi odpovedala, pa je bil mladi Bartol trdno odločen, da bo postal pisatelj, ne le pisun, temveč veliko ime svetovne literature. Njegova neverjetna samozavest je botrovala temu, da se kljub številnim kritikam na rovaš njegove miselnosti in posredno literature tem ni nikoli uklonil.

Družina Bartol se je kasneje preselila v Ljubljano, kjer je pisatelj 1921 leta končal gimnazijo, nato pa se je posvetil študiju biologije in filozofije ter diplomiral z disertacijo *O faktorjih*, ki omogočajo živim organizmom smotno reakcijo na zunanje vtise. V času študija se je zblizal z mladim filozofom in alpinistom dr. Klementom Jugom, ki je goreče zagovarjal ničejansko "voljo do moči" in jo v nasprotju z drugimi filozofi tudi živel. Svojo filozofijo nekompromisnega vzpona osebne duhovne moči, ki je tako očarala Bartola, je potrdil z lastno smrtjo v severni steni Triglava leta 1924. Bartolu je lik Juga pustil pečat, zaradi katerega so nasprotniki z njim pogosteje polemizirali kot s filozofom in ideologom ter tako pozabili na njegovo umetniško ustvarjanje.

V "volji do moči" je Bartol odkril elementarno lastnost, ki je potrebna malemu in ogroženemu narodu, kot so Slovenci, v njegovem boju za preživetje. Pri Slovcenih je Bartol kritično odkrival lastnosti oslabilenega naroda, vzgojenega v ponižnosti in strahu pred življenjem, ki ga določa kult dobrote, a je to žal dobrota nemočnih. V noveli *Na razpotju*, kjer v enem od likov prepoznamo tudi dr. Juga, ta pravi: "Polovičarji ne pridejo nikamor. Naš narod je bil od nekdaj narod polovičarjev in prijatelj kompromisov". Čeprav je bil traktat posreden poziv k narodnoosvobodilnemu boju, je Bartola vladajoča (intelektualna) garnitura, še posebej po izdaji *Ala-*

nosti, in, kar se rado pozablja, izjemna berljivost romana. Urednik pariške izdaje Jean-Pierre Sire je svojo odločitev za izdajo *Alamuta* utemeljil z besedami: "Princip je en sam: užitek! Drugih ni. Užitek ob tekstu." Roman *Alamut* lahko beremo na več ravneh: kot zgodovinski, filozofski, politični ali trivialni roman, in ne nazadnje roman kot metafora, ki se zaradi političnih dogajanj zadnjih let zdi vse

manj abstraktna. Pisatelj je svoje življenjsko delo sprva želel posvetiti neznanemu diktatorju, a so uredniki njegov namen zaustavili.

Alamut se dogaja v Iranu 11. stoletja, kjer vlada stari z gore Hasan Ibn Saba, ki postane vodja sekte Ašašainov. Izza okopov svoje utrdbe Alamut, ta vzhodnjaški Kaligula, vodi sveto vojno proti turški oblasti, ki grozi, da bo iranski muslimanom vsilila sunitsko doktrino. V primerjavi s sovražnikom se Hasan Ibn Saba sprva zdi šibak, vendar mu prodor uspe z majhno skupino fedajev, fanatičnih obupancev, ki jih dresira kot pse, nato jih omami s hašišem, jim odpre vrata svojega harema, na koncu pa jih pošlje v samomorilske naloge.

Čeprav je v času izdaje *Alamuta* lik Hasana Ibn Sabe močno odgoval voditeljem tedanje dobe, kot so Hitler, Mussolini in Stalin, in bi roman tako lahko interpretirali kot svarilo, je tedanje slovenske kritike zmedla predvsem doktrina "Nič ni resnično, vse je dovoljeno" ali pa metoda "odtujitve ljudstva" Hasana Ibn Sabe, kajti "čim nižja je zavest skupine, tem večja je njena gorečnost". Ljudje, ki se želijo bojevati na strani Hasana Ibn Sabe, morajo biti zaljubljeni v smrt. Vse Bartolove teze so se v času prve izdaje romana zdele izven časovnega in predvsem miselnega konteksta, kar pa bi težko rekli za leto 1988 in 1989, ko sta izšla španski in francoski prevod romana Alamut in doživela takojšen uspeh; v Franciji je bilo vseh 30.000 izvodov prodanih v nekaj mesecih, medtem ko je bilo v Španiji prvih 10.000 izvodov razprodanih še pred uradno predstavitvijo knjige. Alamut je bil doslej preveden v 15 jezikov, doma pa je bil uvrščen med obvezno maturitetno branje.

Razloga za dober sprejem Alamuta na tujem in zdaj tudi doma sta vsaj dva: nenevadno aktualna tema islamskega terorizma, ki je 11. septembra 2001 z Osamo bin Ladnom dobil nove razsež-

manj abstraktna.

Slovenska literarna javnost je po sprva odklonilnem odnosu zadnja leta vse bolj naklonjena pisatelju in upamo, da ne le zaradi tega, ker so Alamuta kot mojstrovino potrdili drugi, večji od nas. To bi bil pokazatelj, da se od časa, ko se je Bartol pritoževal nad pohlevnostjo in nesamozavestjo Slovencev, ni kaj dosti spremenilo. Založba Sanje je po četrtri izdaji *Alamuta* leta 2002, ki je že več mesecev na samem vrhu prodanih in izposojenih knjig, decembra lanskega leta prvič po prvi izdaji leta 1935, izdala zbirko Bartolovih novel Al Araf. Naslov knjige, ki v Koranu pomeni zid med rajem in peklom - zid spoznanja, je morda zavajajoč, saj 27 napetih, kratkih zgodb skozi psihološko-filozofski pogled tematizira vsakdanje zagate sodobnega, urbanega življenja. V novele je Bartol pogosto vnašal prvine psihoanalize, kar je bilo, ponovno, za tisti čas precej neobičajno. Ob njem se je psihoanalitske metode pri pisanju posluževal še dramatik in prozaist Slavko Grum, a je tudi ta priznanje doživel šele po svoji smrti. Iz Založbe Sanje so sporočili, da bodo v kratkem izdali še izbor Bartolovih humoresk Mangialupi in drugi.

Vladimir Bartol kljub razočaranju ob ne prav navdušeni recepciji svojih del nikoli ni izgubil vere v svojega pisateljskega genija. Verjel je v *Alamuta* in v spominu na pisanje romana zapisal: "Imel sem občutek, kot da pišem istočasno za občinstvo, ki bo živelo čez petdeset let." Ko je leta 1938 zapisal zadnjo piko svojemu velikemu delu, se je prav paranoično bal, da mu rokopisa ne bi kdo ukradel ali da bi nemara izginil v ognjenih zubljih.

"Naj me le kdo ubije, v Alamutu bom nesmrten," je še zapisal. Vladimir Bartol je umrl nenasilne smrti leta 1967, zdi se, da je postal nesmrten, njegova literatura pa stopa po Al Arafu, po zidu spoznanja.

DNEVNIŠKI ZAPISKI TRŽAŠKEGA PISATELJA

PISANA PARTITURA REBULOVEGA ŽIVLJENJA

DAVID BANDELLI

Dnevniški zapisi, ki jih je pisatelj Alojz Rebula objavil leta 2002 pri tržaški založbi Mladika pod naslovom *Iz partiture življenja*, so naravno nadaljevanje dnevnika *Previsna leta*, žgocnih zapiskov iz časov Kocbekove afere (1974-1975-1976). Rebula pa sega tokrat od leta 1977 do leta 1981 in prikazuje, poleg dogodkov iz svetovne javnosti in zasebne življenjske sfere, tudi vrsto razmišljanj o času, v katerem živi, literaturi, teologiji in politiki. Zanimiva je paleta oseb, ki jih srečamo v pisateljevih dveh domačih krajih, Lok in Opčinah in ki soustvarjajo atmosfero postsvinčenih let ter začetka razpadanja socialističnih ideologij. Večkrat srečujemo te osebnosti ob njihovi smrti, kjer se Rebula zaustavi ob njihovem prihodu pred Absolutnost, ki mu je vedno imanentna. Tako lahko izvemo za smrt komparativista in politikomisarja Ahaca - Dušana Pirjevca ("iskalec smisla", pravi o njem Rebula), Edvarda Kardelja, ("Slovenija ga ni ljubila. Menda tudi Partija ne") mladega nadarjenega duhovnika Frančka Križnika ("od te novice pomlad ne bo več pomlad"), pa še Cirila Kosmača in seveda diktatorja Josipa Broza Tita ter prijatelja Edvarda Kocbeka.

Zanimivo je predvsem videti, kako nihanje Rebulovih dnevnik med javnim in zasebnim, a nikdar ne zapade v intimen samozadostni samogovor. To

je tudi odlika Rebulovih dnevnikov, ki bralca prav gotovo pritegujejo zaradi obširnih tematik, ki jih pisatelj niza.

Teologija je pri Rebuli zaznamovana z Maritainom, a uperjena v Večnost, ki jo morda z najpristnejšo krščansko držo - upanjem - pisatelj dan za dnem zasleduje v težkem življenju s Kristusom. "Vera, to je plezarija v poltemi, ki včasih postane tema, popolna, strašna."

Literatura je piscu vsakdanjost, ki ga več ne mika, saj prikazuje neresnico. Lepše in strašnejše od vseh literatur je življenje. V tekstu lahko izvemo za Rebulovo brašno *hit parade* lestvico, za njegove priljubljene avtorje (Solženicin, Avguštin, pisec *Imitatio Christi* in še marsikdo) ter za bralne neprilike, ki jih doživlja (Ecovo *Ime rože* ...). Vse je obilno začinjeno z njegovo življenjsko ljubeznijo, klasično filologijo in njenimi neumornimi avtorji, ki so seveda zelo življenjski. Obenem pa lahko zasledimo tudi ustvarjalno delo, tako izvemo za zgodbo knjige *Snegovi Edena* (pravzaprav njeno nadaljevanje, saj se je zgodba začela že v *Previsnih letih*) in za nastanek romana *Zeleno izgnanstvo*. Pomenljiv je stavek, ki ga je Rebula napisal na torek, 5. septembra 1981, in prča o njegovem *odi et amo*: "Skregan sem z literaturo, a brez literature sem bolan."

Kaj pa politika? Rebulova politična strast - ki ni strogo strankarsko obarvana, ampak

je politična v smislu grškega korena izraza *polis*, se pravi dejavna drža človeka ob njegovi usodi v družbi - se kaže v razmišljanjih o komunizmu in njegovem začetku razpadanja. Od Jugoslavije do Poljske in Sovjetske zveze. Čudno je, kako je avtor, ki mu jugoslovanska oblast ni bila naklonjena, ohranil ljubezen do matične domovine v tistem času, ko ga je sama domovina imela za proskribiranca. Rebula nam to razloži v uvodu v dnevnik, kjer pravi, da je bila njegova ljubezen do Slovenije večja od odpora sistemu, ki ji je vladal. Pravi romaneskni biser, ki pa je na žalost pretresljiva resnica, so dialogi med pisateljem in udbovskimi agenti, ki so večkrat prišli "na obisk" in se z Rebulo zaustavili v "nezainteresiranem" pogovoru.

Rebula je s svojim dnevnikom morda segel dlje, kakor je želel. Ponavadi je namreč pisanje dnevnika smiselno, v kolikor je pokazatelj časa, v katerem živimo. Rebula pa kaže raznim generacijam večplastno podobo sveta. Starejšim preroško oznanja razpad levih totalitarizmov, mlajšim pa izrisuje podobo časa, v katerem s(m)o se rojevali, in tako uspe ustvariti zanimivo delo, ki je literarno vredno in življenjsko pričevalno. Rebulova partitura življenja ni torej enoglasni spev, ampak polifona struktura, kjer ima vsak glas pomembno vlogo v oblikovanju celote. In tukaj je Rebula zopet dokazal, da je literarni dnevnik ne samo zvrst, ki mu najboljše uspeva, ampak tudi tista zvrst, ki ga spričo ravnotežja med javnim in zasebnim dela velikega pisatelja. Pardon... velikega duha.

VREDNOTENJE DOMAČIH GLASBENIKOV

Kot smo že pisali v prejšnji številki, je v sredo, 26. februarja, v dvorani Nemškega dobrodelnega društva v Trstu potekal prvi od petih koncertov v okviru spomladanske koncertne sezone Glasbene matice, na katerem sta nastopila pozavnist Erik Žerjal in pianist Corrado Gulin. Temu koncertu bodo 19. marca, 2. aprila ter 12. in 21. maja sledili še drugi štirje, vsi v dvorani Nemškega dobrodelnega društva, razen zadnjega, ki bo v baziliki sv. Silvestra. Koncertni niz, ki ga je oblikoval umetniški svet Glasbene matice, je v prvi vrsti namenjen vrednotenju domačih glasbenikov.

Pod izrazom "domači" mislijo pri GM bodisi na tiste izvajalce, ki so zrasli v okviru njene glasbene šole, bodisi glasbenike, ki izhajajo iz našega prostora. Tako bosta 19. marca nastopila Aleksander Ipavec-harmonika in Paola Chiabudini-klavir, 2. aprila Luca Ferrini-klavir, 12. maja Damjan Locatelli-bariton in Tamara Ražem-klavir, 21. maja pa Irena Pahor-viola da gamba, kljunasta flavta in Dina Slamčembalo, orgle. Gre za v glavnem mlajše domače umetnike, ki iščejo neko svojo pot ter fokalizacijo svojih intelektualnih zani-

manj in tistega, kar jim glasbeno in instrumentalno najbolj odgovarja. V zvezi s tem je treba opozoriti na izjemno raznolikost koncertnih repertoarjev, ki gredo od stare glasbe do sodobnih avtorjev (Lovca, Bernsteina, Merkuja, Hindemitha, Kodalyja, Bartoka, Čajkovskega, Tartinija, Ramovša, Telemanna in drugih), poleg tega pa še na izredno pestrost instrumentov. Po nekaj letih bo občinstvo imelo priložnost prisluhniti klavirskemu recitalu. Izvajal ga bo pianist Luca Ferrini, ki bo za to priložnost poskrbel tudi za krstno izvedbo: prvič bo namreč v Italiji izvedena skladba češkega avtorja Petra Ebna. Vsi koncerti bodo potekali v sodelovanju s slovenskim oddelkom deželnega sedeža RAI za Furlanijo-Julijsko krajino.

Sicer je Glasbena matica do leta 1999 imela redne abonmajske koncertne sezone, trajajoče skozi vse šolsko leto. Pred časom so to obliko zaradi finančnih težav opustili in se preusmerili v krajše koncertne sezone. Tako so že lani jeseni priredili tri koncerte (v sklopu Kogojevih dnevo, simpozija o Vasiliju Mirku ter gostovanje zbora Canticum iz Maribora).

IZ

"POJDIMO SKUPAJ NAPROTI GOSPODOVI VELIKI NOČI"

Tržaški škof msgr. Evgen Ravignani je ob bližnjem začetku postnega časa naslovil na vernike sporočilo, ki ga objavljamo v celoti.

Moji bratje in sestre, v našo pot k obhajanju cerkvenega zborovanja, ki želi iz zgodovine naše Cerkve črpati novo preroško moč, se letos vključuje post.

Od nas se pričakuje molk, da lahko prisluhnemo: ne bi mogli namreč slišati glasu Duha, če ne bi v nas oblikovali praznega prostora, v katerem bi Njegova beseda dosegla naše srce in ga spreobrnila. Vsakemu od nas in naši Cerkvi bo spregovoril Duh, ki nas bo povabil, da pogledamo na našo preteklost in na našo prihodnost. Razjasnil bo naš um, da se to, kar je treba prenoviti, prenovi in, kakor izvira iz vode, ki brizga (prim. Jn 4, 14; 7, 37), nam bo daroval novo življenjskost in novega zagona za naše osebno duhovno življenje in za duhovno življenje naše cerkvene skupnosti.

Od nas se pričakuje nepretrgana molitev, v prepričanju, da nas Oče, ki nas pozna in ljubi, vedno posluša, ker Kristus sam moli v nas; gre za molitev v vsakem trenutku in ob vsaki uri, da v nas lahko vedno mislimo na Boga ter

ga ljubimo in iz Njega črpamo moč, pogum in tolažbo.

Od nas se pričakuje zdržek jedi, ki se nanaša na Jezusov zgled v štiridesetih dneh. To je za nas izbira zmernosti, ki nas osvobaja od načina življenja, ki žali revščino in bedo sveta: gre za dolžno izbiro. Vendar obstaja tudi zdržek, glede katerega bi želeli, da nam pomaga, da smo zmerni tudi, kar se tiče modre uporabe radiotelevizijskih sredstev, ki vdirajo v naše domove in ki kdajpakdaj zapolnijo tudi tiste trenutke, ki bi jih želeli posvetiti družinski intimnosti. Še en zdržek zadeva besedo, ki jo je treba zmerno uporabljati s ponižnostjo tistega, ki ve, da nima pravice vsiliti svojega mišljenja drugim, ter s previdnostjo in zmernostjo tistega, ki zna meriti svoje sodbe o dogodkih in predvsem o ljudeh.

Od nas se pričakuje dejanje soudeležnosti, ki nas spominja na prve krščanske skupnosti, kjer nihče ni bil reven, ker vse je bilo last vseh. To nas potrjuje v prepričanju, da je evangelij usmiljenja verodostojen preko solidarnosti. Vendar ne samo s pomočjo, ki naj rešuje grotne revščine in grozečih težav, kolikor z bližino nekoga, ki se postavi ob bok bližnjemu in ki privoli vzeti nase njegovo trpljenje in njegove muke.

Od nas se pričakuje, naj se ne izneverimo prepričanemu prizadevanju molitve za mir: Bog miru ne more ne prisluhniti klicu, ki Mu prihaja s strani človeštva: "H Gospodu dvigujem svoj glas in On mi odgovarja s svoje svete gore", pravi psalmist. In, spriči groženj, ki prihajajo z vseh strani, nadaljuje: "Mnogi pravijo, da ga niti Bog ne reši. A Ti, Gospod, si moja obramba, moja rešitev" (Psalm št. 3, 5.3.9). Da, mir je božji dar. Trdno upamo, da nam bo Bog ta dar posredoval. Vendar pod po-

gojem, da nadaljujemo z delom za mir, vedoč, da, če bomo graditelji miru v družini in družbi, bomo imenovani kot "blaženi" in "božji otroci" (prim. Mt 5, 9).

Od nas se na koncu pričakuje, da pospešimo korak intenzivnosti želje, da se končno v radosti srečamo z Vstalem in da skupaj z Njim gremo na pot, ko nam bo razlagal smisel božje besede in delil Kruh z nami.

Sestre in bratje moji, pojdimo skupaj naproti Gospodovi Veliki noči.

+ EVGEN, ŠKOF

V SOBOTO V ŠKEDNJU

BAKLADA ZA MIR

FOTO KROMA

V soboto, 22. t.m., je v Šklednju potekala baklada za mir. Priredile so jo številne realnosti, prisotne v tem kraju, od župnije pa do slovenskih in italijanskih društev ter političnih strank leve sredine.

TISKOVNO SPOROČILO

SREČANJE SSK-KZ

V četrtek, 20. februarja, se je stranka Slovenske skupnosti sestala z vodstvom Kmečke zveze. Za SSK so bili prisotni poleg tajnika Petra Močnika še predsednica Fulvia Premolin, podtajnik Marko Šavron ter odgovoren za gospodarsko problematiko Igor Švab. Za Kmečko zvezo pa so bili prisotni predsednik Alojz Debelis, tajnik Edi Bukavec in član odbora Walter Stanisa.

Podčrtana je bila pomembna vloga, ki jo ima KZ za razvoj in napredek narodnostne skupnosti, saj si je prevzela skrb za tisti del gospodarskih operaterjev, ki se vsak dan srečujejo z znanimi težavami, ki tarejo primarni sektor. S tega vidika KZ ni samo ustanova, ki nudi določene storitve, ampak je tudi manjšinska organizacija, ki podpira in nudi gospodarske načrte, brez katerih bi bila naša stvarnost gotovo šibkejša. Pri tem ne gre pozabiti na to, da je prav primarni sektor tisti, ki najbolj pripomore k ohranjanju našega teritorija in narave in ima zato tudi velik narodno-obrambeni pomen.

Vodstvo SSK je pozorno sledilo predstavitvi stanja

kmetijstva in povezanih dejavnosti v manjšini in v našem okolju. V velikih težavah je danes predvsem živinoreja, medtem ko je sektor kmečkega turizma na boljšem, a je tudi odprt še večjemu razvoju, če bi le krajevne uprave to želele. Kmetijski sektor je po celem svetu deležen podpor, ki se na žalost pri nas pogosto namenja drugičnim ciljem, ne pa tej poglavitni proizvodnji. Javne uprave, je bilo rečeno, nimajo večkrat pravega posluha za potrebe kmetijstva in vsega, kar je s tem povezano.

Vodstvo SSK se je obvezalo, da bo po svojih močeh v vseh možnih političnih telesih podprlo pobude, ki znajo biti koristne za našo narodnostno skupnost, ter da bo priskočilo na pomoč pri reševanju konkretnih problemov. SSK in KZ sta izpostavili potrebo po boljšem strateškem načrtovanju smernic za našo bodočnost, saj je to pogoj, da se naša skupnost celostno razvije.

Obe delegaciji sta potrdili pomen srečanja, ki predstavlja korak pri poglobljanju itak dobrega sodelovanja med njima.

Že prejšnji teden je v naše uredništvo prispel poziv proti vojni, ki ga je podpisalo večje število tržaških kristjanov italijanske in slovenske narodnosti, med katerimi so tudi vidne osebnosti. Zaradi pomanjkanja prostora ga takrat nismo mogli objavljati, a ker je še vedno dramatično aktualen, to storimo sedaj.

"Vojna ni nikoli usodnost, ampak je vedno poraz za človeštvo. Mednarodno pravo, lojalni dialog, solidarnost med državami, plemenito izvajanje diplomacije so sredstva, ki so primerna za človeka in za države za reševanje sporov" (Janez Pavel II. diplomatskem zboru 13. januarja 2003).

Medtem ko priprave na napad na Irak postajajo vedno bolj konkretne, kot kristjani ne moremo pasivno sprejeti, pri reševanju socialnih in političnih sporov, teženj, ki odvezemajo veljavo prava in mednarodnim ustanovam, dialogu in solidarnosti med narodi.

Ne moremo zamolčati načela 11. člena italijanske ustave, ki zavrača vojno kot sred-

PODPISALA GA JE VEČJA SKUPINA TRŽAŠKIH KRISTJANOV

GOREČ POZIV PROTI VOJNI

stvo za reševanje mednarodnih sporov.

Ne moremo niti se umakniti v neko zadržanje, po katerem sprejemamo vojno kot dogodek, ki se mu ni mogoče izogniti: "Če se želi, da celi narodi, morda celo samo človeštvo, ne padejo v prepad, je treba reči svoj da življenju, spoštovanju pravic in dolžnosti solidarnosti ter svoji ne smrti, sebičnosti in vojni" (Janez Pavel II.).

Ravno zato smo poklicani, da izrazimo in pričujemo vidna preroška znamenja zavračanja vojne in smrti ter potrjevanja miru in življenja.

Zato pričakujemo, da se okrepi vsako prizadevanje na vseh ravneh odgovornosti za mir. Pri tem je treba iti k resničnim vzrokom za ogroženost miru, odpraviti je treba krivice, zmanjšati neenakosti ter okrepiti prizadevanje vseh za vzgajanje k pravici, usmiljenju, svetovnosti in spoštovanju različnosti.

Kot verujoči v Jezusa iz Nazareta, Kneza miru, se čutimo poklicane h krepitevi svoje molitve in svoje soudeležbe pri raznih pobudah in manifestacijah, skupaj z verniki drugih krščanskih veroizpovedi, z judovskimi in musli-

manskimi verniki ter skupaj z vsemi ženami in mošči, ki verjamejo v mir in posledično v zavračanje vojne.

K temu pozivu se pridružujejo: Giuliana Terzani, Mario Ravalico, Silvano Magnelli, Franco Marangon, Dino Nodari, Chiara Sancin, Laura Famea, Gian Domenico Raggazoni, Mirano Sancin, Manfredi Poillucci, Dario Rinaldi, Giorgio Bulfon, Silvano Spadaro, Luigi Favotti, Anna Sciolis, Libera Squeri, Fabiana Martini, Massimo Gnezda, Edoardo Hribar, Maria Stella Malafrente, Laura Del Ben, Ettore Rosato, Gianfranco Zanolli, Eva Sicurella, Renzo Fain Binda, Martin Tul, Carlo Boniello, Franco Purini, Giovanna Florencis, Luciano Pellegrini, Livia Fachin, Lenoardo Andriani, Nicoletta Zanerini, Claudio Fedele, Fabio Saffi, Rosanna Gobbo, Vittorina Guzzone, Elvia Giachin, Lidia Simoni, Cristiano Degano, Marco Aliotta, Franco Bertoli, Albina Gomiselli, don Mario Del Ben, Tullio Burzacchini, Denis Lena, Matteo Calucci, Cristian Georgiu, Francesco Ravalico, Massimo Pezzot, Davide Zanon, Gabriella Simeoni, Stefano Ravalico, Adriano Marson, Nives

Degrassi, Mario Oblascia, Federica Bologna, Silva Duda, Dario Santin, Tarcisio Barbo, Francesco Beorchia, Niko Tul, Jorda Piščanc, Jadranka Cergol, don Roberto Pasetti, Michela Brundu, Maurilio Lunardis, Maria Teresa Gonnelli, Pietro Bochdanovits de Kavna, Cristina Berdini, Claudio Farosich, Alberto Buonanno, Consuelo Comar, Silvia Cettina, Renzo Visintini, Maria Trevisan, Giovanni Maria Coloni, Raoul Pupo, Caterina Dolcher, Paolo Emilio Biagini, Fabio Marchetti, Emiliano Miniussi, Michele Cepar, Annamaria Barbo, Furio Bouchet, Maria Serao, Chiara Del Ben, Mariangela Sabbati Scarpa, Giorgio Alberti, Annamaria Petronio, Mariano Ingannamorte, Guido De Paoli, s. Adriana, don Paolo Iannaccone, Etorina Rubino Albrizio, Daniele Ravalico, Silvana Moro, Paolo Ruzzier, Paolo Floreano, Caterina Corso, Reno Ricci, Fabio Gottardis, Gianna Gombani, Marina Colja, Sergio Coloni, Dina Buonanno, Ida Coloni, Bruna Tam, don Giampaolo Muggia ter gostje in prostovoljci doma "Domus Lucis".

PREŠERNOVE PROSLAVE V BOLJUNCU, DEVINU IN ŠKEDNJU

POUDAREK NA POMENU JEZIKA, TERITORIJA IN SRČNE KULTURE

Tudi v prejšnjih dneh so se po naših društvih zvrstile številne Prešernove proslave, med drugim v Boljuncu, Devinu in Šklednju. Poglejmo, kako so potekale.

BOLJUNEC: POMEN JEZIKA

Tudi Mladinski dom v Boljuncu je počastil dan slovenske kulture z doživeto proslavo v petek, 21. februarja, v dvorani Mladinskega doma v Boljuncu, kjer se je zbralo številno občinstvo. Proslavo je pričel domači ženski cerkveni pevski zbor, ki je pod vodstvom mlade pevovodkinje Nataše Smotlak najprej zapel nenadomestljivo *Zdravljico* in nato še nekaj pesmi. Proslavi je dala svoj doprinos tudi boljunska osnovna šola, saj sta učenca petega razreda lepo podala Prešernovo poezijo *Apel in čevljar*.

Priložnostni govor je pripravil in podal dr. Drago Štoka. Pri svojem razmišljanju se je govornik še zlasti zaustavil pri problemu zagovarjanja in uporabe slovenskega jezika, kot je to delal že Prešeren, ki je kljub nasprotovanju tedanje družbe, še zlasti meščanstva, vztrajal, uporabljal in utrjeval slovenski jezik. Zato nam je lahko tudi danes Prešeren za vzor, ko je treba braniti našo identiteto in naš jezik. Tega se moramo zavedati še zlasti Slovenci v zamejstvu, ko je treba vsak dan izpričevati svojo pripadnost slovenskemu narodu, saj živimo, na žalost, v taki politični fazi, ki skuša vedno močneje zanikati našo prisotnost na teh tleh in s tem krčiti naše narodnostne pravice.

V drugem delu proslave pa so si prisotni ogledali krajši filmski prikaz lepot Slovenije. Tu se nam je prikazala vsa lepota Dolenjske z njenimi ljudmi in njenimi številnimi zgodovinskimi samostani. V drugem delu pa smo lahko občudovali Gorenjsko v vsej njeni zimski lepoti *Nebesna pod Triglavom*, je rekel Cankar. V tej lepoti pod očakom Triglavom stoji majhna vasica Vrba, od koder izhaja naš veliki Prešeren, katerega se s spoštovanjem spominjamo prav te dni.

DEVIN: POMEN TERITORIJA

Isti večer kot v Boljuncu je potekala tudi Prešernova proslava na sedežu pevskih zborov v Devinu. Priredili so jo otroški zbor Ladjica, ženski zbor Devin in Fantje izpod Grmade, poleg slednjih pa je na proslavi nastopila še dekleška pevka skupina Vesela pomlad z Opčin, odprli pa so tudi razstavo del Evgenije Gruden in Sonje Trobec. Priložnostni slavnostni govor je imel odvetnik dr. Peter Močnik, ki je prisotne spomnil, da v okvir kulture spada tudi odnos do teritorija. Narod brez teritorija je namreč

FOTO KROMA

FOTO KROMA

obsojen ne samo na to, da ne bo imel države, ampak tudi na propad, ker ne bo imel osnovnega temelja, na katerem bi gradil lastno bodočnost. Slovenci smo se tega zelo hitro naučili, kar dokazuje energija, ki jo je naš človek vlagal v negovanje zemlje, v oblikovanje skupne lastnine, v spoštovanje narave. Ta povezanost s teritorijem in okoljem dokazuje, je dejal govornik, neko globoko kulturo.

ŠKEDENJ: POMEN SRČNE KULTURE

V nedeljo, 23. februarja, pa je v Domu Jakoba Ukmarja v Šklednju potekala proslava, ki so jo priredili domače društvo Ivan Grbec, Dom Jakoba Ukmarja in PD Kolonkovec. Ob nastopu domačih glasbenikov in recitatorjev je slavnostni nagovor podal Igor Gabrovec, ki je med drugim opozoril na pomen spoštovanja, razumevanja in

enakopravnosti ter na znamenit verz iz *Zdravljice* "ne vrag, le sosed bo mejak". Da se ta želja uresniči, je potrebna prevlada srčne kulture nad egoizmom, sovraštvom in nasiljem. Tudi v svojem malem lahko veliko naredimo, je še dejal Gabrovec in kot primer postavil najprej posredovanje prijaznega nasmeha in tople besede lastnim sosedom. Poleg tega je poudaril pomen ponosa na slovenski jezik, kulturo ter na vse dejavnike - društva, šole in posameznike - ki ta jezik in to kulturo ohranjajo in vrednotijo. Govornik se je zaustavil tudi ob vprašanju mladih, ki jih je treba nagovoriti zanimivo, z novimi prijemi, predvsem pa jim je treba prisluhniti in zaupati. Mlad in sposoben človek se bo angažiral v naših društvi in organizacijah, če bo imel občutek, da ga to dograjuje.

AS/NL

OBVESTILA

POTOVANJE Z Novim glasom. Vabimo Vas na potovanje v Provanso v južno Francijo od 22. do 30. aprila 2003. Informacije in vpisovanje na uredništvih v Gorici (0481 533177) in Trstu (040 365473).

DUHOVSKA ZVEZA prireja 25. aprila tradicionalno enodnevno romanje, tokrat k sv. Jožefu v Celje. Sv. maša bo ob 11. uri, maševal in pridigal pa bo msgr. dr. Anton Stres, mariborski pomožni škof. Zbirališče ob vznožju cerkve ob 10.30, nakar se bomo skupno napotili k svetišču. Informacije in vpisi pri slovenskih duhovnikih.

ZACETREK, 27. februarja, je sklicano javno srečanje, na katerem so še posebej vabljeni potniki-porabniki postaje Sesljan-Vizovlje in sploh vsi zainteresirani. Srečanje je sklicano z namenom, da se zaustavi propadanje postaje, da se predlagajo smotnejše povezave in primernejši umiki ter da se opozori uprava družbe Trenitalia na nujnost spoštovanja porabnikov njenih storitev. Srečanje bo v prostorih nekdanje osnovne šole v Mavhinjah št. 38, kjer ima svoj sedež ŠD Grmada (na glavnem vaškem trgu, nasproti cerkve) ob 18.30.

SKDBARKOVIJE prireja v četrtek, 27. t.m., večer z diapozitivi. Kajetan Kravos bo prikazoval *Naravni rezervat ob izviru Soče*. Začetek ob 20.30, vhod v dvorano iz ul. Bonafata 6.

ŽUPNIJA PROSEK vabi na srečanje o Svetem pismu 28. februarja ob 20. uri. Predaval bo

prof. dr. Marijan Peklaj-univerza v Ljubljani. Naslov predavanja: *Bog nasilja? v Stari zavezi.*

SKDBARKOVIJE, ul. Bonafata 6, prireja pustovanje za odrasle z večerjo in plesom v soboto, 1. marca. Nujna rezervacija. Za informacije tel. 040 411635.

SZSO (SLOVENSKA zamejska skavtska organizacija) - TS-veja VV vabi svoje najmlajše članke in vse osnovnošolske otroke na pustovanje v nedeljo, 2. marca, v prostore Marijanišča na Opčinah od 16. do 18. ure.

ODBORNIKI SLOVENSKE Vincencijeve konference v Trstu bodo na razpolago spet v ponedeljek, 3. marca, od 15. do 17. ure na sedežu v 4. nadstropju v ulici Donizetti 3.

MESEČNA MAŠA za edinost bo v ponedeljek, 3. marca, ob 16. uri v Marijinem domu v ulici Risorta. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda.

DRUŠTVO SLOVENSkih izobražencev vabi v ponedeljek, 3. marca, na okroglo mizo o slovenski in slovanski mitologiji in na predstavitev knjige prof. Nikolaja Mikhailova *Mythologia slovenica*. Sodelovala bosta prof. dr. Zmago Smitek z ljubljanske univerze in dr. Monika Krolejš s SAZU. Večer bo v Peterlinovi dvorani, ul. Donizetti 3, ob 20.30.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca v Trstu toplo vabi k uri molitve za duhovne poklice z mašo, ki bo v ponedeljek, 10. marca, ob 18. uri v barkovljanski cerkvi.

NARODNA IN študijska knjižnica išče knjižničarko/knjižničarja. Potrebni pogoji: ustrezna univerzitetna izobrazba in strokovno znanje, obvladanje slovenskega jezika. Delovna pogodba je začasna, vendar z možnostjo podaljšanja. Prijavo z osebnimi podatki in potrdili se oddajo v zaprti kuverti v pisarno Narodne in študijske knjižnice v Trstu v ul. sv. Frančiška 20/1 do petka, 7. marca 2003.

DAROVI

ZA NOVI glas: ob vsakoletni nabirki daruje cerkveni pevski zbor od Sv. Ivana 50,00 evrov; Mitja Ozbič, Opčine, 5,00 €.

ZA CERKVENI pevski zbor pri Sv. Ivanu: v počastitev spomina gospoda Petra Šorlija in naših pokojnih Svetoivančanov darujeta Marija in Marko Udovič 50,00 €.

ZA VINCENCIJEVO konferenco v Barkovljah darujejo: F.T. 10,00; N.M. v spomin na Darino Hvalič 10,00 in v spomin na Ano Trkman 10,00; v isti namen M.G. 10,00 in E.D. 60,00 €.

ZA VINCENCIJEVO konferenco: ob drugi obletnici smrti moje drage sestre Laure Abram 200,00 €.

DRUŽINA ZLOBEC, Stare Milje, daruje po 50,00 € za cerkev v Ricmanjih in za kapelo p. Leopolda v Domju.

ZACERKEV v Bazovici: v spomin na pokojno Marijo Stopar Lukševca darujejo: Peterosovi 20,00, Svetko in Kristina Kalc 20,00, Marija Natural 10,00 in Zdenka Marc 20,00; v spomin na pokojni Marijo Gregori in Marijo Stopar daruje Elvira 40,00; v spomin na svoje pokojne daruje Silva Ražem 250,00 €.

ZA CERKEV v Mavhinjah: v spomin na Toneta Trampuža namesto cvetja daruje družina Trampuž iz Cerovelj 50,00 €.

OPČINE / DAN KULTURE

TRINKOV VEČER

BREDA SUSIČ

Praznik slovenske pesmi in besede, ki sta jo minulo nedeljo v Finžgarjevem domu na Opčinah ob prazniku slovenske kulture priredila cerkveni pevski zbor sv. Jerneja in društvo Finžgarjev dom, je v srcih številnih udeležencev pustil pečat zelo pozitivnega sporočila. Tako kot je France Prešeren ljubil svojo rodno vas Vrbo, Ivan Trinko pa svojo Benečijo, lahko tudi Slovenci, ki živimo v Trstu in okolici, vzljubimo svoj rodni kraj. Ta mali prostor med državno mejo in morjem, kjer se križajo kulture in jeziki, nam namreč nudi nekaj edinstvenega, in sicer "brezmejnost". Ker poznamo dva jezika in dve kulturi, se lahko počutimo doma kjerkoli v Italiji in v Sloveniji - kar pa ne velja za naše someščane italijanskega jezika, ki večkrat ne vedo, kaj se skriva takoj za Opčinami, t.j. samo lučaj od Trsta.

Tako govornik - sodnik Mitja Ozbič, ki je miselno povezal Prešerna, Trinka in današnje Slovence iz Trsta - kot vezna nit kulturnega programa sta opozarjala, kako nas slovenska kultura bogati in nam odpira obzorja. Tega se je dobro zavedal Ivan Trinko Zamejski, ki mu je bil posvečen letošnji praznik. 25. januarja je namreč poteklo 140 let od

rojstva tega velikega narodnega buditelja, duhovnika, ki je bil tudi pesnik, pisatelj, filozof, prevajalec, jezikoslovec, slikar in skladatelj.

Njegov lik je občinstvo boljše spoznalo skozi pesem in besedo. Mešani pevski zbor Sv. Jernej je pod vodstvom Janka Bana zapel tri pesmi, od katerih je bila prva beneška narodna *Oj božime* v priredbi Adija Daneva; drugo, *Molim te ponižno*, je uglasbil sam Trinko, tretjo, *Majska noč*, pa je uglasbil Tomc na Trinkovo besedilo. Trinko pa je bil, kot rečeno, tudi pisatelj: mladi člani gledališke skupine Tamara Petaros, ki deluje v okviru društva Finžgarjev dom, so pripravili kratek prizorček iz črtice *Ponesrečeni kadilec*, ki je bila objavljena v zbirki Trinkovih črtic *Naši paglavci*. Besedilo je dramaturgizirala in prizorček režirala Lučka Peterlin, ki je tudi napisala vezno besedilo proslave. Podala sta ga Urška Sinigoj in Tomaž Susič. Sceno si je zamislila in jo pripravila Magda Samec Skerlavaj.

Večer je bil res lepo zaočkovan, saj ga je z ubranim petjem treh slovenskih pesmi uvedla dekleška pevka skupina Vesela Pomlad pod vodstvom Tamare Stanese. Zaključil pa se je ob prijetnem prijateljskem klepetu na okusni zakuski.

ŠOLSKE FORUM PRI SLOVENSKE SKUPNOSTI

SOVODNJE / 50-LETNICA SMRTI PETRA BUTKOVIČA-DOMNA

ŽGOČI PROBLEMI NAŠIH ŠOL

Goriški pokrajinski šolski forum pri Slovenski skupnosti se je sestel 20. februarja ob 20.30 na sedežu stranke v Gorici. Po poglobljeni razpravi o trenutno najbolj žgočih problemih, s katerimi se spopada slovenska šola na Goriškem, so bile izpostavljene naslednje točke.

NIŽJA SREDNJA ŠOLA IVAN TRINKO V GORICI

Po sedanjih predvidevanjih bodo na šoli delovale tri popolne vzporednice. Za tolikšno število razredov je šola pretesna. Nujno bo potrebnih še nekaj učilnic.

V bližnji prihodnosti nameravajo na stavbi opraviti temeljito obnovo in jo nato menda izročiti v uporabo it. Sr. šoli Locchi (skupno s sosednjim šolskim poslopjem na trgu Culiat). V tem primeru naj bi šola Trinko dobila sedež v izpraznjeni stavbi šole Locchi.

Glede rešitve problema bodoče lokacije slovenske srednje šole so bile evidentirane naslednje pozitivne in negativne plati:

a) Šola ostane v poslopu, kjer je bila doslej (Leopardijeva ulica). Pozitivni vidik. Pridružili bi še stavbo na trgu Culiat, ki razpolaga s prostorno telovadnico; šola bi bila dovolj blizu mestnega središča. Negativna plat. Stavbo bodo verjetno dodelili it. sr. šoli Locchi, ki se bo preselila iz sedanjega sedeža na ulici Leoni. Poleg tega je sosednja zgradba na oširku Culiat v preteklosti bila sedež fašistične organizacije.

b) Šola se preseli v izpraznjeno poslopje na ulici Leoni. Pozitivna plat. Šola ima primerno število prostorov, telovadnico in obširno parkirišče. Negativna plat. Šola je potrebna popravi in je nekoliko odrinjena na periferijo.

c) Šola se preseli v ulico Grabizio (bivši IPC Cossar). Šola ne pride v poštev, ker je oddaljena od središča, menda nima telovadnice, je v neposredni bližini telefonske antene. Zaradi oddaljenosti od središča je problem avtobusnih prevozov. Dijaki s popoldanskim poukom ne bi mogli domov na kosilo.

d) Šola se preseli v ulico Mascagni (trenutno Favetti-Ascoli). Šola nima lastne telovadnice, je prevelika (menda ima okoli 35 prostorov) in bi bila po vsej verjetnosti prisiljena sprejeti sobivanje s kako drugo (italijansko) šolo. Čeprav je šola nedaleč od šolskega središča, bi se ne mogla posluževati telovadnice slovenskega šolskega centra, ker pripada prva občini, drugo pa pokrajini, med upravnima pa so glede te zadeve vedno prisotni problemi.

Srednja šola Ivana Trinka bo potrebovala od 20 do 25 prostorov, saj bo poleg normalnih učilnic morala razpolagati še s specialnimi za kabinetni in podporni pouk ter za skladišče, arhiv, knjižnice, upravne prostore ter prostore za učno in neučno osebje. Predlog. Do obnove se

danega poslopja naj bi se šola preselila (začasno) v prostore na Culiatovem trgu. Nato pa vrnitev v sedanje prostore (poleg prostorov v bližnji stavbi) ali pa selitev v popravljeno stavbo v ulici Leoni. Selitev v ulico Grabizio ali Mascagni pa ne pride v poštev.

OSNOVNE ŠOLE

Za učence, ki dokončajo osnovno šolo na Krminskem, je nujno potrebno, da se zagotovi avtobusni prevoz ali prevoz s kombijem do sedeža srednje oziroma višje slovenske šole v Gorici, in to ne od glavne goriške železniške postaje, ampak od Krmina oz. Plešivega. Prevoz s kombijem v Romjansko šolo v Laškem je v tem pogledu dovolj poučen. Letos imamo tam štiri dijake, prihodnje leto bodo še dodatni trije. SKGZ in SSO naj poskrbita za nabavo kombija in organizacijo prevoza dijakov.

Tudi to bo omogočilo, da se vsaj delno zajezi osip vpisov na slovenske šole.

VIŠJE SREDNJE ŠOLE

Kdaj bo rešeno vprašanje avditorija v Slovenskem šolskem središču? Ni prav, da ga slovenski študentje, za potrebe katerih je bil zgrajen, ne morejo prosto uporabljati. Zavodski sveti in profesorski zbori imajo pri tem veliko odgovornost in naj se zato ustrezno odločajo v korist slovenske šole.

Glede tako imenovane racionalizacije pa velja pibiti, da predvideva zakon ugodnejše parametre za slovensko šolo prav zato, ker je manjšinska. Zato ni sprejemljivo, da nekateri hitijo z združevanjem več šol v en sam "pol". Na Tržaškem od leta 1998 do danes niso izpeljali nobene racionalizacije, na Goriškem pa kar dve: združitev Klasičnega liceja z Učiteljskim ter vertikalizacijo oddelka Srednje šole v Doberdolu s osnovnimi šolami ondotnega didaktičnega ravnateljstva.

Končno še beseda o nenakomernem številu vpisov na posamezne slovenske višje šole. Najboljša reklama za vsako šolo je nedvomno kvaliteta učnih kadrov, resnost in ljubezen do dela, prijetno vzdušje, ki ga morajo soustvarjati vsi od vodstva šole, učnega in neučnega osebja do dijakov in njihovih družin. Ne nazadnje velja pomisliti, da niso dijaki zaradi šole, ampak je šola zaradi dijakov. V času predpisov na višje šole bi vsekakor morala potekati usklajena akcija med vsemi višjimi šolami, saj ni dobro, da je na nekaterih šolah vpis več kot zadovoljiv, na drugih pa porazen.

POKLON VELIKEMU MOŽU

V nedeljo, 23. t.m., se je sovođenska župnijska skupnost s hvaleznostjo spomnila nekdanjega župnika in rojaka Petra Butkoviča-Domna najprej v cerkvi s sv. mašo, nato pa še na pokopališču. Po maši sta Romina Cijan in Maja Devetak recitali dve Butkovičevi pesmi, prof. Marija Češcut pa je orisala poliedrični lik zaslužnega rojaka. Na pokopališču je ženski zbor zapel pesem *V nebesih sem doma*, položili so venec župniku v spomin in molili za vse rajne.

Zaradi spomina objavlja mo priloznostne besede prof. Marije Češcut.

"Z današnje sv. mašo ob 50-letnici smrti našega dragega župnika Petra Butkoviča-Domna smo se želeli oddolžiti spominu in delu tega velikega moža našega kraja, spominu in delu, ki ga je posvetil svojim ljudem, pravzaprav nam vsem, ki smo bili in smo še deležni njegovega plemenitega poslanstva.

Teško je v nekaj besedah orisati celovito podobo tako razvejane in ustvarjalne osebnosti, kot je bil Peter Butkovič-Domen. Bil je pesnik, publicist in prozaist, likovnik, ugankar in prevajalec. Prevajal je kar iz desetih evropskih jezikov. Na področju ugankarstva pa je bil pravi pionir te znanosti na Slovenskem.

Tisti, ki so imeli priložnost sodelovati z njim, ga omenjajo kot tihega, skromnega, vendar izredno delavnega človeka, ki je deloval vedno za ljudi in verjel v pomembno vlogo kulture in šolstva za ohranitev slovenskega naroda na tem zahodnem robu naše domovine. V najhujših letih fašistične diktature je razpečeval med ljudi prepovedane knjige, med njimi je bil tudi Bevkov Kaplan Martin Čeder-mac. Kot pravi pastir svojega ljudstva in kot zaveden Slovenec je leta 1943 tu v Sovodnjah - v prostorih župnišča in v zakristiji - ustanovil Ljudsko šolo in jo ob pomoči Nade Hmeljakove in Liči Vižintinove vodil vse do leta 1945.

Sploh je bilo delo našega Domna vedno zelo široko zasnovano. Nikoli se ni zapiral v ozke kroge. Čeprav je prvenstveno deloval tu, v našem kraju, ga je kultura kot povezovalka gnala naprej in naprej. Tako je že pred prvo svetovno vojno pristopil k tistim goriškim ustvarjalcem, ki so iskali aktivnih stikov z Ljubljano in tamkajšnjimi kulturnimi krogi. Predvsem pa je bil tesno povezan s pisateljem Finžgarjem. Njegov je tudi prelep zapis na nagrobniku Butkovičeve matere Karlne.

Prav gotovo je iz tako široko pojmovane kulture črpal

moči in znanje za večkrat težavno in naporno delo v domačem kraju. Tu pri nas je bil zadnjih 22 let svojega duhovništva: od 1. marca 1931 pa do smrti 27. februarja 1953, potem ko je doživel, da so njegove Sovodnje, v katere je vložil veliko truda, postale župnija in on njihov prvi župnik; potem ko je s svojim prefinjenim estetskim čutom do cela spremenil našo cerkev, vso je okrasil z domačim marmorjem. Za Butkoviča-duhovnika je bilo značilno, da je bil veliko v spovednici, da je pospeševal češčenje sv. Jožefa in sv. Terezije Deteta Jezusa.

DAN SLOVENSKE KULTURE NA OŠ JOSIP ABRAM

PRIJETNO SREČANJE

FOTO BUMBACA

Učenci in učitelji OŠ Josip Abram iz Pevme smo tudi letos obeležili dan slovenske kulture s srečanjem z umetnikom. V petek, 21. t.m., smo imeli v gosteh priljubljenega amaterskega gledališkega umetnika Marka Černica iz Gorice, ki ga večkrat vidimo na naših odrih. Že vrsto let deluje v gledališki skupini Oder 90, občudovali smo ga tudi v raznih operetah, lepo se izkazuje tudi kot odlični pevec in pustolovski glumač. Nastopal pa je že tudi v italijanskem gledališču, še posebno posrečeno v monologih. Naj pove-mo še, da zna ubrano igrati na harmoniko, harmonike sam tudi izdeluje in trenutno študira še pozavno; pravi umetnik torej. Pravi tudi, da si moraš v življenju vsak uspeh trdo priboriti in brez vztrajnosti ne prideš nikamor. Učenci so ga sprejeli s toplim aplavzom in

lepo so mu zapeli ob spremljavi uč. Verene. Mali radovedneži so se vneto vživeli v prelepi začarani gledališki svet in vprašani ni bilo konca. Hoteli so vedeti prav vse. Marko je najprej pregovoril o nastanku gledališča, tako smo se vsi z mislijo vrnili v obdobje antične Grčije, ko so predstave trajale po cel dan in so igralci posebljali bogove. Prišlo je tudi obdobje premora gledaliških predstav, zaživele so kasneje z velikim Molierom in vse do danes se po odrih zvrščajo lepe in manj lepe predstave. Marko nam je povedal, kako nastane gledališka predstava, kdo pri njej sodeluje; seznanil nas je z nalogami režiserja, kostumista, rekviziterja, scenografa... Otroci so spoznali tudi gledališče kot stavbo in hitro ugotavljali čar zastora, reflektorjev, glasbe... Tudi sami so se hoteli pomeriti v nastopu, ču-

doviti so bili. Marko je vzljubil gledališče že kot otrok in to po zaslugi amaterskega igralca Stanka iz Števerjana. Sam je prvič nastopil v igri Legionarji, kjer je za en izrečen stavek, pomni, bil 32-krat na vajah. Njegova želja je bila tudi postati profesionalni igralec in mi mu to tudi iz srca želimo. Povedal nam je, da se mora znati pravi igralec vživeti v vse vloge, in pokazal nekaj izvornih povzetkov igralca v različnih situacijah: v sreči, v strahu, ko joče, ko dvori, ko trpi in se veseli. Ko so ga otroci vprašali, ali je to težko, je povedal, da je vsak igralec po svoje majhen shizofrenik, saj se mora znati vživeti v različne osebnosti in takrat pozabiti na vse morebitne osebne težave in probleme. Čeprav že leta nastopa, ima, kot se tudi profesionalcu spodobi, večkrat treme in včasih, ko stopi na oder, se mu zdi, da se ničesar več ne spomni. In glej, takrat pride na pomoč najzlahtnejša sodelavka v gledališču, t.j. šepetalka. Ob koncu nam je zaigral še na harmoniko in malim radovednejšem pokazal, kako je to glasbilo sestavljeno. Lepo je bilo, res lepo! In ker se najlepša igra odvija v zakulisju, kot on pravi, in mi se strinjamo, nam je ob kavi recital še nekaj Prešernovih in Leopardijevih pesmi. Strinjamo se z njim, ko ugotavlja, da smo vsi tudi v vsakdanjem življenju malo igralci, saj se malokdo pokaže tak, kot je; navadno je tak, kot ga drugi hočejo. Srečno, Marko!

-JA

Pogreb našega dragega Domna je bil 1. marca 1953. Iz tedanjih časopisnih poročil izvemo, da je bil pogreb nekaj veličastnega, saj se ga je udeležilo - poleg skoraj vse slovenske duhovščine - še na tisoče ljudi iz cele Goriške in tudi od drugod. Domačemu pevskemu zboru so se pridružili še pevci iz Podgore in Gorice, med številnimi venci je bil tudi venec občinske uprave in domačega prosvetnega društva. Na pokopališču se je pri odprtem grobu poslovil od pokojnika tedanji župan Jožef Češcut, ki je med drugim omenil njegovo veliko ljubezen do vseh vaščanov, ki mu je odprla pot v vsako hišo.

Za vse, kar je naredil za našo vas, smo se njegovi rojaki skušali oddolžiti s tem, da od junija 1982 sovođenska šola nosi njegovo ime, občinska uprava je poimenovala po Petru Butkoviču-Domnu eno izmed sovođenskih ulic, leta 2000 pa je odkupila njegovo rojstno hišo, v kateri bodo - med drugim - uredili tudi njegovo spominsko sobo. Bog daj, da bi se to uresničilo v čim bližnji prihodnosti!

Ob vsej tej bogati dediščini, ki nam jo je zapustil Peter Butkovič-Domen, si lahko samo želimo, da bi bili vredni njegovega izročila, predvsem pa, da bi znali njegovo izročilo v prihodnosti nadaljevati in ga tudi na novo oživljati."

MALA PREŠERNOVA PROSLAVA

Že šesto leto so v goriškem Kulturnem domu osnovnošolski otroci in malčki iz vrtecev oblikovali Malo Prešernovo proslavo in z njo počastili velikega pesnika iz Vrbe in slovensko kulturo nasploh. V organizaciji dijaškega doma S. Gregorčič iz Gorice, SZ Dom in ZSKD je že tretjič potekala v veliki dvorani KD in to upravičeno, saj so jo mali in odrasli gledalci prav dobro zasedli. Mara Černic je po predstavitvi oblikovalcev slovenskega otroškega popoldneva prepustila oder malim gojencem Dijaškega doma, ki so zapeli pod taktirko Irene Pahor in ob klavirski spremljavi Dine Slame. Njena je bila tudi glasbena oprema šega-ve pesmice *Preštevanka*, ki so jo pogumno odpeli majčkani obiskovalci ludoteke Pikano-gavička pod vodstvom Pahorjeve. Viljena Devetak pa je z gojenci pripravila animiran *Recital o Prešernu*, prizorček o pesnikovem življenju in delu oz. "skok v Prešernov čas". Kot jasen opomin na današnji čas sta zazveneli še Zdravljica in Pesem miru, nakar je na odru s svojo kitaro nesporno zakraljeval znani in priljubljeni prekmurski pesnik in kantavtor Vlado Kreslin s svojim veseljem, navdušujočim ritmično poudarjenim glasbenim sporedom, ki je od Prešernovega soneta O vrba do ljudske Marko skače podžgal vzdušje v dvorani, tako da je pela in ploskala. Najbolj vneta in presrečni so bili otroci, ki so se s Kreslinom tudi fotografirali na odru. (IK)

NIZ IGER ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

BREZČASNI MOLIER PO BENEŠKO

IVA KORŠIČ

Letošnji niz veseloiger ljubiteljskih odrov Iskrivi smeh na ustih vseh, ki sta ga petič zapored pripravila Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete, se je zadnjič zaiskril v nedeljo, 23. t.m., ko so četrti listič na štiriperesni komedijski detelji izoblikovali člani Beneškega gledališča z znano Molierovo komedijo *Namišljeni bolnik*, ki je v priredbi in sočnem zlitju v beneško narečje izpod peresa igralk Marine Cernešig postal *Združenje* in doživel premierno uprizoritev na Dan emigranta, 6. januarja, letos v čedajskem gledališču. Tudi tokrat je režijo podpisal Marjan Bevk, ki nad deset let vztrajno spremlja beneške igralce na očarljivi, toda z dokaj ostrimi, truda polnimi trni posejani gledališki poti. Po njej z neutrudnim navdušenjem in neusahljivo požrtvovalnostjo stopa Beneško gledališče s svojimi približno 25 člani, zbranimi z vseh beneških vetrov, že šestindvajseto leto, pa čeprav še sedaj nima stalnega sedeža in se mora za vaje seliti vsakič pod drugo streho, šolsko ali župnijsko. Prve uspehe je želo pod vodstvom Adrijana Rustje, igralka in režiserja SSG, nato nadaljevalo svoje poslanstvo kot ohranjevalec slovenskega jezika, kulture in izročila z Izidorjem Predanom, v zadnjih letih pa z Bevkom. Za osmi marec se navadno predstavi z izvornim delom; tako bo tudi letos. Mladi šestnajst-šestnajstletni člani pripravljajo novo igro pod mentorstvom Alda Clodiga.

Prav nič zastarelega ni v Molierovem besedilu, ki si privoščijo v boleznih in tegobe zazrtega bogatega stiskača in zdravnike ter lekarnarje, ki pač s takimi pacienti služijo lepe denarce in ponosno prodajajo svojo učenost. Večna je tudi vzporedna nit komedije - ljubezen dveh mladih, ki se kljub oviram dobro izteče. Režiser Bevk je igri narekoval hiter tempo, tako da se prizori naglo zvrstijo in se komedijska štrana hitro zapleta in razpleta. Igralci so temu marljivo sledili, toda na goriški ponovitvi, šele drugi po premieri, se jim je pri besedilu mestoma zatikalo in zaradi teh nenadnih amnezij se je ritem upočasnil, a trenutno zbežnost in zagato so igralci kaj kmalu popravili in se z replikami spet ujeli ter igro srečno privedli do konca. Aplavz publike ni izostal, saj so se gledalci kljub spodrsrljajem zabavali ob režiserjevih domislicah in nekaterih dobro izdelanih likih. Dokaj gola scenarska podoba je bila funkcionalna in učinkovita kot tudi bogati stilni kostumi, s katerimi so se sicer še kar krepko bile čisto moderne pričeske in ne povsem prikladna obuvala.

Z Molierovo komedijo se je izčrpala letošnja humorna ponudba, ki žal ni potekala pod srečno zvezdo; iz najrazličnejših znanih ali neznanih vzrokov je Iskrivi smeh zabeležil precej manj gledalcev kot prejšnja leta, toda naslednjo sezono se bo o pustu povrnil s trdnim prepričanjem, da bo v dvorano priklical več publike in z vedrino razgibal zimске dni.

tek, 21. t.m. Večer sta popestrila, kot se spodobi, dva zborovska sestava, in sicer domači moški zbor Štmaver in moški zbor Srečko Kumar iz Kojškega. Odprta je bila tudi razstava izdelkov članov društva rezbarjev in restavratorjev iz Solkana. Ob navzočnosti lepega števila ljudi je župnik Vojko Makuc predstavil vodnik Erike Jazbar in Zdenka Vogriča Gorica. Po sledovih naše prisotnosti, nato pa še novost, publikacijo z besedili v slovenščini in italijanščini o Štmavru, katere avtor je sam g. Vojko. Ta je povedal, da posveča knjigo prerano umrlemu proučevalcu krajevne zgodovine Mirku Vendraminu. Prisotne je pozdravil predsednik društva Jordan Figelj, nekaj misli ob prazniku in o samem društvu pa sta povedala tudi predsednik rajonskega sveta Lovrenc Persoglia in občinski svetovalec Silvan Primožič. Priljubljeni praznik se je nadaljeval v soboto s tekmovalcem v briškoli, nato v nedeljo ob kioskih z domačimi štruklji in drugimi dobrotami. Tudi vreme je bilo čudovito. Lep trenutek zahvale je bila tudi slovesna nedeljska maša. Več prihodnjič.

PRAZNOVANJE SV. VALENTINA V ŠTMAVRU

Tudi letos je bilo v Štmavru ob praznovanju zavetnika sv. Valentina veselo in praznično. Ljudsko slavje v organizaciji društva Sabotin in v sodelovanju župnije ter rajonskega sveta se je začelo v pe-

LEPI PROSLAVI V ŠTANDREŽU IN RUPI

PRAZNIKA SLOVENSKE KULTURE

V ŠTANDREŽU

Kako hitro pozablamo, kakšni smo bili in kako smo živeli še pred nekaj desetletji! Tega smo se zavedeli na Prešernovi proslavi, ki sta jo v četrtek, 13. februarja, pripravila v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu osnovna šola Fran Erjavec in Prosvetno društvo Štandrež. Posebno posrečena je bila zamisel letošnjega kulturnega večera, na katerem so našli svoje me-

posnetka. Gre za živ dokument časa, obenem pa tudi poetičen oris tega, kar smo bili in česar za nič na svetu ne smemo pozabiti.

V RUPI

"Mladim moramo zaupati in vsekakor vedno gledati naprej!" nam je povedal Ivo Kovic, že 22 let predsednik in duša prosvetnega društva Rupa-Peč, po proslavi ob dnevu slovenske kulture, ki je bila prejšnjo sredo, 19. februarja.

sto tako najmlajši kot starejši vaščani. Gojiti kulturo pomeni namreč tudi primerno ovrednotiti lastno preteklost in jo obenem z ljubeznijo posredovati mladim rodovom.

Prijetno srečanje so z Zdravljico in nekaj pesmicami pod taktirko Martine Hlede uvedli osnovnošolčki, ki so se številni zbrali na odru. Starejši so zrecitali tudi *Povodnega moža*, znano Prešernovo balado o brhki in prevzetni Urški, ki je s skrivnostnim plesalcem izginila v šumečih valovih Ljubljane. Drugi del večera je bil posvečen predvajanju učinkovitega niza kratkome-

Kulturni večer so namreč zrezirali prav mladi člani društva, ki so želeli to tradicionalno vaško srečanje obeležiti s posebno aktualno mislijo - željo po miru. Na srečanju ni mogel manjkati mešani pevski zbor Rupa-Peč, steber društva, ki je pod vodstvom Zdravka Klanjščka uvodoma zapel dve pesmi. Nato so mladi člani društva s pomočjo stihov sodobnejših slovenskih pesnikov in učinkovitega prizorčka izrazili svoje nelagodje zaradi vojne grožnje, ki kot Damoklejev meč visi nad svetom. Spraševali so se o smislu vojne, ki je kot mladi ne

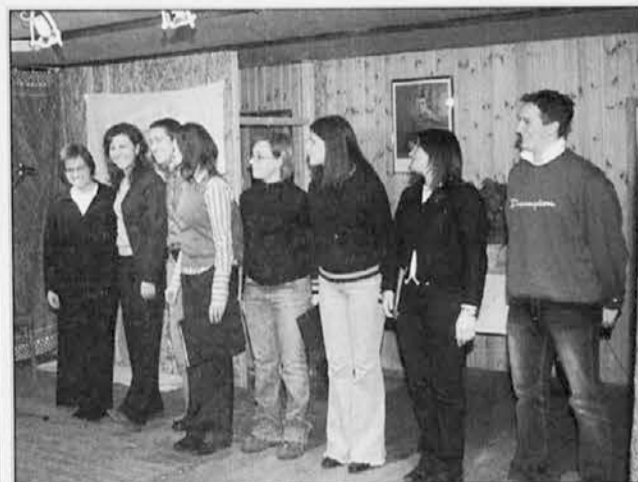

FOTO BUMBACA

tražnih filmov z naslovom *Poglejmo malo nazaj* domačina Andreja Saksida iz let 1969-70. Kot je o delu, ki ga je montiral Hijacint Iussa, povedal Saša Quinzi, gre za podobe, ki z močjo kličejo v spomin utrinke nekdanjega vaškega, pretežno kmečkega življenja. Ritem našega življenja divje drvi in vse bolj oddaljen ter pozabljen je čas, ko so naši predniki z naporom in znojem živeli od dela na polju. Navzoči v dvorani so z živim zanimanjem, verjetno tudi s kančkom domotožja, spremljali prizore iz vsakdanjega življenja v Štandrežu pred 30 leti in tu pa tam prepoznavali protagoniste amaterskega

morejo sprejeti in zato kategorično zagovarjajo mir, karkoli že menijo starejši ljudje. Na neformalen in nekonvencionalen način je nekaj o dilemah našega časa na krajevnih in svetovni ravni povedal David Bandelli, tudi on skeptičen in razočaran nad besedičenjem, ki ne prinaša konkretnih sadov, trdno prepričan pa v dialog med ljudmi in v dragoceno vrednoto miru.

Kulturni večer v društvenih prostorih so sklenili fantje skupine Sraka, ki jih vodi Bogdan Kralj. Z njimi je krepko zadonelo nekaj rodoljubnih pesmi, med njimi tudi Zdravljica v Vrabčevi priredbi.

DD

OBVESTILA

POTOVANJE Z Novim glasom. Vabimo Vas na potovanje v Provanso v južno Francijo od 22. do 30. aprila 2003. Vpisovanje na uredništvih v Gorici (0481 533177) in Trstu (040 365473).

DRUŠTVO E.B. Sedej iz Števerjana vabi na Prešernovo proslavo, ki bo v dvorani Sedejevega doma v petek, 28. t.m., ob 20. uri. Nastopil bo dramski odsek PD Štandrež z dramo *Kaplan Martin Čedermac*.

KRUTIN Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prirejata ogled razstave slik umetnika Renoirja v Trstu v torek, 11. marca. Odhod iz Gorice z avtobusom ob 14. uri. Vpisovanje do zasedbe mest na tel. št. 0481 531644.

DRUŠTVO KRVODAJALCEV iz Sovodenj in Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prirejata od 1. do 4. maja 2003

izlet na Lago Maggiore in Boro-romejske otoke. Vpisovanje v petek, 7. 3., od 18. do 20. ure in v soboto, 8. 3., od 10. do 12. ure na sedežu Društva krvodajalcev v Gabrjah. Informacije pri Vincenzi (tel. 0481 882526, v večernih urah).

SKRD JADRO pripravlja za dan žena na srečanje s kulturnima ustvarjalkama Majdo Artač z Opčin in Vilmo Cotic iz Šlovenca, ki bo 8. marca ob 20. uri na sedežu društva.

V KULTURNEM domu v Gorici je do konca meseca na ogled dokumentarna fotografska razstava *Zamejski pust*. Razstavljenih je nad 60 fotografij.

DAROVI

ZA MLPZ Vrh sv. Mihaela: N.N. 50.00 €.

ZA REVNE otroke misijonarja Danila Lisjaka v Kongu daruje dr. Alenka Legiša 100 €.

PUSTOVANJE

Nedelja, 2. marca 2003, ob 16.30

telovadnica KCLB
Drevored 20. septembra 85 - Gorica

VSTOP Z VABILI - tel. 0481 536455 (do petka, 28.2.2003)

**SLOVENSKI CENTER
ZA GLASBENO VZGOJO
EMIL KOMEL**

Srečanje z glasbo 2002/2003

ORKESTER MARIBORSKE FILHARMONIJE

**Alina Pogostkin, violina
Saša Olenjuk, koncertni mojster
Johannes Bogner, čembalo**

*A. Honegger, B. Britten, A. Vivaldi **

*Vivaldijeve *Štiri letne čase* bo kot solist izvajala mlada a že uveljavljena violinistka Alina Pogostkin, ker je moral Š. Milenković odpovedati sodelovanje zaradi nujnih nepreklicnih zadržkov.

KC Lojze Bratuž
sobota, 8. marca 2003, ob 20.30

TEČAJ SOLOPETJA NA CENTRU KOMEL

V torek, 18. februarja, se je začel tečaj solopetja, ki sta ga organizirala Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in Arsatelier. Tečaj spremlja 18 aktivnih slušateljev iz Gorice, Slovenije in Trsta. Kot predavatelj je spet v gosteh prof. Victor Srugo iz Buenos Airesa. Poleg skupi-

ne že poznanih pevcev, ki delujejo na raznih ustanovah v naši deželi in se z veseljem pridružujejo izkušenemu profesorju, vsakokrat ko pridejo v Gorico, je med njimi večja skupina učencev glasbenih šol v Sloveniji. Tečaj se bo končal v **ponedeljek, 3. marca**, z nastopom, ki bo v Dvorani pokrajinskega muzeja na goriškem gradu **ob 20.30**.

L'Amour Nour Et Houde

Nova trgovina,
v kateri lahko
najdete:
hišno opremo in
kuhinjsko garnituro,
etnotuareg,
atelier du vin

Ulica del Seminario 6; Gorica / tel. in fax 0481 32109

11

ČETRTEK,
27. FEBRUARJA
2003

GORIŠKA KRONIKA

NOV PRIROČNIK ZA NAŠE ŠOLARJE

GRADIŠČA NA KRASU

Učenci in učitelji slovenskih osnovnih in srednjih šol razpolagajo z novim priročnikom in delovnim zvezkom Giovannija-Janka Toplikarja (na sliki) *Gradišča na Krasu. Prastare korenine naših začetkov*, ki ga je 12. februarja na šoli O. Župančič, pretežno strokovni publiki šolnikov, predstavila Ivanka Kurinčič iz ljubljanskega Mestnega muzeja.

Čeprav so gradišča, prazgodovinska utrjena naselja, domala posejana po celem Krasu in Istri, kjer jih lahko naštejemo več kot tristo, jih verjetno le malo poznamo. Vrzel zapolnjuje "priročniški" del knjige, ki v šestih tematsko zakroženih sklopih nazorno predstavlja nastanek, razvoj in zatoni gradišč in osvetljuje življenje naših daljnih prednikov. "Delovni" del pa sestavljajo delovne pole ob koncu posameznih didaktičnih enot ter predvsem številne vaje in praktični poizkusi, ki jih lahko izvedemo na prostem ali v učilnici. Tako se otrok iz učenca, ki mora čepeti ob knjigi, spremeni zdaj v arheologa, ki raziskuje in odkriva ostanke na terenu, zdaj v samega pračloveka, ki si mora iz razpoložljivega materiala izdelati pripomočke za lov ali razno posodje, zdaj v restavradorja, ki v arheološkem laboratoriju skuša prazgodovinski naplavinu ponovno vrniti neko prepoznavno podobo.

Predstavitev je zaokrožil poseg prevajalke prof. Nevice

Budal, ki je opozorila na dnevni prevajalski napor učiteljev slovenskih šol v Italiji, kot bivša šolnica pa je pohvalila Toplikarjev priročnik, saj nudi veliko oporo za delo v razredu, spodbuja k spoznavanju bližnje okolice in ne nazadnje s primerno zahtevnostjo besedil tudi bogati besedni zaklad ne samo mladih bralcev. Prav odrasli publiki sta namenjena tudi daljša sestava ob koncu knjige izpod peresa samega avtorja in Serene Mizzan, kustosinje tržaških Mestnih muzejev.

Žal se je v tekst prikradlo kar nekaj tiskarskih napak, kljub temu pa zaslužijo pohvalo oblikovalci knjige, saj so bistveno pripomogli k preglednosti vsebin z nazornim razmeščanjem besedila in številnih risb in fotografij, posrečene so tudi celostranske ilustracije, ki nam s pridihom pravljčnosti predočijo lepoto prazgodovinskega sveta.

SQ

KOROŠKA

KOMISIJA DRŽAVNEGA ZBORA ZA SLOVENCE PO SVETU

V AVSTRIJO ZARADI RADIA DVA

Komisija državnega zbora za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu je po poročanju Slovenske tiskovne agencije na nujni seji v četrtek, 20. t.m., razpravljala o problematiki Radia dva, edinega celodnevne radijskega programa na avstrijskem Koroškem, in v zvezi s tem sprejela predlog za obisk delegacije komisije v Avstriji takoj potem, ko bo oblikovana avstrijska vlada. Pred tem so člani komisije na redni seji obravnavali poročilo o delu komisije od 27. marca 2001 do 31. decembra lani ter se dogovorili o nekaterih podrobnostih obiska delegacije komisije v Srbiji in Črni gori, ki bo predvidoma potekal od 12. do 14. marca.

Sklic nujne seje o problematiki Radia dva, ki se trenutno bori za svoj obstoj, je zahtevala Slovenska nacionalna stranka. Bogdan Barovič (SNS) je v zvezi s tem predlagal dva sklepa, ki ju člani komisije niso podprli, je pa komisija

soglasno sprejela predlog predsednika komisije Franca Pukšiča (SDS), naj delegacija komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu čimprej obišče slovenske organizacije na avstrijskem Koroškem in sodelavce Radia dva, da bi se z njimi pogovorili o težavah in da naj takoj, ko bo oblikovana avstrijska vlada, delegacija komisije obišče tudi avstrijski parlament.

V zvezi s poročilom o delu komisije pa so člani komisije na seji soglasno sprejeli sklep, da bi poročilo obravnavali v državnem zboru, poleg tega pa so vladi in pristojnim ministrstvom predlagali, naj se aktivno vključijo v pripravo zakona o Slovencih izven meja Slovenije.

V omenjenem poročilu je zapisano, da je komisija v okviru aktualnih zadev s področja življenja in dela slovenskih avtohtonih manjšin v sosednjih državah in Slovencev po svetu v omenjenem obdobju

med drugim obravnavala problematiko zapiranja dvojezičnih šol na avstrijskem Koroškem, informacijo v zvezi z odkritjem spomenika Vindisarjem na avstrijskem Koroškem ter o možnih posledicah za položaj slovenske manjšine v Avstriji, informacijo o slovenski manjšini v Italiji, položaj slovenskih manjšin v sosednjih državah v povezavi z vključevanjem Slovenije v Evropsko unijo, položaj slovenske manjšine v Italiji v povezavi z zajamčenim zastopstvom v predstavniških telesih ter pismo krovnih organizacij slovenske manjšine v Italiji.

Kot še navaja poročilo, je komisija obravnavala tudi predlog zakona o zunanjih zadevah, predlog zakona o evidenci volilne pravice in zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o državljanstvu republike Slovenije. Obravnavala je tudi predlog resolucije o strategiji nacionalne varnosti ter predloge proračunov za leta 2002, 2003 in 2004 ter pripravila predlog resolucije o odnosih s Slovenci po svetu.

V državnem zboru je komisija organizirala nekaj delovnih pogovorov, povezanih z aktualno problematiko, na katerih so po potrebi sodelovali tudi predstavniki Slo-

vencev v zamejstvu in po svetu. Komisija je obiskala pripadnike slovenske manjšine v Italiji, na avstrijskem Koroškem in Štajerskem, na Madžarskem ter Slovence v Zagrebu in na Reki. Obiskala je še Slovence v Nemčiji, Švici in Bosni in Hercegovini ter slovenske izseljence v Braziliji, Argentini in Urugvaju.

V okviru komisije sta bili decembra 2001 ustanovljeni delovna skupina za evropske programe in regionalno sodelovanje ter delovna skupina za sodelovanje na področju kulture in izobraževanja, februarja lani pa še delovna skupina za pripravo predloga zakona o Slovencih, ki živijo izven meja Slovenije.

Kot je na seji povedal Pukšič, bo delegacija komisije predvidoma obiskala slovenska društva v Novem Sadu, Beogradu, Zrenjaninu in Subotici, srečala se bo tudi s predstavniki pristojnih odborov zveznega parlamenta Srbije in Črne gore. V pogovorih, ki jih bo delegacija komisije imela v okviru obiska, naj bi med drugim obravnavali političnopravni in socialni položaj Slovencev v Srbiji in Črni gori ter položaj slovenskih društev v tej državi.

GLOSA JURIJ PALJK

O MIRU

Kaže, da vojna bo.

Zakaj bo, naj povedo drugi, predvsem tisti, ki trdijo, da je vojna potrebna, in tisti, ki trdijo, da vojna ni potrebna.

Sam lahko mimo zapišem, da stojim za besedami svetega očeta, ki iz dneva v dan ponavlja, da je vojna poraz za človeka in človeštvo, da vojne proti Iraku ne bi smelo biti, da bi morali najti drugačne rešitve, da bi se morali v miru pogovarjati in v miru rešiti odprta, tudi težka in po mirni poti navidez nerešljiva vprašanja.

Mir je lepa stvar, mir je za človeka narejen in človek lahko stori veliko za mir. Srečneži in srečni smo, ker smo v miru odrasli in v miru živimo in sami vidimo, da je edino mir ista podlaga, ki prinaša človeštvu blagostanje. Res je sicer, da imamo samo maloštevilni danes blagostanje in samo srečni živimo v bogastvu, kakršnega človeška zgodovina ne pozna, a dobro vemo, da je tako zato, ker je naša družba zgrajena na dobičku in grešnem ter pretiranem iskanju dobička na škodo drugega, manj bogatega in zato revnejšega. A vemo tudi to, da bi vsi ljudje lahko prav v miru to bogastvo drugače in

predvsem pa bolj pravično porazdelili. In nobena vojna ni potrebna, da bi se to lahko zgodilo.

Nobena vojna ni nikdar potrebna! Mir je vedno in povsod potreben! Ni smo tako naivni, da ne bi vedeli, kako je včasih človek prisiljen seči po orožju, da sebe in svoje dostojanstvo brani pred neizmerim zlom, ki se ne zaustavi pred ničim

mer ne pred človekom in ne pred Bogom, ampak se zlomi ob samo močnejšem zlu, ki mu ga drugi prizadene. In tudi ne verjamemo starem latinskemu, a vseeno ciničnemu reku, da moraš pripravljati vojno, če hočeš živeti v miru, ker vemo, da je mir možen in potreben, da je od človeka odvisno, če si bo ob sočloveku znal zgraditi mir.

Kajti mir je potrebno graditi, z dobrimi dejanji in z molitvijo! Molitev sama ne pomaga, če za njo ne stojijo dejanja. Molitev za mir brez dejanj, ki mir iščejo, ga gradijo, je prazna, ni molitev.

Pa si človek sam pri sebi misli, da je premajhen, da bi lahko kaj sam storil za mir. To je zmota, velika zmota!

Vsi lahko naredimo veliko za mir! In tu ne mislimo samo

na mirovne proteste, ampak na vsakdanje življenje, v katerem se da z zglednim obnašanjem in poštenjem veliko narediti za mir.

Miroljuben človek je pošten človek, tak, ki misli eno, dela drugo in zvičajno pripravljiva sočloveku zlobne nakane na tretji ravni!

Miroljuben človek se ne more sprijazniti z mislijo, da nekdo namesto njega odloča o miru in vojni, ne doma ne nekje daleč v svetu! Miroljuben človek zahteva in gradi mir!

Pravzaprav danes v svetu ni velikih daljav, ker je ves svet postal majhna vas. In zato imajo prav tisti, ki trdijo, da je mir dobrina, ki jo je potrebno varovati bolj kot punčico očesa! In se ne sprijaznijo z besedami tistih, ki pripravljajo vojno, ali pa nanjo brezbrizno pristajajo.

Mir je sveta stvar.

To smo vsi izvedeli doma, ko smo z materinim mlekom pili tudi pripovedi o tem, kako so si naši starši želeli miru sredi vojne vihere! In nobenega opravičila ni za to, da smo na poti v naš razdeljeni, krivični in razbiti svet sanje naših očetov in mater o miru pozabili, kot smo pozabili na to, da je sveta podoba lik stare žene, ki sama v cerkvi moli za mir!

Niti enega med nami ni, ki podobe ene naših starih mam, ki moli za mir, ne bi nosil v sebi!

Sramota je to, da se je ne spominjamo več!

Sramota je to, da sami ne naredimo nekaj za mir!

Kajti o vsaki vojni se ve, kako in kje se začne, a ne vemo, kje in kdaj se konča!

Tudi o napovedani vojni proti Iraku ne!

PESMARICA / ZORA SAKSIDA, STANKO JERICIJO

PSST! MLADI POJO

DARIO BERTINAZZI

Založba Humar iz Bilj pri Gorici nas je v decembru 2002 presenetila z lično pesmarico: *Psst! Mladi pojo*. Naslovna oprema je delo Zore Saksida.

Pesmarico je uredil Ambrož Kodelja. Iz uvodne besede izvemo, da so pesmi Zore Saksida, ki jih poznamo iz njenih pesniških zbirk, zelo melodične, zato so tudi kot nalašč za uglasbitev. Dolgoletna učiteljica na naših slovenskih šolah na Tržaškem in Goriškem ga. Zora Saksida pozna otroški svet. Pri svojem delu se je rada zaustavila ob lepotah narave. Učence je nanje opozarjala in jih o njih tudi učila. Skozi otrokov pogled na svet in življenje se prepletata otroško občudovanje in čustvovanje. Tako sta v njih zaobseženi dve vzgojni prvini: čut za lepoto in plemenitost ter dobrota do sveta in stvarstva.

Melodičnost in bogastvo besedila, ki kritično pesmi gospe Saksida, sta pritegnila tudi prof. Stanka Jericija, goriškega dirigenta, skladatelja in dolgoletnega glasbenega pedagoga na naših goriških slovenskih in italijanskih šolah, zato jih je tudi uglasbil. Zbirka

obsega 21 pesmi. Štiri pesmi imajo v drugem glasu nekaj ponavljajočih se not, druge pesmi pa so uglasbene enoglasno. Spremljava je napisana za klavir, tako da ne moti petja.

Za slovenski glasbeni prostor je ta otroško-mladinska pesmarica velika osvežitev, še zlasti če vemo, da v našem jeziku izhaja zelo malo podobnih del.

Želimo, da bi zbirka našla veseli in koristen odmev pri vseh tistih, ki skrbijo za lepoto pri naših šolarjih, kot tudi pri tistih, ki vodijo otroške in mladinske zборе. Poslušalcem ob otroškem petju pa veliko glasbenega užitka!

PRIVRŽENCI IN NASPROTNIKI NATA "NA OKOPIH"

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji so se politiki in tudi javni delavci z drugih področij začeli intenzivno ukvarjati z referendumoma o vstopu v EU in zvezo NATO, v nedeljo, 23. marca. Polemike o izidih, ki naj bi bili koristni za prihodnost države in njeno utrditev v evroatlantskem prostoru, se širijo in poglabljajo. Z EU se v sredstvih javnega obveščanja malo ukvarjajo, češ da bo glasovanje o vključitvi v to povezavo zanesljivo uspešno. Ni pa gotovo, če bo uspel tudi referendum o vstopu v zvezo NATO. Veliko državljanov nasprotuje morebitni vojni v Iraku, kot krivca za sedanjo napetost označuje ZDA in predsednika Georgea Busha zaradi njegovega vpliva v zavezništvu in se opredeljuje tudi zoper NATO.

Privrženci zavezništvu opozarjajo, da bi neuspešni referendum bistveno poslabšal mednarodni položaj Slovenije ter jo vrnil v območje t.i. jugovzhodne Evrope, to je na Balkan. Dodajajo, da bi NATO zagotovil varnost Sloveniji, kar bi bilo tudi ceneje od nacionalne obrambe, ki bi jo morali sami financirati. Nasprotniki NATA pa odgovarjajo, da je Slovenija varna država, ki da je tudi v prihodnje ne bo ogrožal kak terorizem. Pri tem pa molče, da bi v primeru zavrnitve vstopa v NATO Slovenija lahko ostala brez zaveznikov in postala tudi politično nestabilna država.

Predsednik vlade in LDS Anton Rop je v intervjuju, ki je bil 22. t.m. objavljen v mariborskem časniku Večer, na vprašanje, zakaj je razmeroma velik del slovenske javnosti zadržan zaradi politike vključevanja v omenjeno politično in vojaško povezavo, odgovoril: "Razlog je najverjetneje predvsem v načinu dojemanja te organizacije. V

predsodku, da naj bi bila to zveza, ki deluje pod diktom ene od članic, ki se vpleta v svetovne krize in razreševanje kriz in s tem sili preostale članice in izpostavlja njihove prebivalce različnim nevarnostim. Praksa pa dokazuje, da je resnica drugačna. Zveza NATO predvsem kolektivno in solidarno štiti vse države članice, ki so izpostavljene konfliktom. Po konflik-

tih pa opravlja mirovne naloge in krizno vodenje na območjih, kjer so bili vojaški spopadi. Napačno je tudi mnenje, da vstopanje v NATO pomeni za državljane tveganje, da bi se bili v prihodnje kdaj prisiljeni bojevati na kriznih območjih".

Teolog Ivan Štuhec je v slovenskem katoliškem tedniku Družina zapisal, "da se bo z glasovanjem za NATO odločil za mednarodno stabilnost in varnost tistega, za kar se je odločil na plebiscitu o samostojni državi Sloveniji. Odločanje za NATO je dejansko odločanje za stabilnost demokratične družbene ureditve, ki je zavarovana s pravnim redom, katerega temelj so človekove pravice". Svoja razmišljanja o Sloveniji in NATU je poglobil in razširil v intervjuju, ki je bil objavljen 22. t.m. v sobotni prilogi časnika Delo. Posebno aktualna in tehtna so glede vključevanja v NATO razmišljanja dr. Ivana

Urbančiča, znanega slovenskega filozofa in humanista, objavljena v mariborskem Večeru 22. t.m. Je odločen zagovornik vključitve v obe povezavi, "saj smo navezane tudi sami zaprosili za članstvo v evroatlantski zvezi". Meni, "da je v slovenski politiki nastala panika, ker so vladajoče stranke in stranke tako imenovane kontinuitete začele igrati dvojno vlogo. Njihove vodilne ekipe so za vključitev v EU in NATO, medtem ko so njihovo članstvo in nekateri v vrhu strank proti temu, med ljudmi širijo neresnice in tako vplivajo na javno mnenje. Želijo si, da bi se javnost obrnila proti NATU. Največji nasprotniki zavezništvu so tisti, ki so povezani z združeno listo, zlasti njen pomladnik in del članstva. Komunisti so bili nasprotniki NATA že v prejšnjem režimu. Zanimivo je, da so tisti, ki so bili največji nasprotniki

slovenske osamosvojitve in demokratizacije, tudi danes aktivni. Odločno delujejo proti NATU". Omenjene trditve in dokaze dr. Ivana Urbančiča je v bistvu potrdil tudi predsednik ZLS (in parlamenta) Borut Pahor (na sliki), v intervjuju, ki je objavljen v novi številki mesečnika za kulturo, politiko in gospodarstvo, Ampak. Poudaril je, "da je v stranki glede NATA tvegalo vse, kar je bilo potrebno, celo svojo izvolitev za predsednika stranke, da smo prišli do odločitve za. V sedanji kampanji bomo šli do ljudi in jih prepričevali. Tudi jaz kot predsednik državnega zbora bom šel po Sloveniji in državljane pozival h glasovanju za vključitev v obe povezavi".

Dr. Jože Mencinger, rektor ljubljanske univerze in ekonomist, ki je eden glavnih nasprotnikov vstopa v NATO, meni, da bi na obeh referendumih sicer lahko dobili več

no glasov privrženci evroatlantskih povezav, toda le v primeru, da se bo za vključitev z odločnim javnim posegom izrekel predsednik države dr. Janez Drnovšek.

OD NAS ODVISNA USODA SLOVENSKEGA JEZIKA

Od 21. februarja, dneva materinega jezika, je minister za šolstvo, znanost in šport dr. Slavko Gaber šolam poslal posebno okrožnico, v kateri je obravnaval pomen in prihodnost slovenskega jezika. Zapisal je, "da pri nas veliko ljudi sporoča svoje misli v tujih jezikih, vendar pa misli, sanja in čustvuje v materem jeziku. To je pomembno za ohranitev in razvoj slovenskega jezika, važno pa je tudi za samozavest nas vseh. Jezik in znanje jezika sta namreč eden stebrov identitete, skupne slovenske in posamezne. Želim reči, da bo tudi v prihodnosti odvisno od nas, kakšna bo usoda slovenske doma in v svetu".

V soboto, 22. t.m., je stopil v veljavo odlok parlamenta o ustanovitvi univerze na Primorskem. Za vršilko dolžnosti direktorja nove visokošolske ustanove je vlada imenovala dr. Lucijo Čok, bivšo ministrico za šolstvo, znanost in šport. Začela bo izvajati postopke za oblikovanje organov univerze, da bi le-ta čimprej pričela delovati.

Dosedanji apostolski nuncij, nadškof Giuseppe Leanza, bo zapustil Slovenijo, ker ga je papež Janez Pavel II. imenoval za apostolskega nuncija v Bolgariji. Leanza je bil za apostolskega nuncija v Sloveniji imenovan 15. maja lani, hkrati pa je opravljal službo apostolskega nuncija v Makedoniji in v Bosni in Hercegovini. V kratkem obdobju svojega službovanja v Sloveniji je dobro spoznal razmere v Cerki in tudi v širši slovenski družbi. Kot dekan diplomatskega zbora je zelo dejavno povezoval tuje diplomate v slovenski državi. Kdo bo naslednik Giuseppeja Leanze in kdaj bo imenovan, še ni znano.

KATERINA BREŠAN

URBANE UTOPIJE, URBANE REALNOSTI

Igor Zabel, kustos Moderne galerije v Ljubljani, je na povabilo Mestne galerije Nova Gorica postavil razstavo z naslovom *Urbane utopije, urbane realnosti*. Na njej je s stvaritvami različnih avtorjev prikazal modernistično zamisel izgradnje Nove Gorice, potem ko je Gorica leta 1947 prešla pod Italijo. Vključil pa je tudi fotografije in filmske posnetke raznih mest iz drugih evropskih držav, ki se po ideji in načinu gradnje dajo primerjati s tem, iz nič nastalim središčem.

Razstava je pogled na modernistično arhitekturo povojnih let in odziv ljudi (ustvarjalcev) nanjo in na družbo, ki naj bi bila vanjo vključena. Racionalna in funkcionalna organizacija mest se povezuje s totalitarnimi idejami socialističnega sistema, preoblečenimi v nekakšen optimizem ponovne izgradnje stavb in skupnosti. Navezuje se na načela, ki jih je širil Gropius preko Bauhaus, o okolju, ki bi človeku omogočalo prijazno življenje.

Režiserka Anja Medved predstavlja svoj pogled na mesto skozi tri krožne posnetke, "Panorame". Filmi se predvajajo istočasno in skupaj sestavljajo sliko, ki se zavrti za 360 stopinj. Tadej Pogačar fotografira novogoriške stavbe in jih sestavlja v nekakšno brezosebno kompozicijo.

Film *Prisotnost in odsotnost predmetov*, ki ga je leta 1981 posnel etnolog, antropolog in režiser Naško Križnar, primerja dve povsem različni lokaciji skozi cel dan. Posnetka dveh kamer, ene v Novi Gorici, ene na vasi, sta izmenično montirana

NOVE MOŽNOSTI V KOBARIDU

Po večletni prepovedi uporabe stavbe je kobarški kulturni dom zopet zaživel. Ob otvoritvi so pripravili kulturni program. Poleg župana Pavla Gregorčiča in govornika Cirila Baškoviča, državnega sekretarja Ministrstva za kulturo RS in poslanca v DZ Jožefa Školca, se je dogodka udeležil

v kratkih zaporedjih. Križnar piše, da je takrat razmišljal o vlogi filma v znanstveni raziskavi. Skušal tudi odgovorjati na vprašanje, kaj ulovi nepremična kamera, kako učinkuje avtorska intervencija in kakšen je odnos med sistemom in naključjem.

Razstavljeni so tudi zloženska s fotografijo betonske Sončne skulpture (sedaj uničene), ki jo je leta 1970 kot svoje zadnje delo postavila skupina OHO. Skupina je bila dejavna med leti 1966 in 1971.

Kiparka in arhitektinja Marjetica Potrč predstavlja *Esej o Königbergu*. Mesto je rezultat urbanih katastrof (vojne, sovjetskega prenačrtovanja) in ga ima za simbol tega, kar se dogaja z drugimi mesti, ki izgubljajo identiteto.

V razstavo so vključeni še tuji ustvarjalci. Kratki film Demiantasa Narkevičusa dokumentarno prikazuje mesto, ki je v 50-ih letih nastalo okoli električne centrale v Litvi, načrtovano kot utelešenje optimizma.

Umetnik Oliver Musovik iz Skopja fotografira življenje svojih sosedov. Na slikah pa se ne pojavljajo ljudje, ampak predmeti, ki so zanje najznačilnejši. Fotografinja in videoumetnica Luisa Lambri skozi kamero opazuje delo racionalističnega arhitekta Terragnija v svojem rojstnem mestu Comu. Posnetke vrtca Sante Elia in stavbe Casa del Fascio montira, kakor da bi bili eno.

Fotografije umetnika in režiserja Jožefa Daberinga pa od blizu kažejo modernistične stavbe v Berlinu. Fasade se zdijo hladne kletke in govorniki, da je prijazno življenje v njih samo utopija.

lo še veliko uglednih ljudi iz Posočja in zamejstva. Slavnostni govornik Ciril Baškovič je poudaril pomembnost lokalne kulturne ustvarjalnosti, dela povezovalnega elementa slovenskega zahodnega tkiva, ki presega delitve. Izzivi so znani in z gospodarstvom moramo zaživetiti kot suvereni člani Evrope. (MM)

NA POBUDO SKUPINE INTELKTUALCEV

ZBIRANJE PODPISOV ZA OŽIVLJANJE DEMOKRACIJE

Skupina intelektualcev je na časnikarski konferenci 18. t.m. sporočila, da so pričeli izvajati pobudo z naslovom *Nekaj je treba storiti*.

Prvi podpisani so Barbara Brezigar, kandidatka za predsednico Slovenije na nedavnih volitvah, odvetnik Drago Demšar, zgodovinar Vasko Simoniti, pisatelj in kulturni delavec Rudi Šeligo in Aleksander Zorn, urednik založbe Mladinska knjiga. V okviru široko zasnovane akcije zbirajo podpise, ki bi pokazali skupno voljo državljanov oziroma civilne družbe "za oživljanje demokracije". Omenjeni jav-

ni oz. kulturni delavci so časnikarje in s tem javnost opozorili, "da je koncentracija politične, finančne in medijske moči v rokah vladajoče elite in mreže njenih ljudi na vseh področjih začel ogrožati temelje demokratičnega ravnovesja".

Pobudniki so dokument, ki za naj sedaj zbirajo podpise državljanov, zapisali, "da je Državni zbor postal glasovalni stroj vladajoče elite, skoraj v celoti pa je pri tem odpoval

nadzor neodvisne javnosti. Posledica tega je, da se z denarjem davkoplačevalcev ravna po domače, razraščata se klientelizem in korupcija, državne službe se delijo po merilu politične pripadnosti. Pereči problemi v slovenski družbi niso neresljivi, najmanj, kar je treba nemudoma storiti, pa je vsestransko informiranje javnosti". Zahteve pobude z naslovom *Nekaj je treba storiti* so vsebovane v šestih točkah. Državljanji z zbiranjem pod-

pisov zahtevajo, naj vlada izdelala in predlaga, parlament sprejme zakon o pluralizaciji medijev, zagotovi naj se popolna neodvisnost državnega radia in televizije, treba pa je tudi ustanoviti nevladni in neodvisni dnevnik. Sedanji predsednik sveta RTV Slovenija naj takoj odstopi, spremenjeni zakon o RTV pa mora zagotoviti takšno sestavo sveta, da bo zavod dejansko upravljan v interesu javnosti. Vlada naj tudi omogoči nadzor nad delovanjem vseh državnih kapitalskih skladov in podjetij, tako da bodo v njih tudi predstavniki opozicije. Vlada naj se nasploh odpove imenovanjem izključno po strankarskih merilih, v javni upravi in na vseh vitalnih

področjih javnega interesa. V zadnji, šesti zahtevi pa piše, "naj vlada sprejme potrebne ukrepe, da bo premožnejše nekdanjih družbenopolitičnih organizacij porazdeljeno med vse parlamentarne stranke".

Državlansko pobudo z naslovom *Nekaj je treba storiti* je na nacionalni televiziji utemeljila tudi Barbara Brezigar, ki je dejala, da računa na podpise volilcev, ki so na predsedniških volitvah zanjo glasovali. Le-teh pa je bilo kar okoli 450 tisoč. S sodelovanjem pri zbiranju podpisov se je odzvala na prošnje dela slovenske javnosti, naj se vrne v politiko. V pogovoru na televiziji je nadalje poudarila, da je treba pobudo razumeti tudi

kot podporo časnikarjem in podporo nameri, da se v slovenski družbi vendarle začne dialog. Pobudniki so odločni in poudarjajo, da bodo podpisali za oživljanje demokracije v Sloveniji zbirali vse dotlej, dokler zahteve, vsebovane v šestih točkah, ne bodo urešene.

Predsednik vlade Anton Rop je zatrdil, da bo vlada skrbno preučila pobudo, saj je ta legalna in legitimna v sedanji demokratični družbi v Sloveniji. Druge politične stranke pa se še niso odzvale. Pač pa je predsednik sveta RTV Slovenija Janez Kocjančič v polemični izjavi zavrnil svoje kritike, in dejal, da ne bo odstopil z omenjene funkcije.

M.

13

ČETRTEK,
27. FEBRUARJA
2003

KRAJEVNO KMETIJSTVO

"DIAMANTI SO VEČNI!"

GLAVNI SVET KMEČKE ZVEZE GORICA

DE BEERS IN EKONOMSKA KRIZA

MARA PETAROS

Na novem sedežu na Verdijem Korzu se je 18. t.m. prvič v letošnjem letu sestel pod vodstvom predsednika Ivana Humarja glavni svet goriške Kmečke zveze. Na dnevnem redu je bilo več važnih točk, ki pobliže zadevajo krajevno kmetijstvo. Najprej sta predsednik in tajnik poročala glavnemu svetu o delovanju zveze v zadnjem obdobju. To je bilo zelo obširno in razvejeno. Kmečka zveza je razvila stike in sodelovanje tako s krajevnimi ustanovami in upravami (Občine, Pokrajina, Trgovinska zbornica in Dežela) kot z oblastmi v matični Sloveniji, predvsem obmejnimi. Predstavniki organizacije so se v mesecu decembru udeležili tako deželnega kot državnega kongresa Konfederacije kmetov Italije-CIA, na katerem je Kmečka zveza bila deležna lepega priznanja za slovenske zamejske kmete. Vsedržavna kmečka organizacija jo je priznala kot avtonomno stanovsko organizacijo slovenskih kmetov v Italiji in je tudi sprejela sklep, da se statut CIA prevede v slovenski jezik.

Glede sodelovanja z deželno upravo, je bilo poleg odličnih odnosov, ki jih ima zveza tako z Deželnim kmetijskim ravnateljstvom kot s Pokrajinskim nadzorništvom, omenjeno tudi njeno sodelovanje pri pripravah na Deželno konferenco o kmetijstvu, ki bo 7. in 8. marca letos v Vili Manin v Passarianu. Za Kmečko zvezo bosta predstavljala goriško stvarnost Ivan Humar v delovni skupini, ki jo vodi prof. Mario Prestamburgo in Silvano Primožič z Oslavja v skupini prof. Cesareja Gottarda. Glavni svet KZ je potrdil svoje znano stališče glede ustanovitve Kraškega naravnega

parka, ki bo koristen za kraškega človeka, le če ga bo sam upravljal. S tem v zvezi je bilo poudarjeno, da Kmečka zveza ni v soglasju niti s stališči deželnega predsedniškega kandidata Riccarda Illyja, ki se zavzema za ureditev deželnega naravnega parka v upravi Kraške gorske skupnosti.

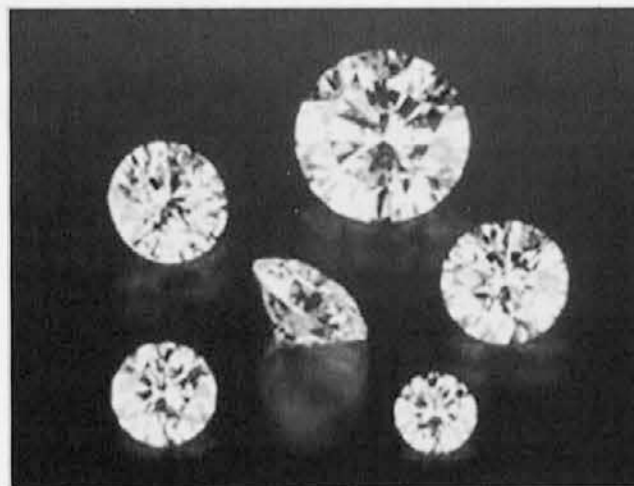
V zvezi z novo ureditvijo gorskih kompenzorijev so odborniki pozdravili izvolitev Hadrijana Corsija za predsednika Briško Nadiško Terskega gorskega kompenzorija, kar je pogoj za plodnejše delo v korist razvoja naše skupnosti na omenjenem območju tudi v sodelovanju z matično Slovenijo. Glavni svet Kmečke zveze je pozitivno ocenil tudi predlog občinskega svetovaleca Silvana Primožiča, ki je predlagal srečanje med vinogradniki za opredelitev pobud za ovrednotenje območja Oslavja in Števerjana.

V nadaljevanju je GS sklenil sklicati letni redni občni zbor v prvi polovici meseca aprila, ki bo letos posvečen notranji organiziranosti.

Med organizacijskimi vprašanji je glavni svet sklepal o organizaciji uradov, članarini in članskih prispevkih za leto 2003, o stanovskih srečanjih na občnem zboru SSO in SKGZ ter o udeležitvi na vsedržavni kmečki protestni manifestaciji, ki jo, proti vladni politiki in politiki evropske skupnosti do kmetijstva, organizira Konfederacija kmetov Italije-CIA v Rimu 21.marca letos. Na koncu je glavni svet goriške Kmečke zveze obravnaval še problem uvoza dvolastniških pridelkov in vinogradniških obveznosti ter nov odlok o etiketiranju sadja in zelenjave na trgu.

Ekonomska kriza, ki je zadnje čase prizadela veliko večino ekonomskih panog in skoraj vse države na svetu, negativno vpliva tudi na obseg prodaj najpomembnejšega prodajalca diamantov na svetu, in sicer podjetje De Beers. Ravno v teh dneh so objavili poročilo o vrednosti prodaj v prvi polovici letošnjega leta in že ugotavljajo, da so se prodaje zmanjšale za celih 25% glede na isto obdobje prejšnjega leta. Predstavniki podjetja De Beers so bili ob koncu poročila skoraj zadovoljni s poslovnim uspehom, saj so predvidevali, da bodo prodaje še nekoliko manjše od dejanskih.

Najpomembnejši razlog za manjše prodaje je predvsem vedno manjše povpraševanje. Zaradi ekonomske krize v skoraj vseh državah na svetu, predvsem pa zaradi večje krize v Združenih državah Amerike, se ljudje raje odločajo za kake bolj potrebne nakupe in za kaka bolj uporabna darila. Skoraj polovica vseh draguljev, ki jih letno prodajo v svetu, dobi kupca v Združenih državah Amerike. Ker se je zmanjšalo povpraševanje po končnih proizvodih, npr. po prstanih, obeskih in verižicah, se je zmanjšalo tudi povpraševanje po nebrušenih biserih, saj draguljarji ne marajo prevelikih zalog, ki jih morda ne bodo nikoli prodali, istočasno pa so bolj izpostavljeni v primeru tatvin. Ker se je zmanjšalo povpraševanje, so se zmanjšale tudi prodajne cene in posledično tudi dobički. Drug razlog za manjše povpraševanje pa je tudi sprememba ponudbe. Pri podjetju De Beers so se ob začetku leta odločili, da bodo spremenili proizvodnjo in začeli prodajo novih izdelkov, ki jih potrošniki niso sprejeli z največjim navdušenjem. Posebno pri takih proizvodih je treba namreč vsaj nekaj let, da se potrošnik privadi na nov design ali na novo obliko prsta-

na in dragulja. Če se gospodarska kriza v Združenih državah Amerike in v ostalih državah sveta ne bo kmalu rešila, bo imelo podjetje De Beers še naprej precejšnje težave. Skoraj nemogoče pa je, da bo upraviteljem uspelo ustvariti 4,8 milijard dolarjev prometa, kot so ga načrtovali v tem letu. Za primerjavo lahko navedem, da so ob začetku novega tisočletja prodali za 5,6 milijard dolarjev draguljev. Ker je bilo povpraševanje po biserih v letu 2000 tako izredno veliko, so pri podjetju De Beers poskrbeli za precej višje prodajne cene, zaradi manjših prodaj pa so že v mesecu juniju morali ponovno znižati cene, sicer bi bile prodane količine še manjše.

Ker na svetovno krizo pri podjetju na De Beers ne morejo vplivati, so se odločili, da bodo najprej ponovno spremenili obliko svojih izdelkov in uvedli take izdelke, ki jih bodo potrošniki sprejeli z večjim navdušenjem. Istočasno pa bodo skušali s primernimi tržnimi prijemi, večjo reklamo in podobnim povečati povpraševanje po izdelkih. V vsakem primeru pa bodo morali biti pri podjetju De Beers zelo pazljivi, saj bi se lahko zgodilo, da bodo dali proti koncu leta na tržišče toliko biserov, da jih kupci ne bi pokupili, zaradi česar bi morali ponovno zmanjšati prodajno ceno. Že danes imajo, namreč, številni grosti po svetu zelo velike zaloge tega blaga, da jih tržišče ni sposobno absorbirati. Če bi vse te zaloge dali skupaj na trg, bi prodajna cena nemudoma padla.

Da bi povečali dobičke, so se v podjetju De Beers odločili, da bodo odprli svoje samostojne trgovine po svetu, predvsem pa v vseh večjih evropskih mestih. Na tak način bi zelo učinkovito zmanjšali prodajne stroške, od krajevnih kupcev pa bi prejeli celo vrsto povratnih informacij, ki jim bodo gotovo služile pri načrtovanju bodoče dejavnosti.

RIM, 21. MARCA 2003

NEPRECELJIVA DOBRINA

VSEDRŽAVNA KMEČKA PROTESTNA MANIFESTACIJA

2003: MEDNARODNO LETO PITNE VODE

Konfederacija kmetov Italije (Confederazione italiana agricoltori-CIA) prireja 21. marca v Rimu vsedržavno kmečko manifestacijo, da odločno potrdi zahteve po reviziji davčne politike, dela, raziskovanja in evropske kmetijske politike.

Predsednik CIA Massimo Pacetti podčrta, da vlada ni spoštovala t.i. "Paketa za Italijo" ter da ostaja zakon za usmerjanje v kmetijstvu še vedno neuresničen. "Vlada ne veruje v kmetijstvo", poudarja razočaran Pacetti, "zato posveča primarnemu sektorju premalo pozornosti". Tako zadržanje je nesprejemljivo v tej fazi, ko se vrstijo zapadlosti, ki bodo spremenile podobo kmetijstva v Evropi, začeni s reformo skupne evropske kmetijske politike, ki je sedaj v teku, do pogajanja o svetovnih trgih (WTO). In prav v tem trenutku vse kaže, da je kmetijstvo potisnjeno na rob politične pozornosti. "Potrebno je zato", poudarja še predsednik CIA, "pripomoči, da se kmetijstvu vrne osrednja vloga v političnem in gospodarskem dogajanju."

"V trenutku hude gospodarske krize, ki jo v kmetijstvu zaznamujeta naraščanje proizvodnih stroškov in padec cen kmetijskih pridelkov, je

treba nujno omogočiti potenciranje kmetijskega sistema in kmetijskih obratov, da bodo konkurenčni in bodo lahko zagotavljali primerne dohodke kmečkim družinam."

Pozivu na množično kmečko protestno manifestacijo se je odzvala tudi Kmečka zveza, ker ima za potrebno, da se tudi slovenski kmetje iz Furlanije-Juljske krajine pridružijo protestu in podprejo predlog o nujnih ukrepih vlade v korist kmetijstva.

Stanovska organizacija poziva zato svoje člane, ostale kmetovalce in vse, ki jim je pri srcu razvoj kmetijstva, da se prijavijo na manifestacijo. Udeležba na manifestacijo bo z avtobusom in predvideva dvodnevno potovanje 20. in 21. marca s tem programom:

20. marca: odhod z avtobusom zgodaj zjutraj, postanek v Arezzu za kosilo in ogled mesta. Zvečer prihod v Rim, večerja in prenočitev;

21. marca: udeležba na manifestaciji, prosto kosilo. Odhod avtobusa proti domu, prosta večerja.

Prispevek za udeležbo na manifestaciji znaša 100 evrov na osebo. Všteti so prevoz, kosilo in večerja prvega dne ter prenočitev.

Neprecenljive vrednosti pitne vode se v naših krajih komajda zavedamo, drugje po svetu pa so z vodo povezane velike stiske. OZN, kamor se stekajo podatki z vsega planeta in zmore globalni pogled na razpoložljivost in uporabo zemeljskih vodnih bogastev, ugotavlja, da kar petina ljudi na Zemlji, to je milijarda in dvesto milijonov oseb, ne razpolaga s pitno vodo in 60% smrti otrok nastopi zaradi parazitarnih patologij, povezanih z uporabo okuženih voda. V številnih pomeni to pet milijonov mrtvih otrok na leto, kar presega v absolutnem letno število vojnih žrtev. Tem je treba prišteti še žrtve suše in povodnj, o katerih smo bolj seznanjeni zaradi senzacijskega medijskega učinka.

Da bi svetovna javnost postala bolj občutljiva za problematiko v zvezi s tem virom življenja, je OZN razglasila leto 2003 za mednarodno leto pitne vode. Svetovni dan pitne vode bomo praznovali 22. marca, v Kyotu pa se bo od 16. do 23. marca odvijal III. Svetovni forum o vodi. Senzibilizacija, ki jo vodita Unesco in Undesa, želi doseči cilj, da bi se do leta 2015 razpoložilo število ljudi na svetu, ki niso oskr-

bovani s pitno vodo in še živijo v nesprejemljivih higienskih razmerah. Velike spremembe v klimi, ki stopnjujejo suše in povodnji, rušenje številnih vodnih ekosistemov in porastek bolezni, vezanih na vodo, pa napovedujejo, da bo ta naloga zelo zahtevna.

Danes izkoriščajo po svetu 54% dosegljive pitne vode, do leta 2025 naj bi jo kar 70%. Največji porabnik vode je kmetijstvo za namakanje (69%), sledi industrija (23%) s pripombo, da v industrijskih deželah presega njena poraba polovico vodnih razpoložljivosti, preostala voda gre za oskrbo prebivalstva (13%).

K zaščiti tega vira življenja smo poklicani vsi. Svoje lahko prispevamo vsak dan v domačem okolju, ko varčujemo s tem virom življenja in ga skušamo čim manj onesnaževati.

ŠE NEKAJ DNI ZA PRISPEVEK ZA ZAKOL GOVEDA

Konec februarja zapade rok za predstavitev prošnje za prispevek za zakol goved, zaklane od 1. julija do 31. decembra 2002. Prispevek znaša 80 evrov za vsako zaklano govedo. Za živino, zaklano v tekočem letu, se lahko predstavijo prošnje za prispevek v roku šestih mesecev po zakolu. Prošnji je treba priložiti potrdilo o zakolu, kopijo veljavnega osebnega dokumenta ter fotokopijo registra govedi.

PROJEKT O NARAVI PRIJAZNEM KMETOVANJU: PRIKAZ LANSKEGA DELOVANJA

V torek, 18. februarja, je družba 3A, ki že vrsto let deluje na državnem nivoju na agroživilskem področju, podala pregled lanskoletnega delovanja v tržaški pokrajini. Omenjeni družbi ja Tržaška pokrajina, ki financira pobudo, poverila strokovno izvajanje projekta o naravi prijaznem ali sonaravnem načinu gojenja trte, oljke, sadja in ze-

lenjadnic. Srečanja so se udeležili, poleg najvišjih predstavnikov izvajalca projekta, pokrajinski odbornik za kmetijstvo dr. Fulvio Tamaro, direktor Opazovalnice za bolezni rastlin dr. Ivano Clabassi, strokovnjak Kmetijskega nadzorništvaa dr. Pierpaolo Dapretto, za Pokrajino je bil prisoten agrotehnik Fulvio Affattati, za Čebelarski konzorcij predsednik dr. Livio Dorigo, za Kmečko zvezo strokovnjak dr. Mario Gregorič.

O organiziranosti družbe 3A je spregovoril njen strokovni sodelavec Dino Sturman. Delovanje družbe v letu 2002 je nato izčrpo prikazal kmetijski izvedenec Elio Ressia.

Služba je v letu 2002 začela uvajati na širši ravni kontrolo zrelostne stopnje grozdja ter strokovno sledila vinifikaciji, za zdaj le v petih kletah. Zanimivo in pestro je bilo tudi delovanje na področju oljkarstva, ki je potekalo v sodelovanju s slovenskimi strokovnjaki; pozitivni rezultati so bili doseženi tudi pri usmerjenem in integriranem zatiranju rastlinskih bolezni.

KOLESARSTVO / 27. TROFEJA ZŠSDI

PREDLOG T.I. SUPER A-LIGE

OBETA SE KAKOVOSTNA DIRKA

Ljubitelji kolesarstva od blizu in daleč bodo tudi letos prišli na svoj račun. V nedeljo, 2. marca, bo namreč stekla mednarodna dirka za že 27. trofejo Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, ki jo prireja Kolesarski klub Adria iz Lonjerja, za katerega predstavlja vsakoletno organiziranje tega tekmovanja velik organizacijski napor, ki je bil v enem primeru tudi zaman (leta 2001 so morali dirko zadnji trenutek odpovedati zaradi takratnega poteka vrha okoljskih ministrov skupine G8 v Trstu - oblasti pač niso dale dovoljenja). Dirka, ki je že zdavnaj prerasla krajevni pomen in postala ena od pomembnejših kolesarskih manifestacij v Italiji, je, kot znano, namenjena amaterskim kolesarjem kategorije under 23/elite. Kot je lahko razbrati na spletni strani slovenskega športa v Italiji - www.slosport.org - se je na dirko vpisalo 195 ko-

lesarjev, ki pripadajo 27 klubov iz desetih držav: največ klubov ima Italija, sledijo pa ji Slovenija, Poljska, Hrvaška, Češka, Slovaška, Avstrija, Madžarska, Luksemburg in Rusija.

Tekmovalci bodo morali prekosariti 158 kilometrov proge, ki se bo vila po cestah tržaške in goriške pokrajine. Po neuradnem startu v Lonjerju se bodo kolesarji v strnjeni skupini podali do Barkovelj, kjer je za 13.05 predviden uradni start. Udeleženci dirke se bodo nato podali skoraj do Sovodenj, nato pa bodo nazaj po cestah goriškega in tržaškega Krasa dospeli do Brega in Naselja sv. Sergija, prihod na cilj nad Lonjerjem pa je predviden za 16.46. Organizatorji so prepričani, da bo tudi letošnja dirka za trofejo ZŠSDI kakovostna in zanimiva, saj so se strokovnjaki že pred časom prepričali, da je to tekma, kjer se uveljavijo res dobri kolesarji.

2003: VESOLJSKA ODISEJADA NOGOMETNEGA SISTEMA (2)

ANDREJ ČERNIC

Idejo kloniranega prvenstva so Galliani (na sliki) in tovariši javnosti predstavili pred dobrim mesecem, a je do danes že zamrla. Zvezno razsodišče jo je po hitrem postopku postavilo pod giljotino, saj ni priznavalo legitimnosti njenega predlagatelja. Kljub temu pa je zveza Lega calcio še dalj časa vztrajala pri svoji na smrt obsojeni zamisli, češ da bo nogometu vrnila ekonomski in ugledni blišč, ki je že od nekdaj označeval italijanski žogobarski sistem kot zvezdo stalnico na prostranem nebu italijanskega športa. Nedvomno se je Gallianiju vsiljevala primerjava njegovega načrta z ameriškim košarkarskim prvenstvom NBA, ki v zadnjih petnajstih letih slovi kot eden boljših ameriških izvoznih proizvodov.

Nova super A-liga bi namreč bila na las podobna ameriški košarkarski prvenstvu. V NBA ligi tekmuje 29 ekip, razdeljenih v 4 skupine glede na njihovo geografsko lego. Najbolj vzhodne ekipe sestavljajo atlantsko skupino, "celinski" klubi so razdeljeni v centralno in srednje-zahodno skupino, "skrajno" zahodni klubi pa so seveda v pacifični skupini. Tudi nova A-liga bi se morala po zamisli, ki je zagledala beli dan v uradih zveze Lega calcio, razdeliti v dve skupini po 20 ekip. Ključ razdelitve ni bil razkrit, med možnostmi pa je treba seveda upoštevati tudi delitev

glede na geografsko lego. V super A-ligo bi se nadalje vpejal sistem izločilnih tekem, t.i. playoffa za določitev zmagovalca prvenstva. Tudi to zelo spominja na ameriško košarkarsko ligo. Košarkarske play-off tekme so onkraj luže pravi obred, ki od aprila do junija priklene pred TV škatlo milijone Američanov. Najboljše ekipe vseh štirih skupin se spomladi pomerijo v seriji medsebojnih dvobojev, kjer velja načelo "mors tua, vita mea". Ekipe se med seboj izločajo, dokler ne ostaneta v igri samo še dve moštvi, ki se pomerita za naslov. Podoben princip naj bi se uveljavil v reformirani A-ligi. V nogometu sicer sistem playoff tekem ni novost: uporabljajo ga že dalj časa v mednarodnih pokalih (Champions league in pokal UEFA). Za italijansko nogometno prvenstvo pa bi ta sistem pomenil pravo revolucijo: že od sezone 1929/1930 se namreč italijanski nogometaši na domači sceni ne pomerjajo po sistemu takojšnjega izločanja, ki ga predvidevajo playoff tekme, ampak po sistemu vsak proti vsakemu, ki mu mnogi pravijo kar sistem "po italijansko".

Najzanimivejša podobnost med super A-ligo in ameriškim

prvenstvom NBA, ki bi ustvaril precedens v italijanskem nogometnem sistemu, je zelo majhna mobilnost v spodnjem delu lestvice. Gallianijeva združitev lig A in B predvideva le dve nazadovanji v nižjo ligo proti osmim v današnjem sistemu (štiri ekipe nazadujejo iz A-lige v B-ligo, štiri pa iz B-lige v C-ligo). Ta sprememba bi bila v novi super A-ligi zelo sporna in bi postala eden glavnih vzrokov, zaradi katerega bi nivo prvenstva močno padel. Finančno in nogometno manj kakovostna

moštva bi života tarila na dnu lestvice vedoč, da so možnosti selitve v nižjo kategorijo minimalne. Na ekipe bi to delovalo demotivirajoče. Jasno je kot beli dan, da t.i. provincialne ekipe ne bodo nikoli posedovale dovolj finančnih sredstev, da bi sestavile kakovostno ekipo, ki bi dosegala pomembne rezultate. Če ponovno v tem delu potegnemo vzporednico z NBA ligo (v kateri izpadi iz lige ne obstajajo), je treba kot prvo postavko navesti, da v ameriški košarkarski prvenstvu ni finančno šibkih ekip. Dokaz za to naj bo dejstvo, da se vsako od 29 moštev odpravlja na oddaljena gosto-

tarila na dnu lestvice vedoč, da so možnosti selitve v nižjo kategorijo minimalne. Na ekipe bi to delovalo demotivirajoče. Jasno je kot beli dan, da t.i. provincialne ekipe ne bodo nikoli posedovale dovolj finančnih sredstev, da bi sestavile kakovostno ekipo, ki bi dosegala pomembne rezultate. Če ponovno v tem delu potegnemo vzporednico z NBA ligo (v kateri izpadi iz lige ne obstajajo), je treba kot prvo postavko navesti, da v ameriški košarkarski prvenstvu ni finančno šibkih ekip. Dokaz za to naj bo dejstvo, da se vsako od 29 moštev odpravlja na oddaljena gosto-

vanja z luksuznim privatnim letalom. Ne glede na to ameriški košarkarski sistem zagotavlja sam po sebi rotacijo ekip pri vrhu razporednice. Ekipe, ki nastopa v NBA, si nove talente ne pridobva samo s poletno kupoprodajno borzo, ampak tudi s t.i. naborem novincev v ligi. V ZDA mladinci namreč ne pilijo svojih tehničnih sposobnosti v manjših, neprofesionalnih klubih, saj le-ti sploh ne obstajajo. Mladinci se pred javnostjo uveljavijo v višješolskih in univerzitetnih ekipah. Ko se višješolski oz. univerzitetni košarkarski talent čuti dovolj "zrelega", se javi funkcionarjem lige NBA, ki ga uvrstijo med kandidate za izbor. Vsaka ekipa ima možnost izbora med novinci, ki so se v tistem letu pripravili na veliki skok med profesionaliste. Vrstni red ekip pri izboru je obratnosorazmeren z njihovim položajem na lestvici. Zadnjejuvrščena ekipa iz prejšnjega prvenstva bo lahko v novi sezoni prva izbirala in si tako zagotovila najobetavnejšega mladince, zmagovalca zadnjega prvenstva pa bo v novi sezoni izbral kot zadnji in si tako priboril povprečnega novince.

Zanimanje za košarko je med Američani tako vedno na višku, saj v nekaj letih zelo kakovostne ekipe potonijo v povprečnosti, ko se njihovih najboljših posamezniki upokojijo (Chicago Bulls), druge pa z izborom pravih novincev naenkrat postanejo kandidatke za naslov (Dallas Mavericks). V super A-ligi bi pomanjkanje tega faktorja v kratkem spravilo na kolena ves reformirani nogometni sistem.

DALJE

POTOPIS

OD NOVE GORICE DO SANTIAGA (16)

CAMINO FRANCES

NACE NOVAK

Ženske je bilo res za pol voila. Že popoldne sem si jo na skrivaj ogledoval in se čudil, kako lahko sploh stoji, kaj šele hodi, in to po Caminu. Stara je morala biti okrog sedemdeset. Čez pas je merila toliko kot trije krepki, atletsko razviti moške skupaj, vratu pa sploh ni imela. Njena glava je bila na nek način kar zlita s telesom, krasili pa so jo zanemarljivo skuštrani, srednje dolgi, sivi in precej mastni lasje.

Ležala je na spodnji etaži pograda tik ob mojem in proizvajala zvoke, ki bi jih bilo vredno posneti in uporabiti npr. za odganjanje medvedov iz okolice osamljenih kmetij, saj je bilo v njih veliko primesi zverinskosti in prav nič človeškega. Hrup je bil neizmeren. Vdih in izdih, oba sta bila podobna prele-

tu manjšega transportnega letala. Zvočne vibracije pa so se po diagonalni navzgor z vsoto silo zaletavale naravnost v moja ušesa.

Ušesnih čepkov seveda nisem imel, frajer, in bolj ko sem se premetaval in iskal pravo pozicijo za čim boljšo obrambo pred onesnaževanjem s škodljivim in nadležnim hrupom, bolj mi je bilo jasno, da sem za vse skupaj kriv sam, ker sem se minule dni tako samozavestno hvalil vsem, ki so stekali zaradi smrčanja, da mene pa

nočni zvoki sploh ne motijo, in da ne glede na okoliščine oziroma količino, jakost in frekvenco smrčanja, spim kot ovčka.

Res je bilo hudo. Vsi ostali so imeli očitno zamašena ušesa, drugače si nisem znal predstavljati, kako sploh zdržijo oziroma tako mirno spi. Sam sem si vlek na ušesa blazino, prek njih sem si ovil brisačo, si tlačil vanje prste itd. Šel sem celo tako daleč, da sem se obrnil in se ulegel z glavo tja, kjer so bile prej noge, pa ni pomagalo. Bahavost je bilo treba plačati in plačal sem jo s tem, da vse tja do enih zjutraj nisem zaspal.

Med premetavanjem in vzdihovanjem sem bil že tako obupan, da sem resno razmišljal tudi o tem, kako bi bilo staro baburo še najbolj zadušiti s blazino ali vezalko, kot to zelo elegantno izvedejo v ameriških akcijskih filmih. Kot da smrčanje ne bi bilo dovolj, me je zjutraj bitje, ki sem ga naklepal ponoči umoriti, prav v zadnjem trenutku

hinavsko prehitelo in se preinilo v edino stranišče v zavetišču. Čutil sem, kako se mi napolnjen mehur dviga gor do grla, se živčno prestopal z noge na nogo in komaj zadrževal morje toplega urina, ona pa na "easy". Skoraj deset minut je ni bilo ven, ko pa je končno opravila, je pustila za seboj takšne vonjave, da me je skoraj kap. Dobe sedno nagravžno, ej, in to na tešče. Dan se mi je sesul na prafaktorje, še preden se je začel.

Čeprav je nevede dosegla, da sem do nje zavzel zelo neprijateljsko stališče - najraje bi jo utopil v žlici vode - pa mi je ob zaključku skupinskega zajtrka ob razmajani mizi v temni garaži ponudila pomarančo, kar me je tako presenetilo, da sem ostal brez besed. V njenih malih, hladnih, z maščevjem obloženih modrih očeh se je prižgala iskrica altruizma. Spoznal sem, da konec koncev le ni tak monsturno, da je tudi ona človek, da se tudi v njej, nekje globoko pod vso tisto toliščo skriva materinska narava. Očitno je bilo, da je bruhnila na dan, zato sem vzel pomarančo, se ji zahvalil in ji odpustil za vse nazaj.

"Buen Camino!" sem ji res od vsega srca voščil, ko sem zapuščal zavetišče, seveda tudi zato, ker sem vedel, da ni nobene možnosti, da bi še katero noč spala pod isto streho, saj sem bil prepričan, da njeno, krompirjevemu svaljku podobno telo ne zmore prehoditi več kot 10 kilometrov v enem dnevu.

Prek pogorja Montes de Oca

V Beloradu je bilo zjutraj kar hladno, saj stoji mesto na nadmorski višini 770 metrov.

V Skočnem sklepu leve noge se je tu pa tam še vedno pojavila bolečina, ki pa ni bila več tako huda, da bi ogrožala napredovanje. Zaradi preventive sem še naprej hodil z nekoliko rezerve, obetal pa se mi je lep sončen dan, zato sem bil vse boljše volje. Do vasi Villafranca Montes de Oca (na sliki levo) je pot ves čas

vodila pretežno po ravnem, le nekaj metrov stran od asfaltirane ceste, potem pa se je spremenila v ozko stezico, ki se je začela vzpenjati proti vrhu t.i. "račjega pogorja" (na sliki spodaj). Kmalu sem se povzpela nad tisoč metrov nadmorske višine in klima se je občutno spremenila. Naenkrat sem bil obkrožen z rastlinjem, značilnim za alpski svet oziroma sredogorje. Košate krošnje listavcev so zamenjali borovci, v daljavi pa sem lahko razločno videl s

snegom pobeljene vrhove nekoliko višje segajočih osamelcev. Na razdalji dvanajstih kilometrov ni bilo nobene vasi, niti osamljene gorske kmetije. Vsenaokrog samo narava, v katero človek še ni posegel, saj je bilo področje za polja nekoliko previsoko, za pašnike pa preveč nedostopno.

DALJE

15

ČETRTEK,
27. FEBRUARJA
2003

SPOMINJAMO SE DOGODKOV

DOLOMITSKA IZJAVA, PRELOMNICA V NOB

PRIMOŽ STURMAN

28. februarja bo poteklo 60 let od podpisa Dolomitske izjave, ki predstavlja v zgodovini druge svetovne vojne na Slovenskem izjemno pomemben mejnik, saj je zaznamovala vse nadaljnje vojno in tudi povojno dogajanje. S podpisom Dolomitske izjave je bilo namreč določeno novo razmerje v Osvobodilni fronti (OF). S to izjavo je v OF vodilno vlogo prevzela Komunistična partija Slovenije (KPS), krščanski socialisti in sokoli pa so se znotraj koalicije odpovali svojemu lastnemu političnemu delovanju.

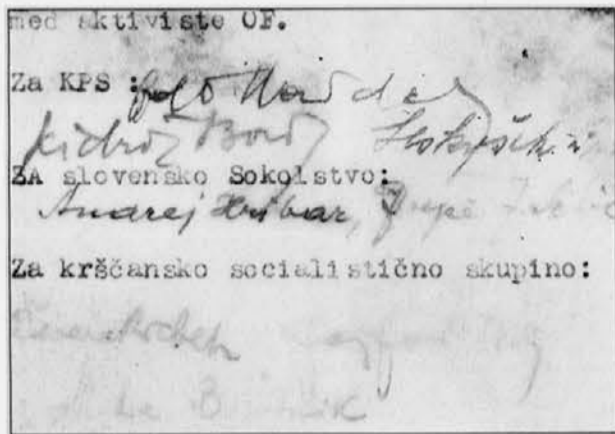
Osvobodilna - še prej protimperialistična - fronta je bila namreč aprila 1941 ustanovljena kot koalicija med predstavniki raznih političnih struj: komunistov, sokolov, krščanskih socialistov in kulturnikov. Leta 1943 pa se je pokazala potreba po enotnem in močnem vodstvu na čelu OF, poleg tega je takrat KPS prišla do spoznanja, da za dosego svojih ciljev ne potrebuje več nobenega enakorednega partnerja, v slednjih pa je videla družbenopolitično nevarnost, da bi po zmagi nad okupatorjem in po osvoboditvi začeli prevzemati vlogo

opozicije KPS-u in zbirati okoli sebe "desničarske" sile. Naposled so partnerji v OF popustili pritisku KPS in pristali na to, da ji je bila tudi formalno priznana vloga vodilne (in edine) struje v OF. V organizaciji je postalo glavno komunistično-leninistično načelo. Dolomitsko izjavo lahko torej tolma-

Kot posledico Dolomitske izjave in začetek družbene revolucije lahko štejemo tudi obračun z drugimi oboroženimi skupinami, ki niso bile v službi okupatorja, organizirale pa so se izven OF. Tako je po kapitulaciji Italije 10. septembra 1943 pri Grčaricah prišlo do spopada med partizani in četniki (oficirji bivše kraljeve vojske), v katerem je bila četniška enota zajeta in uničena.

Nekateri danes Dolomitsko izjavo tolmačijo v drugačni luči, v smislu, da je bilo takrat potrebno, da se vse struje podredijo enotnemu političnemu poveljstvu, žal pa ob koncu vojne ni bil presežen monopolni položaj partije in se je zato uveljavil enopartijski politični sistem. Iz Dolomitske izjave pa je jasno, kdo je bil kaj v OF in kaj bo v Sloveniji po osvoboditvi izpod okupatorja, saj je bilo v izjavi izrecno zapisano, "da je za slovensko nacionalno bodočnost pravilna samo pot, ki jo je že prehodil veliki ruski narod".

Dolomitsko izjavo je konec aprila 1943 obravnaval in sprejel zbor aktivistov OF na Pugledu v Kočevskem Rogu.

Podpisi na Dolomitski izjavi: Edo Kardelj, Boris Kidrič in Franc Leskošek za KPS; Andrej Hribar (t.j. Jože Rus) in Drečec Jaklič (t.j. Franjo Lubej) za slovensko sokolstvo ter Edvard Kocbek, Tone Fajfar in Miha Borštnik (t.j. dr. Marijan Brečelj) za krščanske socialiste.

čimo kot prelomnico, po kateri so prizadevanja za narodno osvoboditev in družbeno revolucijo v OF povsem sovpadla.

Zeljo KPS po zagotovitvi vodilne vloge v boju proti okupatorju, predvsem v luči njenih revolucionarnih stremeljenj, lahko opazimo že veliko prej, maja 1942, ko je glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet opominjalo, "da bo ustreljen vsakdo, ki bo vršil priprave za formiranje kakršnih koli oboroženih grup izven partizanov oziroma čet, ki so podrejene Glavnemu poveljstvu slovenskih partizanskih čet".

HITOVE MUZE VABIJO

V ZNAMENJU MAHLERJA

MATEJA POLJŠAK FURLAN

V mesecu kulture je Kulturni dom Nova Gorica daljnovidno v goste povabil osebo, ki je razgibala vode na glasbenem področju. Na 4. koncert komorne in solistične glasbe iz cikla Hitove muze smo povabili glasbenico - pevko z najredkejšim glasom, temnim, dramskim nizkim mezzosopranom oz. altom - Mirjam Kalin. Večer smo oblikovali v znamenju Mahlerjevih samospevov, ki jim je Kalinova pridružila dela Marjana Kozine, Marjana Lipovška ter dela žene Gustava Mahlerja, Alme Mahler. Samospev kot zvrst se je potrdil kot v glasbi preobrazena misel ali vsebinska refleksija, ki jo pevec in pianist sporočata za nagovor ter vsebinski vzgib odprtemu in pripravljenemu poslušalcu. Kalinova je pri podajanju tovrstnih misli izjemno uspešna. Naj poudarimo, da je bila za izvedbo Mahlerjevih samospevov (kot rečeno, nekaj jih bomo slišali tudi na Dobrovem 28. februarja) letošnja nominiranka za prestižno nagrado Prešernovega sklada.

Mirjam Kalin, ki je študirala pri Zlati Ogňanovič, ima bogato glasbeno preteklost. Bila je članica Komornega zbora RTV Ljubljana in Slovenskega komornega zbora, zdaj je solistka ljubljanske Opere. Kot solistka je prvič nastopila v Mozartovem Requiemu pod vod-

stvom Claudija Mansuttija, pela je v Haydnovem Stabat Mater, imela je tudi nekaj sa-

sti. Nemajhen delež pri tem predstavljajo dela slovenskih skladateljev.

Na tokratnem večeru jo bo, kot že tolikokrat doslej, pospremila pianistka Nataša Valant, ki se je na odru prelepe viteške dvorane predstavila že večkrat. Po študiju je dolga leta delovala kot korepetitor plesalcev in pevcev v ljubljanski Operi ter kot pianistka sodelovala v programih Slovenskega komornega zbora. Je uspešna komorna glasbenica, saj jo srečujemo na koncertnih odrih kot sprem-

Mirjam Kalin

mostojnih recitalov z deli Schumanna, Schuberta, Dvoraka in drugih. Opera solistka je postala leta 1996. Izpostaviti je treba enega nje-

jevalko slovenskih pevskih solistov, s katerimi tudi redno snema in sodeluje pri izdaji vrste zgoščenk s področja samospesva. Prejela je nagrado Prešernovega sklada za leto 1999, leto pred tem pa je posnetek Schubertovega cikla "Zimsko popotovanje" dobil zlatega Orfeja, ki ga podeljuje pariška "Academie Lyrique".

Tokratni glasbeni muzi pa se bo pridružila tudi likovna, saj bo na koncertu odprta tudi priložnostna razstava tržaške slikarke Anamarije Ducaton. Serija slik, od katere si bo del mogoče ogledati tudi na gradu Dobrovo vse do 7. marca, je nastala kot poklon skladatelju Gustavu Mahlerju. Nekaj besed o slikarki in njenih delih bo na otvoritvi spregovoril Joško Vetrh, zgodovinar, likovni kritik in prevajalec.

Anamarija Ducaton

nih največjih uspehov na opernem odru, vloga Jele v Kozičnem Ekvinokciju, za katero je leta 1998 prejela nagrado zlata ptica. Doslej je naštudirala že nad dvajset opernih vlog, koncertni repertoar pa sega od baroka do sodobno-

S 1. STRANI

NAUČIMO

Pahor je v svojem poročilu omenil dobre odnose s Slovenijo, a je tudi dejal, da "manj zadovoljni smo s slovenskimi mediji, za katere smo premalo zanimivi, da bi nam posvečali več pozornosti, saj občutimo, zlasti v pisanem tisku, pomanjkanje stalnega zanimanja za dogajanje v manjšinskem prostoru." Pahor je tudi slikovito prikazal, kako tako Slovenija kot Italija nezadostno skrbita za televizijski signal, ki bi pokrival vse območje, na katerem živimo Slovenci v Italiji.

Zavzel se je za boljše sodelovanje z matično Slovenijo, kajti "z vstopom Slovenije v Evropsko Zvezo bi moralo sodelovanje postati vsakdanja praksa, če bomo hoteli vrniti temu prostoru vlogo in pomen v okviru enotnega slovenskega kulturnega prostora, na katerega smo zmerom prisegali, a tako malo naredili, da bi ga zares uresničili in da bi postal zares pogonsko sredstvo za nove kulturne kvalitete. Ko bodo odpadle državne meje,

bo ta prostor postal še bolj prehodnega značaja. Mesta ob meji bodo gotovo povečala svojo privlačno moč, naravno zaledje - čeprav administrativno ločeno - bo vendarle težilo v središča, selitve preko meje - v obe smeri - bodo spet nekaj naravnega. Zlahka se zgodi, da od tega ne bo nihče imel nič. Zato moramo poskrbeti za čim bogatejšo ponudbo na kulturnem, družbenem, gospodarskem in športnem področju, kar bo vse omogočilo integracijo prišlekov v naravno slovensko okolje Trsta in Gorice. Asimilacija nam je namreč v preteklosti pobrala že preveč dragocenih, ustvarjalnih in sposobnih moči, da bi se ji ponovno prepustili. Danes imamo sredstva, da se temu upremo."

Pahor je napovedal tudi ponovno vzpostavitev stikov z italijansko manjšino v Sloveniji in se zaustavil tudi ob prečem problemu maloštevilnosti in upadanja rojstev v slovenski manjšini in povedal, da "številčna šibkost manjšine spravlja njene pripadnike v stanje, ki nikakor ne stimulira njenih samoob-

rambnih sposobnosti, zmanjšuje intelektualni potencial in dela iz skupnosti folklorno skupino."

Pahor se je v svojem govoru tudi zavzel za odlične medije v zamejstvu in se ponovno vrnil k televiziji, ki je za manjšino po družini najvažnejša učiteljica materinskega jezika in zato še kako pomembna. Pahor se je dotaknil tudi Beneške Slovenije in izpostavil dejstvo, da je zaščitni zakon prvič uradno priznal Slovence v videmski pokrajini, kar je privedlo do ponovne prebuditve slovenske narodnosti v Benečiji, kjer odigrava izjemno vlogo dvojezični šolski center v Spetru. Pahor pa je tudi napovedal, da se bo SSO zavzemal, da se na Videmskem ustanovi tudi srednja šola s slovenskim učnim jezikom za Beneške Slovence.

"Naša relativno dobra organiziranost in razvejanost, ki izvira od preteklosti, nas nujno pelje v neko zavajajočo rutino, ki nam daje misliti, da smo močnejši, kot smo sicer. Bojim se, da to ne moglo trajati dolgo, ker se naše vrste redčijo. Mladih, ki bi izpol-

njevali manjkajoče člene, pa je vse manj," je bil stvaren predsednik SSO Pahor, ki je tudi povedal, zakaj ni prišlo do skupnega predstavnštva vseh Slovencev v Italiji, ki ga je SSO skupaj s SKGZ predlagal, saj "politične stranke niso reagirale, kar pomeni, da imajo pomisleke in zadržke in zadeva se ni premaknila."

Tu se je Pahor dotaknil perečega problema politične razcepljenosti Slovencev v Italiji, ki bi lahko bila na bližnjih deželnih volitvah v Furlaniji- Julijski krajini za vse Slovence usodna, in je zato Pahor zaključil svoj govor z besedami: "Upajmo, da bodo prihodnje volitve prinesle tiste premike, ki jih vsi pričakujemo od volilnega zaveznštva, ki nastaja s poslancem Illyjem na čelu. Uresničitev naših želja, načrtov in pričakovanj je v veliki meri odvisna tudi od uspeha na deželnih volitvah. Trdno sem namreč prepričan, da nas je odločno premalo za ločevanje med seboj, da nas je premalo, da bi se tudi v prihodnje še delili! Naučimo se misliti s skupno glavo, delajmo za skupno dobro in predvsem pa živeti in

prepoznavati se moramo kot slovenska narodna skupnost, sicer nas jutri več ne bo! Pa vseeno: Z zaupanjem v prihodnost!"

Po Pahorjevem poročilu o stanju v SSO in zamejstvu so sledili nagovori in pozdravi, ki so bili vsi daljši in poglobljeni, predvsem pa prava politična tribuna slovenske manjšine, ki se že pripravljala na volitve v deželni svet junija letos. V imenu Republike Slovenije je spregovorila generalna konzulka RS v Trstu Jadranka Šturm Kocjan, ki je pozdravila vse tesnejše sodelovanje med SKGZ in SSO, predvsem pa enotno nastopanje Slovencev v Italiji; manjšini je tudi obljubila pomoč RS v prihodnje in dejala, da bo vstop Slovenije v EU gotovo izjemnega pomena tudi za zamejske Slovence. Na občnem zboru so prebrali tudi pozdravni pismi predsednika slovenske vlade Toneta Ropa in predsednika komisije DZ RS za Slovence po svetu Franca Pukšiča. Spregovorili so še podsekretar na MZZ RS-Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan, senator Miloš Budin, pred-

sednik SKGZ Rudi Pavšič, slovenska odbornika za čezmejno sodelovanje goriške pokrajine in občine Marko Marinčič in Damijan Terpin ter tajnik stranke Slovenska skupnost Mirko Špacapan.

Predsednik videmske pokrajinske uprave Marzio Strassoldo pa je prisotnim na občnem zboru SSO v Gorici pomenljivo dejal, da se kot Furlan "čuti v popolnem sozvočju s pripadniki slovenske manjšine, saj ste Slovenci za zgled nam Furlanom tako kot narod in kot država in naj vas zato ne moti, če sem pripadnik političnega gibanja, v katerem se večina od vas ne prepozna, kajti družni nas skupna pripadnost manjšinskim narodom!"

Posegi na uvodnem večeru občnega zbora SSO v Gorici so se zavlekli v noč, tudi zato, ker je dejansko občni zbor SSO pomenil prvo večjo politično tribuno vseh slovenskih političnih sil v Italiji pred bližnjimi volitvami v F-Jk.

Deželni občni zbor SSO se bo zaključil z debatnim večerom in z volitvami v četrtek, 27. januarja, v Devinu.